

บทที่ 3

ความเป็นมาของขบวนการก่อการร้าย

ลำดับความเป็นมา

ขบวนการโจรก่อการร้าย เดิมเรียกชื่อว่า ขบวนการแบ่งแยกดินแดน (ขบค.) ต่อมารัฐบาลได้พิจารณาเห็นว่าชื่อ "ขบค." นี้ ไม่เหมาะสมเพราะทำให้ชาวไทยมุสลิมส่วนใหญ่ที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับขบวนการ และมีความจงรักภักดี สำนึกในถิ่นกำเนิด เกิดความน้อยเนื้อต่ำใจด้วยคำพูดเพียงคำเดียว และการใช้ชื่อเดิม อาจจะเป็นการรับรองสถานภาพทางการเมืองของขบวนการซึ่งอาจมีปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายระหว่างประเทศตามมา รัฐบาลจึงเปลี่ยนจากคำว่า "ขบค." มาเรียกเป็น "ขจก." (ขบวนการโจรก่อการร้าย) ใช้คำภาษาอังกฤษว่า "separatist" เมื่อ 27 ม.ค.2515 เป็นต้นมา โดยถือว่า ขจก. เป็นอาชญากรที่กระทำผิดกฎหมายอาญาของแผ่นดิน ซึ่งรัฐบาลมีสิทธิอันชอบธรรมที่จะป้องกันและปราบปรามเพื่อความสงบเรียบร้อย หากต่างประเทศให้การช่วยเหลือหรือสนับสนุนก็ถือว่า กระทำการแทรกแซงกิจการภายในของประเทศไทย¹

ต่อมา เมื่อ 23 ก.พ.2538 ผู้อำนวยการป้องกันและปราบปรามการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ได้อนุมัติให้เปลี่ยนจากคำว่า "ขจก." มาเป็น "จกร." (โจรก่อการร้าย หรือ bandit terrorist) ทั้งนี้เพื่อลดระดับความสำคัญของผู้ก่อการร้ายในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ลงให้เป็นเพียงการก่อการร้ายระดับท้องถิ่นเท่านั้น²

อย่างไรก็ดี วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ขอเรียกว่าขบวนการฟูโลนี้ ทั้งสองคำคือ ขจก. หรือ จกร. แล้วแต่ช่วงเหตุการณ์ และให้หมายความรวมถึงขบวนการฟูโลด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจและป้องกันการสับสนของการใช้คำ

¹ชูพันธุ์ ทรายู, "การยุติสถานการณ์การก่อการร้ายของ ขจก. ในจังหวัดชายแดนภาคใต้," (วิทยานิพนธ์วิทยาลัยการทัพบก สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง, 2531)

ขบวนการโจรก่อการร้าย (ขจก.) ก่อตั้งขึ้นมาในรูปขององค์การโดยความริเริ่มของทนายทอดีตพระยาเมืองปัตตานี ที่สูญเสียอำนาจในสมัยรัชกาลที่ 5 ทรงเปลี่ยนแปลงการปกครอง เมื่อ 10 ธ.ค. 2444 โดยการขุบเลิกตำแหน่งพระยาเมืองต่าง ๆ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ร่วมกับบุคคลที่เสียผลประโยชน์ทางการเมือง ทำการก่อความสงบ แสวงหาแนวร่วม โดยใช้จุดอ่อนของชาวไทยมุสลิมในด้านความเป็นอยู่ เชื้อชาติ และศาสนา เป็นจุดเริ่มต้นในการโฆษณาปลุกระดม บ่อนทำลายให้เกิดความแตกแยกความสามัคคีของชนในชาติ เพื่อหวังแบ่งแยกดินแดนที่คนไทยมุสลิมเคยอยู่อาศัยทำมาหากินในพื้นที่ 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และบางส่วนของจังหวัดสงขลา ออกจากการปกครองของไทย³

จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นส่วนหนึ่งของประเทศไทยมาตั้งแต่กรุงสุโขทัย ราว 700 ปีมาแล้วต่อมาเมื่อ พ.ศ. 1737 ได้เรียกชื่อหัวเมืองชายแดนภาคใต้ว่า "หัวเมืองมลายู" ประกอบด้วยเมืองไทรบุรี, กลันตัน, ตรังกานู, ปัตตานี รวมถึงยะลาและนราธิวาส⁴ ตามหลักฐานที่ปรากฏในหลักศิลาจารึกกล่าวไว้ว่า พ่อขุนรามคำแหงมหาราชยออิทธิพลไปจนถึงดินแดนแหลมมลายูตั้งแต่เมืองไชยาไปจนถึงสิงคโปร์ เมื่อ พ.ศ. 1820 แต่ความสัมพันธ์เป็นไปในลักษณะที่ปัตตานี (หัวเมืองมลายู) มีฐานะเป็นประเทศราช จนถึง พ.ศ. 2310 สมัยกรุงศรีอยุธยา ไทยได้เสียกรุงให้แก่พม่า หัวเมืองมลายู จึงถือโอกาสตั้งตนเป็นเอกราช จนถึง พ.ศ. 2328 ยุคต้นกรุงรัตนโกสินทร์รัชกาลที่ 1 ได้โปรดให้กรมพระราชวังบวรมหาสุรสิงหนาท ยกทัพไปตีเมืองปัตตานีและรวบรวมหัวเมืองทางใต้ทั้ง 4 มาอยู่ในความปกครองอีกครั้ง ได้กวาดต้อนครอบครัวและเครื่องศาสตราวุธรวมทั้งปืนใหญ่ที่เรียกว่า "นางพระยาตานี" มาไว้ที่กรุงเทพฯ และได้ตั้งตวนกู รามิดิน เชื้อสายเจ้าเมืองปัตตานีขึ้น

³ เสนีย์ มะดาเกกุลและคณะ, ทัศนคติของประชาชนที่มีต่ออาชญากรรมและการก่อการร้ายในเขตจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาสและปัญหาสืบเนื่อง (ปัตตานี : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2520)

⁴ สิทธิ ทิมลรัชต์, ผลกระทบของปัญหาขบวนการโจรก่อการร้ายในจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อความมั่นคงของชาติ, เอกสารวิจัยส่วนบุคคล ฐานะวิทยุทศศาสตร วิทยาลัยบ็องกันราชอาณาจักร ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2536.

เป็นรายาปัตตานี โดยให้ปกครองแบบอิสระ⁵ เพียงแต่ส่งเครื่องราชบรรณาการให้ 3 ปี ต่อครั้ง⁶ หากไม่ส่งถือว่าเป็น "กบฏ" จัดความรับผิดชอบเป็นขั้นตอน โดยให้เมือง นครศรีธรรมราชควบคุมดูแลไทรบุรี, กลันตัน และเมืองสงขลาควบคุมดูแล ปัตตานี, ตรัง กานู ต่อมาตวนกู รามิดิน (เชื้อสายสุลต่านเมืองปัตตานี) ซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้เป็นเจ้าเมืองปัตตานี ขณะนั้นเกิดความไม่พอใจที่ต้องขึ้นต่อเมืองสงขลา จึงแจ้งข้อได้ชักชวนองค์ เชียงสีอ กษัตริย์ญวนให้ยกทัพมาตีไทยแต่ถูกปฏิเสธจึงหันไปคบกับโต๊ะสาเหต (มาจาก อินเดียน) ก่อการกบฏยกทัพปัตตานีไปตีเมืองสงขลาแตก

ปี พ.ศ. 2334 ทัพหลวงจากกรุงเทพฯ ร่วมกับกองทัพนครศรีธรรมราช เข้าทำการปราบปรามยึดคืนมาได้ พระยาเมืองสงขลาจึงยกทัพไปตีเมืองปัตตานีได้ดังเดิม หลังจากนั้นรัชกาลที่ 1 จึงแยกเมืองปัตตานีออกเป็น 7 หัวเมือง⁷ เพื่อรัดรอนกำลังไม่ให้เกิดการแจ้งข้อขึ้นอีก โดยแบ่งออกเป็น เมืองปัตตานี, หนองจิก, ยะหริ่ง, สายบุรี (รวมบางนราด้วย) , ยะลา, รามัน และระแงะ โดยให้ข้าราชการไทยกับชาวมลายู ที่มีความจงรักภักดีเป็นเจ้าเมืองทั้ง 7 มีอิสระขึ้นตรงต่อเมืองสงขลา ส่วนเมืองปัตตานีซึ่งเป็นหัวเมืองเก่าศูนย์กลางของเมืองทั้ง 7 และได้ก่อความยุ่งยากมาตลอด จึงเปลี่ยนผู้ปกครองใหม่เป็นคนไทย โดยแต่งตั้งให้ปลัดเมืองจะนะเป็นผู้ปกครอง สำหรับเมืองสงขลาได้รับการเลื่อนฐานะเป็นหัวเมืองเอก⁸ ขึ้นต่อกรุงเทพฯ โดยตรง มีอำนาจควบคุมหัวเมืองทั้ง 7 รวมทั้งกลันตันและ

⁵ ลิจิต ซีรเวคิน, ชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แพรวพิทยา, 2521), หน้า 171.

⁶ Thomas M. Fraster JR., Rusebilan: A Malay Fishing Village in Southern Thailand (New York: Jernell University Press, 1960), pp. 18-19.

⁷ กระจกิจ ประจวบัจฉนิก, "การปรับปรุงและส่งเสริมขอนเาะให้เป็นโรงเรียนราษฎรสอนศาสนาอิสลาม," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาวิทยาลัย คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516), หน้า 16.

⁸ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยาจักรีฯ, พระราชพงศาวดาร กรุงรัตนโกสินทร์ รัชการที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, 2498), หน้า 169.

ตั้งกานด้วย ส่วนเมืองนครศรีธรรมราช ให้ควบคุมเฉพาะเมืองไทรบุรี ซึ่งอยู่ฝั่งมหาสมุทรอินเดีย มีพื้นที่กว้างขวางอยู่แล้ว เหตุการณ์จึงสงบมาโดยตลอดจนถึงเมื่อ พ.ศ.2374⁹สมัยรัชกาลที่ 3 เมืองไทรบุรีทำการกบฏ 2 ครั้งแต่ปราบง่ายไม่รุนแรง จึงมีความสงบเรียบร้อยมาจนตลอดรัชกาลที่ 4

ในสมัยรัชกาลที่ 5 (พ.ศ.2440) ได้ทรงปรับปรุงระบบการปกครองใหม่โดยเปลี่ยนฐานะจากประเทศราชมาเป็นส่วนหนึ่งของรัฐไทยในรูปแบบสหราชอาณาจักร ซึ่งเรียกว่า "พระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องถิ่น ร.ศ.116" ได้ทดลองใช้มาจนถึง 10 ธ.ค. 2444 จึงประกาศใช้กับ 7 หัวเมืองใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เรียกว่า "ข้อบังคับสำหรับ 7 หัวเมือง ร.ศ.120"¹⁰ โดยรวมเป็นบริเวณเรียกว่า "บริเวณ 7 หัวเมืองอิสลามบักซ์ได้" ลักษณะการปกครองแบบเป็นสหราชอาณาจักร มีพระยาเมือง บลัดเมือง และยกกระบัตรเมือง ขึ้นกับข้าหลวง การเก็บภาษีส่งพนักงานสรรพากรไปเก็บ แบ่งรายได้ให้เป็นเงินเดือนกับพระยาเมือง การตัดสินคดีความ ส่งผู้พิพากษาไปตัดสิน

ระเนียบการปกครองแบบเทศภิบาลนี้ ได้ก่อให้เกิดความไม่พอใจให้แก่ผู้ปกครองเดิมของทั้ง 7 หัวเมือง เพราะอำนาจการปกครองถูกโอนให้ไปขึ้นต่อกรุงเทพฯ โดยตรง ทำให้พระยาเมือง เชื่อสาบมลายูเกิดความไม่พอใจ โดยเฉพาะตนกูอับลกาเดร์ บินตนกูกอมารุดดิน (พระยาวิชิตภักดี) พระยาเมืองปัตตานี ซึ่งได้รับการแต่งตั้งเมื่อ พ.ศ.2442 และมีความคิดอยากจะเป็นใหญ่อยู่แล้ว ไม่พอใจเป็นอย่างมาก เพราะเห็นว่าตุกริตรอนอำนาจและอิทธิพลลงไป¹¹

⁹จัตถัย บุรุษพันธ์, ไทยมุสลิม (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์พรทิพย์, 2519), หน้า 75.

¹⁰สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ, บรรยายพงศาวดารสยาม (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2492), หน้า 23

¹¹กัมมบาท จินตวิโรจน์, ภาคใต้ (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์โพธิ์สามต้นการพิมพ์, 2513)

ในปี พ.ศ. 2444 ดวนกุ่มดุกาเดร์ (พระยาวิชิตภักดี) เริ่มก่อความกระด้างกระเดื่อง โดยขอความร่วมมือพระยาเมืองระแงะ, สายบุรี และรามัน ที่มีเชื้อสายเป็นชาวมลายู พร้อมกับทำหนังสือร้องเรียนไปยัง ข้าหลวงใหญ่อังกฤขประจํา สหพันธรัฐมลายู ในสิงคโปร์ ว่าไทยรังแกประชาชนมัตตานี¹² รัชกาลที่ 5 จึงให้จับกุมตัวฐานกบฏโดยส่งไปจองจำที่จังหวัดพิษณุโลก มีกำหนด 10 ปี ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2448 ดวนกุ่มดุกาเดร์ ขอถวายฎีการับผิดและสัญญาว่าจะไม่ยุ่งเกี่ยวกับทางการเมืองอีก จึงได้รับอภัยโทษแล้วเดินทางกลับมัตตานี ชาวไทยมุสลิม ระดับหะยี กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และประชาชน ประมาณ 500 คน ได้นั่งเรือ 80 ลำ ไปรับที่ปากน้ำมัตตานี

สมัยราชการที่ 6 พ.ศ. 2449 ได้ทรงยุบเลิกตำแหน่งเจ้าเมืองทั้ง 7 เหลือไว้ 4 หัวเมืองคือ มัตตานี, ยะลา, สายบุรี และนราธิวาส¹³ สำหรับดวนกุ่มดุกาเดร์ พ.ศ. 2455 ได้ยื่นเรื่องขอรับเบี้ยหวัดย้อนหลังแต่ไม่ได้รับการพิจารณาเพราะถือว่าเป็นกบฏ ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2460 ได้ยื่นเรื่องขอครอบครองที่ดิน จำนวน 600 แปลงอีก โดยอ้างว่าเป็นมรดกศาลตัดสินว่าเป็นทรัพย์สินแผ่นดิน สร้างความโกรธแค้นให้กับดวนกุ่มดุกาเดร์เป็นอย่างมาก จึงได้วางแผนร่วมกับพรรคพวกล่อลวงข้าราชการไทย ไปสังหารหมู่ที่บ้านพักเพื่อปิดสถานที่ราชการแต่ความแตกเสียก่อน รัชกาลที่ 6 ทรงทราบเรื่อง จึงให้ทหารจากนครศรีธรรมราช ไปจับกุมตัว ดวนกุ่มดุกาเดร์ไว้ตัวทัน จึงอพยพครอบครัวหนีไปอยู่ที่รัฐกลันตันประเทศมาเลเซีย ซึ่งขณะนั้นอยู่ในความปกครองของอังกฤษแล้ว และอาศัยอยู่จนถึงแก่กรรมเมื่อ พ.ศ. 2476 อย่างไรก็ดี แนวความคิดในการต่อสู้แบ่งแยกดินแดนหรือเพื่อความเป็นตัวของตัวเอง ยังมีที่รับสืบทอดต่อมาจนกระทั่งปัจจุบัน และ ขจก. ได้ยกย่องว่าเป็นวีรบุรุษต่อสู้เพื่อแบ่งแยกดินแดนให้ชาวไทยมุสลิม¹⁴

¹² เสนีย์ มะดาอะกุล และคณะ, ทัศนคติของประชาชนที่มีต่ออาชญากรรมและการก่อการร้ายในเขตจังหวัดมัตตานี ยะลา และนราธิวาสและปัตตานี เนื่อง, หน้า .

¹³ โมหัมมัด อับดุลกาเดร์, สัมมนาวิชาการ เรื่อง ปัตตานี 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้: ข้อเท็จจริงและแนวทางแก้ไข (กรุงเทพมหานคร: สถาบันเอเชีย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523)

¹⁴ อารง สุทธศาสตร์, สัมมนาวิชาการ เรื่อง ปัตตานี 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้: ข้อเท็จจริงและแนวทางแก้ไข, เรื่องเดียวกัน.

การปฏิรูปและขยายอำนาจการปกครองของไทยไปทางตอนเหนือของแหลมมลายู ทำให้เกิดการเผชิญหน้ากับอังกฤษ ซึ่งเมื่ออิทธิพลมาจากทางตอนใต้ของแหลมมลายู เช่นเดียวกัน ในที่สุดได้มีการทำสนธิสัญญาระหว่างไทยกับอังกฤษเมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2452 โดยไทยยอมโอนอำนาจอธิปไตยเหนือรัฐไทรบุรี กลันตัน ตรังกานู และปะลิส รวมทั้งเกาะใกล้เคียงให้แก่อังกฤษเพื่อแลกเปลี่ยนกับสิทธิสภาพนอกอาณาเขตของอังกฤษ ขณะเดียวกันอังกฤษก็ยอมรับอำนาจอธิปไตยของไทยเหนือดินแดนบริเวณพรมแดนไทย-มาเลเซีย ในปัจจุบัน

โดยสรุปจะเห็นได้ว่า นโยบายของรัฐบาลไทยมีมติจ้งหวัดชายแดนภาคใต้ตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นต้นมา ก็คือ การพยายามควบคุมไม่ให้ดินแดนในบริเวณนี้มีอำนาจกล้าแข็ง จนกระทั่งสามารถดำเนินการแบ่งแยกตัวเองให้เป็นอิสระต่อการปกครองของไทย ซึ่งในระยะหลังก็ได้ใช้วิธีการแบ่งแยกแล้วปกครอง (divide and rule) อย่างไรก็ตาม รัฐบาลยังไม่มีนโยบายที่แน่ชัด เกี่ยวกับชาวไทยเชื้อสายมลายูที่อยู่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ นี้ ในฐานะชนกลุ่มน้อยในสังคมไทย โดยเฉพาะการเข้าไปเกี่ยวข้องในแง่วัฒนธรรม แม้ว่านโยบายการสร้างชาติ (nation building) จะได้เริ่มตั้งแต่รัชการที่ 5 แล้วก็ตาม

ในรัชกาลที่ 6 นโยบายที่หม่อมอู่ก็เป็นไปในลักษณะผสมผสาน (integration) โดยทรงวางหลักรัฐประศาสน์นโยบาย ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ วางไว้สำหรับปฏิบัติราชการในมณฑลปัตตานี ซึ่งเป็นเพียงแต่แผนปฏิบัติการของข้าราชการในการปกครองเท่านั้น สำหรับการศึกษาภาคบังคับที่ทรงกำหนดขึ้น มีสัปดาห์แห่งในมณฑลปัตตานีก็ได้รับการขอร้องให้สอนหลักสูตรภาษาไทย พร้อมกับหลักสูตรศาสนาแต่ก็ไม่เป็นการปฏิบัติที่กว้างและได้ผลเท่าใดนัก

พ.ศ. 2474 ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงโปรดให้ยกเลิกมณฑลปัตตานีและให้โอนการปกครองไปรวมกับมณฑลนครศรีธรรมราชตามเดิม และยุบเมืองสายบุรีลงเป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดปัตตานี และภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตยเมื่อ พ.ศ. 2475 ได้มีการยกเลิกระเบียบการปกครองแบบมณฑลมาใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยระเบียบราชการบริหารแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2476 ซึ่งจัดระเบียบราชการบริหารส่วนกลางเป็นกระทรวงหรือทบวงการเมือง ราชการบริหารส่วนภูมิภาคเป็นจังหวัดและอำเภอ และราชการบริหารส่วนท้องถิ่นเป็นเทศบาลและสุขาภิบาล

ด้วยสนธิสัญญาระหว่างไทยกับอังกฤษ พ.ศ.2452 และพระราชบัญญัติว่าด้วยระเบียบราชการบริหารแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2476 ทำให้การปกครองพื้นที่บริเวณนี้ ได้แก่ บัตตานี ยะลา นราธิวาส และรวมถึง สตูล ได้กลายมาเป็นหน่วยการปกครองที่มีฐานะเช่นเดียวกับจังหวัดอื่นๆ ซึ่งมักเรียกกันว่า "สี่จังหวัดชายแดนภาคใต้" จนกระทั่งปี พ.ศ.2506 คณะรัฐมนตรีมีมติให้เรียกชื่อใหม่ว่า "จังหวัดชายแดนภาคใต้" เพราะพิจารณาเห็นว่า คำเรียกเดิมก่อให้เกิดการแตกแยก และให้รวมจังหวัดสงขลาเข้าไปด้วย

ในช่วงหลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองของคณะราษฎร ทำให้ผู้นำชาวมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้หลายคนเริ่มมีความหวังว่า ภายใต้ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย พวกเขาจะสามารถรักษาและประคับประคองไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของสังคมตน ดังจะเห็นได้ว่าภายหลังการปฏิวัติ ผู้นำในการแบ่งแยกดินแดนคนหนึ่ง คือ ด่วนภุมะไฮยัตดิน ได้เดินทางกลับจากการลี้ภัยทางการเมืองโดยใช้เหตุผลว่า เพราะ "มีรัฐธรรมนูญแล้ว" ส่วนผู้นำคนอื่นๆ ก็มีความหวังว่า อำนาจที่พวกตนเคยเสียไปเมื่อคราวปฏิรูปการปกครองสมัยรัชการที่ 5 อาจจะได้คืนมาใหม่โดยผ่านกระบวนการเลือกตั้ง ดังจะเห็นได้จากการเข้าสู่สู่ทางการเมืองในการเลือกตั้ง เมื่อปี พ.ศ.2476 และ 2480 อย่างไรก็ตาม ชาวไทยเชื้อสายมลายูมุสลิมโดยทั่วไปยังไม่มีวี่แววกระตือรือร้นทางการเมืองเท่าใดนัก

หลังจากด่วนภุมะไฮยัตดิน เสร็จถึงแก่กรรมแล้ว ด่วนภุมะไฮยัตดิน บุตรชายคนที่ 7 ก็เข้ารับแผนงานต่อจากบิดา โดยไปเข้ารับการศึกษาขั้นต้นที่กรุงเทพฯ ๑ ถูกเพื่อนล้อเลียนว่าเป็นลูกกบฏ จึงไปเรียนต่อที่เกาะปีนัง และออกมารับราชการแผนกการศึกษารัฐกลันตัน ปี พ.ศ.2484-2488 ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้หลบหนีไปอยู่ประเทศอินเดียและสมัครเป็นทหารอังกฤษ โดยศันโท เป็นผู้รวบรวมสมาชิกตั้งขบวนการขึ้นเพื่อต่อต้านญี่ปุ่นที่ ยึดครองมลายา ชื่อว่า "ขบวนการมุสลิมหนุ่มแห่งกลันตัน" ได้รับการสนับสนุนจากอังกฤษ และได้ส่งเงินไปช่วยเหลือชาวไทยมุสลิม 3,000 คน ที่ตกค้างอยู่ในเมกกะ เพราะสงคราม เมื่อสงครามสงบบุคคลเหล่านี้ก็กลับมาแล้ว จึงได้ยกย่องนับถือด่วนภุมะไฮยัตดินเป็น มั่นสมองทำให้ ขจก.เติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว¹⁵

¹⁵ เจษฎา อูร์ทิซันพงศ์, "การปฏิวัตินโยบายสำหรับจังหวัดชายแดนภาคใต้: ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดนราธิวาส," (วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528)

ความพยายามของตวนกมุะไฮยินดิน ในการปลูกเร้าความรู้สึกชาตินิยมของชาวไทยเชื้อสายมลายูมุสลิม ได้รับการตอบสนองจากผู้นำทางศาสนาและผู้นำทางการเมืองด้วยดีอย่างยิ่ง โดยสาเหตุสำคัญจากความกดดันในการใช้ "กฎวัฏษณธรรม" ดังนั้น ในเดือนมกราคม พ.ศ. 2487 ตวนกมุะไฮยินดิน นานซ หรืออตุลย์ ๗ สายบุรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครราชสีมา ได้ทำหนังสือถึงจอมพล ป.พิบูลสงคราม เรียกร้องให้มีการเอาโทษต่อข้าราชการของรัฐที่กดขี่ข่มเหงประชาชน

ความพยายามของตวนกมุะไฮยินดิน ได้รับผล ในเดือนพฤศจิกายน 2487 รัฐบาลอังกฤษหีบยกปัญหาชาวมลายูมุสลิมภาคใต้ของไทยขึ้นมาพิจารณาว่า "ปัญหาที่ว่าดินแดนพุกมา เลย์ที่ติดต่อกับมลายาในทางตอนใต้ของสยามควรหรือไม่ควรกลับมาวมกับมลายา" นอกจากนี้ในปี พ.ศ. 2488 ตวนกมุะไฮยินดิน ได้ส่งโทรเลขไปยังนายกรัฐมนตรีอังกฤษให้มีการสอบสวนการบริหารงานที่ผิดพลาดของรัฐบาลไทยต่อชาวมลายูมุสลิม และเรียกร้องให้มีการสำรวจประชามติในจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีเรียกร้องเหล่านี้ได้ทำให้รัฐบาลไทยขณะนั้นตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องแก้ไขปัญหานี้อย่างเร่งด่วนและเอาจริงเอาจัง

ดังนั้น ตอนปลายสงครามโลก รัฐบาลภายใต้การชี้นำของนายปรีดี พนมยงค์ จึงได้ประกาศพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการศาสนับดัมม์ฝ่ายอิสลาม เมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2488 เพื่อลดกระแสความขัดแย้งที่อาจนำไปสู่การแบ่งแยกดินแดนในทางหนึ่งเพื่อเป็นการลปรอยบาดหมางอันเกิดจากนโยบายของรัฐบาลสมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม ระหว่างปี พ.ศ. 2481-2487 และในอีกทางหนึ่งรัฐจะสามารถเข้าไปควบคุมบทบาทของผู้นำทางศาสนาของชาวมลายูมุสลิมได้อย่างใกล้ชิดยิ่งขึ้น เช่นเดียวกับที่รัฐเข้าไปจัดการกับคณะสงฆ์ในพุทธศาสนา

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการศาสนับดัมม์ฝ่ายอิสลาม พ.ศ. 2488 กำหนดให้มีการจัดตั้งสถาบันขึ้นหลายระดับ เพื่อทำหน้าที่เชื่อมประสานระหว่างประชาคมมุสลิมกับรัฐ โดยระบุให้พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจุฬาราชมนตรี ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ทางศาสนาเป็นอย่างดี และได้รับเลือกตั้งจากประธานกรรมการอิสลามประจำจังหวัดต่างๆ เพื่อให้คำปรึกษาแก่กรรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ ในเรื่องต่างๆ เกี่ยวกับศาสนาอิสลาม และยังได้กำหนดให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการอิสลามแห่งประเทศไทย เพื่อให้คำปรึกษาแก่กระทรวงมหาดไทยและให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด จังหวัดละไม่น้อยกว่า 5

คน เพื่อให้คำปรึกษาแก่ผู้ว่าราชการจังหวัดในทุกจังหวัดที่มีชาวมลายูมุสลิมมากพอสมควร ซึ่งปัจจุบันมีทั้งหมด 26 จังหวัด

อย่างไรก็ตาม ในสายตาของชาวมลายูมุสลิมมองว่า ความเป็นอิสระของผู้นำทางศาสนาเป็นสิ่งจำเป็น ทั้งนี้ เพื่อรักษาไว้ซึ่งความบริสุทธิ์และสิทธิเสรีภาพที่แท้จริง ดังนั้น ได้มีนักวิชาการบางท่านกล่าวว่า สถาบันที่จัดตั้งขึ้นดูเหมือนไม่ค่อยมีประสิทธิภาพในการบริหารและประสานความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกับประชาชนชาวมลายูมุสลิม แต่ได้กลับกลายเป็นตัวแทนของรัฐบาลไปในสายตาของชาวมลายูมุสลิม

นอกจากนี้ พระราชกำหนด พ.ศ.2488 ยังได้กำหนดให้มีการจัดตั้งอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทยขึ้น เพื่อให้เป็นสถานการศึกษาของชาวมุสลิม และสำหรับผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันนี้จะได้รับพระราชทานทุนการศึกษาไปประกอบพิธีฮัจญ์และศึกษาเพิ่มเติม ณ เมืองเมกกะ อย่างไรก็ตาม ในภายหลังกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้เป็นโรงเรียนในอาณัติของกรมสามัญศึกษา แม้มีวิชาเลือกภาษาอาหรับเหลืออยู่ แต่ก็เปิดรับนักเรียนทั่วไป สำหรับทุนเล่าเรียนหลวงก็ไม่เคยมีการตั้งงบประมาณไว้เลย ทำให้อิสลามไม่สามารถทำหน้าที่ที่คาดหวังไว้ ดังที่ระบุไว้ในกฎหมาย

ต่อมาได้มีการออกกฎหมายพิเศษสำหรับชาวมลายูมุสลิมอีกกล่าวได้ว่า เป็นนโยบายของรัฐบาลที่แสดงออกมาในรูป "อุปถัมภ์" สำหรับชาวมลายูมุสลิมเช่นกัน ได้แก่ พระราชบัญญัติว่าด้วยการใช้กฎหมายอิสลามในเขตจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล พ.ศ.2489 ซึ่งระบุให้สิทธิแก่ชาวไทยมุสลิมใน 4 จังหวัด สามารถใช้กฎหมายอิสลามว่าด้วยมรดกและครอบครัว แทนบทาตราที่เกี่ยวข้องในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (บรรพ 5 และ 6) โดยให้มีการแต่งตั้งคาโต๊ะยุติธรรม ประจำศาลจังหวัดละ 2 คน แต่เนื่องจากกฎหมายฉบับนี้ถูกร่างขึ้นมาโดยความพยายามของเจ้าหน้าที่รัฐบาลเป็นส่วนใหญ่ กฎหมายฉบับนี้จึงไม่เป็นที่ยอมรับในหมู่ชาวมลายูมุสลิมเท่าที่ควร

สงครามโลกสงบลง (15 ส.ค.2488) ความกะฮะไซยัตดิน คาดหมายว่าไทยจะต้องแพ้สงคราม ตนจะเสนองอังกฤษให้แยก 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี, ยะลา, นราธิวาสและสตูล) เข้าร่วมกันกลายเป็นรัฐใหม่ ตนจะเป็นสุลต่านปกครอง¹⁶ แต่รัฐบาลไทย

¹⁶ลิจิต ชีร์เวคิน, ชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย, หน้า 171.

ในขณะนั้น โดยนายควง อภัยวงศ์ นายกรัฐมนตรี ได้แก้ไขสถานการณ์เอาไว้ได้ไม่ต้องแพ้สงคราม ตวนกุงไฮยัดคืนจึงต้องผิดหวัง แต่ยังคงมีความคิดแบ่งแยกดินแดนให้ได้ โดยจัดตั้งขบวนการอย่างเปิดเผยในรูปของสมาคม เรียกว่า "สมาคมเผ่ามลายูที่ยิ่งใหญ่" (Kumpulan Malayu Patani Raya) เรียกสั้น ๆ ว่า (KUMPAR) อยู่ที่รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย¹⁷ มีอิทธิพลด้านการทหารเหนือสุด่านกลันตัน ได้เคลื่อนไหวประสานกับทายาทเจ้าเมืองทั้ง 7 ที่เสียดำนาจร่วมกับไทยมุสลิมที่จบการศึกษาจากประเทศตะวันตกออกกลางแจ้งข้อต่อรัฐบาลไทย โดยให้นายหะยีสุหลง โต๊ะมีนา ดำเนินงานในประเทศ

ต่อมาได้มีกฎหมายอีกฉบับหนึ่งคือ พระราชบัญญัติว่าด้วยมัสยิดอิสลาม พ.ศ. 2490 ซึ่งไม่สู้มีความสำคัญที่กระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาคมมาเลย์มุสลิมมากนัก เป็นการกำหนดสาระปลีกย่อยในการบริหารและจัดการเกี่ยวกับมัสยิดโดยส่วนใหญ่ โดยให้การรับรองฐานะของมัสยิดและฐานะของเจ้าหน้าที่มัสยิด เช่น อิหม่าม (ผู้นำในการประกอบพิธีทางศาสนาประจำมัสยิด) คอตีบ (ผู้แสดงธรรมในการประกอบพิธีละหมาดวันศุกร์) และมิหัลัน หรือมุอ์ซซิน (ผู้กล่าวประกาศการเข้าเวลา) พร้อมทั้งยังระบุให้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการมัสยิด แห่งละไม่น้อยกว่า 7 คน โดยมีอิหม่ามเป็นประธาน เพื่อเป็นคณะกรรมการและจัดการเกี่ยวกับกิจการและทรัพย์สินของมัสยิด

ความพยายามที่จะดำเนินนโยบายประสมประสานของรัฐบาลนับตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ไม่ประสบความสำเร็จกลับทำให้ชาวมลายูมุสลิมรู้สึกแปลกแยกไปจากสังคมไทยมากขึ้น แม้แต่การประกาศใช้กฎหมายเพื่อสนับสนุนตามนโยบาย "อุปถัมภ์" กลับกลายเป็นว่ารัฐบาลกำลังเข้าไปก้าวก่ายกิจการภายในของประชาคมมุสลิมและเป็นการคุกคามต่อความมั่นคงทางศาสนาอิสลาม ความรู้สึกเป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐบาลได้ถูกสะสมเรื่อยมา จนปรากฏออกมาในรูปของขบวนการรุนแรงเพื่อเรียกร้องสิทธิความเป็นตัวของตัวเองในทางวัฒนธรรม (cultural autonomy) ของชาวมลายูมุสลิมภายใต้การนำของนายหะยีสุหลง โต๊ะมีนา พ.ศ. 2490-2491

¹⁷Paul Wheatley, The golden Khersonese (Kuala Lumpur: University of Malaya Press, 1961), pp.252 - 254 and D.G.E. Hall, The history of Southeast Asia (New York : Memillan, 1966), p.30.

เมื่อ ส.ศ. 2490 นายหะยีสุหลง โต๊ะมีนา ประธานกรรมการอิสลามจังหวัดปัตตานี ซึ่งเลื่อมใสศรัทธาแผนการแบ่งแยกดินแดนของ ด่วนฤๅษีไฮยิดดิน อยู่แล้ว รับเป็นผู้ดำเนินการในประเทศ ด้วยการปลุกปั่น ยุยง บิดเบือนข้อเท็จจริงให้ชาวมุสลิมเกลียดชังเจ้าหน้าที่ของรัฐและได้รวบรวมผู้นำศาสนาอิสลามประมาณ 100 คน เข้าชื่อร้องเรียนให้รัฐแก้ปัญหา 7 ข้อ สรุปย่อ ๆ ได้ ดังนี้¹⁸

- 1) ให้รัฐบาลตั้งคณะมุสลิมที่เกิดขึ้นใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นข้าหลวงใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และอยู่ในตำแหน่งตลอดชีวิต
- 2) ให้สอนภาษามลายูในโรงเรียนของรัฐถึงชั้น ป. 4
- 3) หนังสือราชการต้องมีทั้ง 2 ภาษา (ไทยและมลายู)
- 4) ให้แยกศาลศาสนาอิสลามเพื่อพิจารณาคดีคณะมุสลิมต่างหาก
- 5) ภาษากรของ 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้บำรุงภาคใต้เท่านั้น
- 6) ข้าราชการ 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ต้องเป็นคนนับถือศาสนาอิสลาม 80 %
- 7) มอบอำนาจให้คณะกรรมการอิสลามออกกฎหมายใช้เองใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ข้อเสนอของหะยีสุหลงดังกล่าวข้างต้น เป็นสิ่งที่รัฐบาลไม่อาจยอมรับได้ เนื่องจากขัดกับการปกครองตามราชประเพณีตั้งนั้น เมื่อ พ.ศ. 2490 เกิดรัฐประหาร จอมพล ป. จี๋สั่งจับนายหะยีสุหลงฯ กับพวกเมื่อ 16 พ.ย. 2491 ผู้ที่ถูกจับกุมพร้อมนายหะยีสุหลงฯ มี นายแหวะมะ อาหะมะ, นายหะยีอุเซ็ง และ นายแหวะมะมิง รวม 4 คน พร้อมเอกสารแบ่งแยกดินแดนอีกมากมาย รวมทั้งคำร้องที่เตรียมเสนอไว้เสนอองค์การสหประชาชาติ¹⁹ ทั้ง 4 คน ถูกขึ้นศาลฐานก่อ กบฏ ศาลนครศรีธรรมราชพิพากษาจำคุก 7 ปี ด้วยเหตุผลทางการเมือง ทั้ง 4 คน ถูกปล่อยตัวเมื่อ พ.ศ. 2493 ต่อมาปี พ.ศ. 2497 นาย

¹⁸ อารง สุทธศาสตร์, สัมมนาวิชาการ เรื่อง ปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้: ข้อเท็จจริงและแนวทางแก้ไข, หน้า 132. (เอกสารโรเนียว)

¹⁹ ประพันธ์ คูหามาศ, ประวัติจังหวัดชายแดนภาคใต้, เอกสารวิชาการ ศูนย์ประสานงานปกครองจังหวัดชายแดนภาคใต้ หน้า 7. (เอกสารโรเนียว)

หะยีสุหลงฯ และนายหัวมูฮัมหมัด(บุตรคนโต)กับพวกอีก 3 คน ถูกลอบสังหารเสียชีวิตหมดเป็นที่เชื่อกันว่า ถูกจับดองน้ำในทะเลสาบสงขลา ทำให้บรรดาลูกศิษย์และพรรคพวกจึงหลบหนีไปอยู่รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย และทำให้นายหะยีสุหลง โต๊ะมีนา ได้กลายเป็นวีระบุรุษแห่งการต่อสู้เพื่อความเป็นตัวของตัวเองของชาวมลายูมุสลิมไป

จากกรณีที่บุคคลสำคัญของชาวไทยมุสลิมต้องถูกลงโทษ เป็นเหตุให้เกิดความไม่สงบวุ่นวายเกิดการจลาจลขึ้น 2 จุดอย่างรุนแรง เมื่อ 28 เม.ย.2491 เรียกว่า "จลาจล 2491" หรือ "กบฏดุซงญอ" คือที่ บ.ดุซงญอ อ.ระแงะ และ บ.ปลุกาสาเมาเย อ.บาเจาะ จ.นราธิวาส ต้องปราบปรามอยู่ร่วมปีเหตุการณ์จึงสงบ ต่อมาตวนกูยะลา นาเชรี หรือนายอดุลย์ ๗ สายบุรี (อดีตข้าราชการแผนกอัยการ จ.นราธิวาส และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จ.นราธิวาส 2 สมัย) ได้เป็นหัวหน้า B.N.P.P. แทน เป็นผู้อยู่เบื้องหลังการเรียกร้องของนายหะยีสุหลง ฯ และได้หลบหนีไปอยู่เมืองปาเซบูเต๊ะ รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย เมื่อ ม.ค.2488 ได้ใช้บ้านพักเป็นศูนย์ปฏิบัติการแบ่งแยกดินแดนมาโดยตลอดจนถึงแก่กรรม เมื่อ 26 ก.ย.2520

เมื่อ 31 ส.ค.2500 มลายู(มาเลเซีย) ได้เอกราชและประกาศใช้รัฐธรรมนูญ สหพันธ์มลายู โดยอังกฤษให้อภิสิทธิ์ชาวมลายู 4 ประการ²⁰

- 1) สงวนที่ดินบางส่วนให้ราษฎรมาเลเซียเท่านั้น
- 2) ตำแหน่งข้าราชการให้ชาวมาเลย์
- 3) จำกัดโควตาธุรกิจต่างประเทศ
- 4) จำกัดโควตาการมีสิทธิรับทุนเรียนให้ชาวมาเลย์เท่านั้น

การปกครองของประเทศมาเลเซีย หลังการได้เอกราชมีลักษณะเป็นอิสระให้แต่ละรัฐปกครองกันเอง ทำให้มุสลิมทางภาคใต้เกิดความคิดว่าตนอยู่กับไทยมีความสำคัญน้อย

²⁰สุวัจน์ บัวทอง, รายงานโครงการวิจัยข่าวสารในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักนายกรัฐมนตรี, 2517), หน้า 1-3. และทวิศักดิ์ ล้อมลิ้ม, ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับมลายู (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แพรวพิกษา, 2516), หน้า 6.

กว่าอยู่กับประเทศมาเลเซีย ควรจะร่วมกับชาวมาเลเซีย จึงเป็นจุดหนึ่งที่ ชก. ใช้ปลูก
ระดมมาโดยตลอด ประกอบกับมีการเมืองฝ่ายค้านของมาเลเซีย ต้องการเสียงสนับสนุน
จากไทยมุสลิมที่หนีไปอยู่ในมาเลเซีย จึงยุยงสนับสนุนให้แบ่งแยกดินแดน 4 จังหวัด
ชายแดนภาคใต้ของไทยไปรวมกับประเทศมาเลเซีย

ความพยายามที่จะเผชิญกับปัญหาชาวมลายูมุสลิม ที่ต้องการแบ่งแยกดินแดนของ
รัฐบาลยังคงดำเนินต่อไป เมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2503 คณะรัฐมนตรีได้ลงมติให้มีการจัด
ตั้งนิคมสร้างตนเองพัฒนาภาคใต้ขึ้นในพื้นที่ 3 จังหวัดได้แก่ ยะลา นราธิวาส และสตูล
นโยบายการจัดตั้งนิคมสร้างตนเองนี้ อาจมองได้เป็น 2 แนวทาง แนวทางแรก รัฐบาล
ต้องการพัฒนาพื้นที่ชายแดน โดยนำคนไทยพุทธจากพื้นที่อื่น โดยเฉพาะจากภาคตะวันออกเฉียง
เฉียงเหนือที่ขาดที่ดินทำกินเข้าไปตั้งถิ่นฐาน และทำพื้นที่บริเวณนั้นให้เกิดประโยชน์ทางการ
เกษตร ขณะเดียวกันช่วยลดความโดดเดี่ยวของพื้นที่ บังคับไม่ให้ ชก. ใช้เป็นที่หลบซ่อน
และส่องสุมกำลัง

ในอีกแง่หนึ่ง เป็นแนวทางที่รัฐบาลต้องการสร้างความสมดุลงานประชากรและ
วัฒนธรรมให้เกิดขึ้น เนื่องจากเคยมีกรณี เรียกร้องให้มีการสำรวจประชามติชาวมลายู
มุสลิมว่าต้องการอยู่ภายใต้การปกครองหรือไม่ ซึ่งแต่เดิมจังหวัดชายแดนภาคใต้ประชากร
เกือบทั้งหมดเป็นชาวมลายูมุสลิม ดังนั้น โครงการจัดตั้งนิคมสร้างตนเองจึงเป็นทางหนึ่ง
ในการสร้างฐานของรัฐบาลในการรองรับการสำรวจประชามติที่อาจเกิดขึ้นได้ นอกจากนี้
รัฐบาลยังคาดหวังว่าการโยกย้ายชาวไทยพุทธมาอยู่ร่วมกับชาวมลายูมุสลิมในพื้นที่เดียวกัน
จะเป็นการช่วยให้เกิดการประสมประสานทางวัฒนธรรมอีกทางหนึ่งด้วย

สำหรับด้านความรู้สึกของชาวมลายูมุสลิมมองว่า รัฐบาลได้ใช้โครงการนี้เป็น
เครื่องมือในการกลืนชาติของตน โดยนำชาวพุทธเข้ามาแย่งที่ทำกินอันเป็นถิ่นฐานดั้งเดิม
ของพวกเขา ความไม่พอใจดังกล่าวได้ก่อให้เกิดความตึงเครียดและความขัดแย้งระหว่าง
ชาวไทยพุทธกับชาวไทยมุสลิมขึ้น จะเห็นได้จากสมาชิกนิคมสร้างตนเองภาคใต้มักตกเป็น
เป้าโจมตีของ ชก. อยู่เนืองๆ

ตั้งแต่ พ.ศ. 2504 รัฐบาลได้เริ่มเข้าไปปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงบอเนาะ เพื่อ
ก่อให้เกิดการประสมประสานทางวัฒนธรรมและรองรับกระบวนการเปลี่ยนแปลงให้เกิดภาวะ
ทันสมัย บอเนาะเป็นสถาบันของชาวมลายูมุสลิมเพื่อเป็นแหล่งในการถ่ายทอดวัฒนธรรมด้วย

วัตถุประสงค์ให้ลูกหลานได้รับการอบรมเกี่ยวกับศาสนา และเพื่อรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีแห่งศาสนา ในทัศนะของรัฐบาลและเจ้าหน้าที่ของรัฐมองว่า ระบบ การศึกษาทางศาสนาของบอเนาะ เป็นอุปสรรคต่อการประสมประสานทางวัฒนธรรม และ การเปลี่ยนแปลงให้เกิดภาวะทันสมัยขึ้นสำหรับประชาคมมลายูมุสลิม และสำหรับเจ้าหน้าที่ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการรักษาความสงบเรียบร้อยบางคนถึงกับเชื่อว่า ส่วนใหญ่ของบอเนาะ คือ สถาบันชั้นดีสำหรับแหล่งเพาะเชื้อ ชก. ที่สำคัญ ดังนั้น จึงจำเป็นที่บอเนาะจะต้องได้ รับการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเสียใหม่

รัฐบาลจึงเริ่มด้วยการออกระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการปรับปรุง ส่งเสริมบอเนาะในเขตการศึกษา 2 (ปัตตานี ยะลา นราธิวาสและสตูล) พ.ศ. 2504 เพื่อให้ เป็นสถานศึกษาที่อยู่ในความควบคุมของทางราชการโดยการจดทะเบียน มีการปรับปรุง การจัดสถานศึกษาและการสอนให้ดียิ่งขึ้น รวมทั้งการให้เงินอุดหนุนและวัสดุอุปกรณ์ในการ เรียนการสอน อย่างไรก็ตาม โครงการปรับปรุงบอเนาะนี้ยังประสบปัญหาทั้งด้านความร่วมมือ หรือการยอมรับจากชาวมลายูมุสลิม และหลักสูตรที่จะใช้สอนซึ่งขัดต่อหลักความเชื่อ ของชาวมุสลิม หรือแม้กระทั่งบุคลากรที่จะเป็นครูผู้สอน บัญญัติดังกล่าวมีเรื่อยมาจนถึง ปัจจุบันนี้ ซึ่งในรายละเอียดจะไม่ขอกล่าวถึง

การแก้ปัญหาของรัฐบาลเพื่อป้องกันไม่ให้ประชาชนมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาค ในแนวร่วมของ ชก. นี้หาได้หยุดแค่นี้ไม่ได้มีนโยบายต่างๆ ที่กำหนดยุทธศาสตร์ในการแก้ไข ปัญหาจำนวนมากมาย ได้แก่ นโยบายที่สนับสนุนให้คนไทยเชื้อสายมลายูมุสลิมที่มีความรู้ และ คุณสมบัติเหมาะสมให้เข้ารับราชการในระดับสูงชั้นสัญญาบัตรขึ้นไป

นอกจากนโยบายประสมประสานโดยตรง ดังได้กล่าวมาแล้วรวมทั้งยังได้มี โครงการแยกย่อยต่างๆ เช่น โครงการธรรมจาริกอิสลาม เป็นต้น รัฐบาลได้ใช้นโยบายใน การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมด้านอื่นควบคู่กันไป ซึ่งจะช่วยสนับสนุนนโยบายประสมประสาน อีกทางหนึ่ง โดยรัฐบาลได้จัดตั้ง คณะกรรมการพัฒนาภาคใต้ ประกอบไปด้วย เจ้าหน้าที่ จากหน่วยงานต่างๆ ทำหน้าที่วางนโยบายส่งเสริมควบคุมการดำเนินงานบูรณะพัฒนา 14 จังหวัดภาคใต้ ในด้านเศรษฐกิจ การศึกษา สาธารณสุข การเกษตร การคมนาคม และอื่นๆ โดยมุ่งให้ความสนใจอย่างสูงแก่จังหวัดชายแดน โดยจัดทำเป็นแผน 3 ปีตั้งแต่ พ.ศ. 2507 จนถึงปัจจุบัน ซึ่งผลการดำเนินงานส่วนใหญ่เน้นหนักด้านการคมนาคม มีลักษณะเป็น

โครงการย่อยส่งผลกระทบต่อได้เฉพาะพื้นที่ ไม่ได้มุ่งแก้ปัญหาหลักของภูมิภาคและโครงการพัฒนาที่ยังไม่สอดคล้องกับปัญหาพื้นฐานในด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองที่มีอยู่

ต่อมารัฐบาลได้จัดตั้งคณะกรรมการอำนวยการแก้ไขปัญหาความมั่นคงจังหวัดชายแดนภาคใต้ และคณะกรรมการแก้ไขปัญหาความมั่นคงจังหวัดชายแดนภาคใต้ในระดับท้องถิ่น ซึ่งเรียกว่า ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมี รองปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นผู้อำนวยการ พร้อมกับได้มีการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งรวมเอาจังหวัดสงขลาและสตูลรวมเข้ามาด้วย แต่แผนแม่บทดังกล่าวเป็นแค่เพียงการรวบรวมแผนงานและโครงการที่หน่วยงานต่างๆ มีอยู่แล้ว โดยพยายามเร่งรัดโครงการที่ค้างค้ำมาช้านาน แต่ความพยายามนี้ก็ต่อประสบกับอุปสรรคสำคัญ คือ การขาดแคลนงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานอย่างเพียงพอ

เป้าหมายของขบวนการโจรก่อการร้าย

ขบวนการโจรก่อการร้ายมีความมุ่งหมายที่จะแบ่งแยกดินแดนภาคใต้ของประเทศไทย คือ จว.ปัตตานี, จว.ยะลา, จว.นราธิวาส, จว.สตูล และบางส่วนของ จว.สงขลา ออกเป็นอิสระไม่ขึ้นต่อประเทศไทย จัดการปกครองโดยคัมภีร์อิสลาม มีกลุ่มนักการเมืองมุสลิม ซึ่งแสวงหาอำนาจให้การสนับสนุนอยู่เบื้องหลัง²¹

ขบวนการโจรก่อการร้ายกลุ่มต่าง ๆ

ขบวนการโจรก่อการร้ายปัจจุบันมีหลายกลุ่ม บางกลุ่มเป็นกลุ่มโจรที่ไม่มีอุดมการณ์ทางการเมืองอย่างแท้จริง บางกลุ่มเป็นพวกโจรผู้ร้ายต่างๆ ที่หลบหนีคดีความ บางกลุ่มเป็นวัยรุ่นติดยาเสพติด กลุ่มต่างๆ เหล่านี้พยายามสร้างอิทธิพลในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และเนื่องจากประชาชนในพื้นที่นี้เป็นชาวมุสลิมจึงถือว่าเป็นประชาชนที่อ่อนแออยู่แล้ว ดังนั้น

²¹ สิทธิ ทิพย์รัตน์, ผลกระทบของปัญหาขบวนการโจรก่อการร้ายในจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อความมั่นคงของชาติ, เอกสารวิจัยส่วนบุคคล ภาควิชาวิทยาศาสตร์ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2536. หน้า 30.

กลุ่มโจรต่างๆ จึงอาศัยอุดมการณ์ในการแบ่งแยกดินแดนนี้ขยายอิทธิพลและแสวงหาผลประโยชน์ ดังนั้น เจ้าหน้าที่จึงประสบกับปัญหาการจัดแยกกลุ่มโจรว่ามีอุดมการณ์ในการแบ่งแยกดินแดนหรือโจรผู้ร้ายทั่วไปมาโดยตลอด ทั้งนี้ เนื่องจากการเข้าไปจัดการหรือแก้ปัญหาของกลุ่มโจรทั้งสองกลุ่มนี้เจ้าหน้าที่จำเป็นต้องทราบ เพราะแต่ละกลุ่มโจรดังกล่าวย่อมใช้วิธีการและยุทธวิธีที่แตกต่างกันเข้าปราบปราม จึงจะเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

อย่างไรก็ดี กลุ่มโจรก่อการร้ายที่ค่อนข้างที่จะมีอุดมการณ์และมีบทบาทสำคัญในการต่อสู้กับฝ่ายรัฐบาลจะมีอยู่ 3 กลุ่ม คือ

1. ขบวนการแนวร่วมปลดแอกแห่งชาติปัตตานี ภาษามาลายู ใช้ชื่อว่า Barisan Nasional Pembelaan Patani (B.N.P.P.) ภาษาอังกฤษ ใช้ชื่อว่า National Liberation Front of Pattani (N.L.F.P.) และชื่อที่ใช้อยู่ในปัจจุบันคือ Barisan Islam Pembebasan Patani (B.I.P.P.) โดยเปลี่ยนแปลงและใช้ตั้งแต่วันที่ 20 ม.ค.30 - ปัจจุบัน

ขบวนการ B.N.P.P. นับเป็นกลุ่มก่อการร้ายกลุ่มแรกและเก่าแก่ที่สุดที่มีกองกำลังติดอาวุธของชนชาวมุสลิมในประเทศไทย บุคคลซึ่งรวมกันก่อตั้งเป็นชาวมุสลิมเชื้อสายเจ้าเมืองปัตตานี ในอดีตส่วนใหญ่จบการศึกษาจากประเทศในตะวันออกกลางและมาเลเซีย และสืบทอดอุดมการณ์โดยมีเป้าหมายต้องการแบ่งแยกดินแดน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นรัฐปัตตานี (รัฐอิสระ) ขบวนการนี้เริ่มต้นเมื่อประมาณปี พ.ศ.2488 เด็งกูมมุด มะไฮบีดดิน บุตรชายคนที่ 7 ของพระยาวิชิตภักดี (ดวงกุดอับดุลกาเดร์ กอมารุดดิน) อดีตเจ้าเมืองปัตตานี ซึ่งลี้ภัยอยู่ในมาเลเซีย ตั้งตนเป็นหัวหน้ากลุ่มอิสลามแห่งประเทศไทย ได้ดำเนินการก่อตั้งใช้ชื่อมาลาญว่า "Kumpulan Melayu Patani Raya" มีชื่อย่อว่า "KUMPAR" โดยตั้งสำนักงานอยู่ที่บริเวณหลังโรงภาพยนตร์ราม่า อ.ป่าเสฎุเต๊ะ รัฐกลันตัน มาเลเซีย องค์กรดังกล่าวเป็นองค์กรทางการเมืองที่มีจุดมุ่งหมายที่จะรวบรวมชนมุสลิมภาคใต้ ให้ร่วมกันต่อต้านรัฐบาลไทยเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการแบ่งแยกดินแดน

นายเด็งกูมมุด มะไฮบีดดิน ร่วมกับ นายหะยีสุหลง โต๊ะมีนา (ประธานกรรมการอิสลามปัตตานี), ดวงกุดลานาเชร์ หรือ นายอดุลย์ ๗ สายบุรี (บุตรพระยาสุริยะสุนทรบวรภักดี/เจ้าเมืองสายบุรี) และนายเด็งกูบุตรอ อับดุลกาเดร์ (พี่ชายดวงกุดลานาเชร์) แกนนำขององค์กรสามารถรวบรวมลูกหลานไทยมุสลิม ซึ่งจบการ

ศึกษาจากตะวันออกกลางและบรรดาเครือญาติและลูกหลานของเจ้าเมืองปัตตานี ที่สูญเสียอำนาจให้เข้าร่วมกับองค์กร KUMPAR เป็นจำนวนมาก จึงได้ร่วมกันจัดตั้งขบวนการโจรก่อการร้ายขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม ชื่อว่า B.N.P.P. โดยนายเต็งกูมามุด มะไฮยัดดิน ได้รับการแต่งตั้งเป็นหัวหน้าขบวนการคนแรก

บทบาทการปฏิบัติการทางทหารของ ขบวนการ B.N.P.P. มีความเข้มแข็งมากในห้วงปี 2520 - 2525 กองกำลังติดอาวุธโดยการนำของนายเปาะเย๊ะ ดือเร๊ะ ปฏิบัติการเรียกค่าคุ้มครอง ชุ้มยิงเจ้าหน้าที่ และสังหารชาวไทยพุทธ และสร้างความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นอย่างมาก

ปัจจุบัน นายอาซูดิง บินอับดุลสาและ ได้รับการแต่งตั้งเป็นหัวหน้าตั้งแต่วันที่ 2527 เป็นต้นมา ขก.ขบวนการ B.N.P.P. ได้ยุติการเคลื่อนไหวทางการเมือง โดยสิ้นเชิง เนื่องจากสาเหตุคือ.-

- 1) ขาดผู้นำที่มีความสามารถ
- 2) สมาชิกออกมามอบตัวเป็นจำนวนมาก
- 3) การแตกแยกทางแนวความคิดของสมาชิก เป็นเหตุให้

สมาชิกจำนวนมากลาออกจากขบวนการไปตั้งขบวนการใหม่

แต่อย่างไรก็ตาม ขบวนการนี้ยังคงพยายามดำเนินการทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง โดยประสานกับ ขบวนการ P.U.L.O. และ B.R.N. ขณะนี้เปลี่ยนชื่อขบวนการ B.N.P.P. เป็น B.I.P.P. ซึ่งมีชื่อเต็มว่า Barisan Islam Pembebasan Patani แปลว่าขบวนการแนวร่วมอิสลามปัตตานี

2. ขบวนการปฏิวัติแห่งชาติปัตตานี (B.R.N.) ภาษามลายูเรียก BARISAN REVOLUSI NATIONAL PATANI (B.R.N.) และมีชื่อภาษาอังกฤษว่า LIBERATION FRONT OF REPUBLIC PATANI (L.F.R.P.) ก่อตั้งขึ้นครั้งแรก เมื่อ 13 มี.ค. 2503 โดย นายหะยีอามีน โต๊ะมีนา²² บุตรชาย นายหะยีสุหลง โต๊ะมีนา (ผู้ร่วมก่อตั้งขบวนการ B.N.P.P./

²²นายอามีน โต๊ะมีนา เป็นพี่ชายร่วมบิดา/มารดาเดียวกันกับนายเด่น โต๊ะมีนา อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย มีเชื้อชาติ/สัญชาติไทย เกิดวันที่ 17 กันยายน 2474 ภูมิลำเนาจังหวัดปัตตานี จบการศึกษาชั้นมัธยมปีที่ 6 จากโรงเรียนเบ็ญจมราชูทิศ จว.ปัตตานี การศาสนาที่รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย เดิมมีตำแหน่งประธานกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานี ประกอบอาชีพ(เดิม) เป็นรองผู้จัดการบริษัทปัตตานีขนส่ง

เสียชีวิตเมื่อปี 2496) ร่วมกับ นายหะยีอับดุลการิม บินฮัสซัน หรือ โต๊ะเยาะการิม และ ดวนกฤษลา นาเซร์ ผู้ร่วมก่อตั้งทั้งสามคนได้แยกตัวมาจาก ขบวนการ B.N.P.P. ต่อมาเจ้าหน้าที่ได้จับกุมตัวนายหะยีอามีน โต๊ะมีนา และสมาชิกรวม 7 คน ดำเนินคดี และรับโทษจนถึงปลายปี 2508 จึงได้รับการปล่อยตัว การต่อสู้ทางการเมืองของ ขก. B.R.N. จึงได้เริ่มขึ้นอีก แต่เป็นในลักษณะองค์กรใต้ดินเน้นหนักในการปลุกระดมมวลชน โฆษณาชวนเชื่อโจมตีรัฐบาลไทย และจัดหาสมาชิก/แนวร่วมเป็นหลัก โดยตั้งสำนักงานดำเนินการอยู่ในรัฐกลันตัน มาเลเซีย

ประมาณปี 2511 ขบวนการ B.R.N. สามารถจัดหาสมาชิก ร่วมอุดมการณ์ และอาวุธยุทโธปกรณ์ได้จำนวนมากจึงได้ดำเนินการจัดตั้งหน่วยทหารชื่อว่า "กองกำลังติดอาวุธปลดแอกอิสลามปัตตานี" หรือ ABREP (ANGKATAN BERSENJATA REVOLUSI ISLAM PATANI) ขึ้นในวันที่ 10 ต.ค. 2511 ที่เทือกเขาบูโด บริเวณบ้าน ลูโบ๊ะบายะ อ. ยี่งอ จ. นราธิวาส มีสมาชิกกองกำลังติดอาวุธทั้งหมด ประมาณ 125 คน

หลังจากขบวนการ B.R.N. สามารถจัดตั้งกองกำลังติดอาวุธ ได้แล้วได้แบ่งแยกกำลังออกเป็น 3 เขต อยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ เช่น กลุ่มเปาะเย๊ะ ปฏิบัติการ และเคลื่อนไหวอยู่ในพื้นที่เทือกเขาทูนงจอนอง ต. ซากอ อ. รือเสาะ จ. นราธิวาส (ปัจจุบัน คือ ม. 4 ต. ศรีสาคร อ. ศรีสาคร จ. นราธิวาส) เป็นต้น

ต่อมา สมาชิกระดับนำใน มาเลเซีย ของขบวนการ B.R.N. เกิดการแตกแยก สาเหตุเนื่องจากความขัดแย้งในอุดมการณ์การต่อสู้ และผลประโยชน์ทางด้านการเงินระหว่าง ดวนกฤษลา นาเซร์/อดุลย์ ฆ สายบุรี ที่ปรึกษาระดับสูง/สภาชี้ นำกับ นายวันมูฮัมหมัดบง/อาหมัดบง ประธานขบวนการ ความขัดแย้งดังกล่าวมีอิทธิพลเข้าสู่กองกำลังติดอาวุธ ความแตกแยกมีขึ้นมาโดยตลอดถึงปัจจุบัน

ในปี 2522 นายหะยีมีน โต๊ะมีนา ได้นำผู้ร่วมอุดมการณ์แยกไปตั้ง ขบวนการใหม่ชื่อว่า "B.R.N.CO.ORDINATE" แต่ไม่มีบทบาทการเคลื่อนไหวทางทหาร ในประเทศไทย

ต่อมาได้มีการจัดตั้งสภา CONGRESS ขึ้น และจัดให้มีการประชุม เพื่อให้ทุกหน่วยงานมีสิทธิ์และอิสระในการเลือกผู้นำ และกำหนดอนาคตทางการเมืองของ

ขบวนการ ที่ประชุมจึงได้มีการเลือกให้ดำรงตำแหน่งผู้นำขบวนการคนใหม่ (คนปัจจุบัน) แทนนายหะยีการิม บินฮัสซัน และได้ตั้งชื่อขบวนการว่า B.R.N. CONGRESS พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขการบริหารงานและองค์กรของขบวนการใหม่

จากการที่ นายหะยีการิม บินฮัสซัน ไม่ได้เข้าร่วมประชุม จึงทำให้นายหะยีการิม บินฮัสซัน หมดอำนาจในขบวนการอย่างสิ้นเชิง จึงได้รวบรวมสมัครพรรคพวกที่มีความคิดเดียวกันกับตนจัดตั้งขบวนการใหม่ขึ้น มีชื่อว่า "ขบวนการ B.R.N. ULAMA" หมายถึงผู้ทรงความรู้ทางศาสนา จึงทำให้ขบวนการ B.R.N. แยกแยกออกเป็น 3 ฝ่าย ดังนี้.-

1) B.R.N. CO - ORDINATE มีนายหะยีอาหมิน โต๊ะมีนา เป็นประธาน จัดตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ.2522

2) B.R.N. CONGRESS มีนายเปาะนูชา ยาลีล/รอชะ บูราสอ เป็นประธาน จัดตั้งขึ้นเมื่อ 10 เม.ย.2527

3) B.R.N.ULAMA มีนายหะยีการิม บินฮัสซัน เป็นประธาน จัดตั้งขึ้นเมื่อ 2527 และได้จัดตั้งสภามบริหารมีชื่อว่า "สภาผู้นำอูลามาปัตตานี" มีชื่อในภาษา มาเลเซียว่า "MAJLIS KEPIMPINAN ULAMMA PATANI"

ในบรรดาขบวนการ B.R.N. ทั้ง 3 ฝ่าย นับได้ว่า B.R.N. CONGRESS โดยการนำของนายเปาะนูชา ยาลีล สามารถรวบรวมกองกำลังติดอาวุธทั้งหมดและปัญญาชนทุกสาขาไว้ได้ และได้ใช้ความพยายามทุกวิถีทางที่จะรวม B.R.N. ทั้งหมดเข้าด้วยกันเป็นหนึ่งเดียว โดยได้ดำเนินนโยบาย "สมานฉันท์" ตลอดจนสร้างมิตรภาพระหว่างขบวนการอื่น ๆ จนสามารถเป็นที่ยอมรับและได้รับความร่วมมือจากขบวนการอื่น ๆ จนสามารถจัดตั้ง "สภาสมานฉันท์แห่งพวกห้อง" ได้สำเร็จ แต่การเมืองระหว่าง B.R.N. ด้วยกัน ไม่สามารถประสานและรวมกันได้

จากโครงสร้างของ ขก.ขบวนการ B.R.N.ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มนั้น ถ้าได้ติดตามสถานการณ์อย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติงานหรือกรรมวิธีในการดำเนินงานก็จะเห็นว่าวิธีการดำเนินงานของแต่ละฝ่ายแตกต่างกันออกไป กล่าวคือ

1) B.R.N. CONGRESS จะปฏิบัติการณ์ในด้านกองกำลังติดอาวุธ และ B.R.N. CONGRESS สามารถติดต่อประสานงานกับกลุ่มผู้สนับสนุนในตะวันออกกลาง

และองค์การมุสลิมโลก (O.I.C.) จนสามารถได้รับการบรรจุเป็นองค์การก่อการร้ายสากล
อันดับที่ 9 ของโลก ตั้งแต่วันที่ 2529

2) B.R.N. ULAMA จะกำหนดกรรมวิธีในการปฏิบัติงานใน
ด้านศาสนาโดยคณะกรรมการต่าง ๆ จะเป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านศาสนาและสถานักวิชา
การอิสลามปัตตานีจะยึดธรรมเนียมของขบวนการ B.R.N. ฉบับปี 2518 เป็นแนวทางการ
บริหารและจะวางตัวเป็นกลางไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด

3) B.R.N. CO - ORDINATE ไม่ปรากฏข่าวสารในการ
ดำเนินงานจากข่าวสารที่ได้รับ ทราบว่า B.R.N. CO - ORDINATE นั้น จะปฏิบัติการ
ในด้านเกี่ยวกับการเมืองโดยจะเคลื่อนไหวอยู่ใน มาเลเซีย

3. องค์การปลดปล่อยรัฐปัตตานี, องค์การสหปัตตานีเสรี, องค์การปลดปล่อย
อิสรภาพรัฐปัตตานี (P.U.L.O.) ชื่อภาษามาเลเซีย PERTUBUHAN PERSATUAN
PEMBEBASAN PATANI (P.P.P.P.) สำหรับ P.U.L.O. กลุ่มเก่า และ PERTUBUHAN
PEMBEBASAN PATANI BERSATU (P.P.P.B.) สำหรับ P.U.L.O. กลุ่มใหม่ ส่วนชื่อ
ภาษาอังกฤษ คือ PATANI UNITED LIBERATION ORGANIZATION (P.U.L.O.)

3.1 ลำดับการจัดตั้งองค์การ²³ องค์การปลดปล่อยรัฐปัตตานี หรือที่รู้จัก
ในนามองค์การ P.U.L.O. ก่อตั้งขึ้นเมื่อ 22 มี.ค. 2511 เป็นองค์กรจัดตั้งซึ่งสมบูรณ์ที่สุด
มีการร่างธรรมนูญปกครอง ฉบับปี 2511 และจัดหาแนวร่วม, สมาชิกและองค์กรสนับสนุนไว้
ได้หลายสาขาในต่างประเทศ ผู้เป็นแกนนำในการจัดตั้ง คือ นายตวนกูบิร กอดอนีรหรือ
นายอดุลย์ ฆ วังคราม หรือนายกาบิร และรับหน้าที่เป็นประธานและเลขาธิการ P.U.L.O.
คนแรก

เริ่มแรกการดำเนินการของ P.U.L.O. เน้นหนักในการต่อสู้ทาง
การเมืองโดยการปลุกระดม โฆษณาชวนเชื่อ เพื่อหาแนวร่วมและสมาชิก โดยมุ่งเน้นใน

²³ ลีทซา พิบูลย์รัตน์, "ผลกระทบของปัญหาขบวนการโจรก่อการร้ายในจังหวัด
ชายแดนภาคใต้ต่อความมั่นคงของชาติ," (เอกสารวิจัยส่วนบุคคล ลักษณะวิทยุทศศาสตร
วิทยาลัยบ็องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, 2536), หน้า 39-43.

กลุ่มผู้นำทางศาสนาและผู้นำท้องถิ่นเป็นหลัก อีกทั้งได้ประสานกับองค์การสนับสนุนในประเทศ ตะวันออกกลาง เพื่อยกระดับฐานะของขบวนการจนได้รับการรับรองจากองค์การปลดปล่อย ปาเลสไตน์ (P.L.O.) ในปี 2517 และซีเรีย ในปี 2519 ลิเบีย ปี 2520 และอีกหลาย ประเทศในเวลาต่อมา

องค์การ P.U.L.O. เป็นผู้อยู่เบื้องหลัง/วางแผนในการชุมนุม ครั้งยิ่งใหญ่ของชาวมุสลิมในกลางปี 2518 ที่ จ.ปัตตานี เกี่ยวกับการปฏิบัติงานในการปราบปรามของ เจ้าหน้าที่โดย P.U.L.O. ใช้เงื่อนไขดังกล่าวเริ่มสร้างบทบาทและองค์การ อย่างเปิดเผยต่อประชาชนมุสลิมโดยอ้างกลุ่มพิทักษ์ประชาชนเพื่อขอความเป็นธรรม การปฏิบัติของ P.U.L.O. ใช้ความรุนแรงเป็นหลักโดยเลียนแบบจากกลุ่มก่อการร้ายในตะวันออกกลาง เช่น องค์การปลดปล่อยปาเลสไตน์ (P.L.O.)

ประมาณต้นปี 2519 ขบวนการ P.U.L.O. สามารถจัดหาสมาชิกได้เป็นจำนวนมากจนสามารถจัดตั้งกองกำลังติดอาวุธได้หลายหน่วย มีสมาชิกระดับ หัวหน้ากลุ่มเป็นบุคคลที่ชาวมุสลิมเคารพยำเกรง ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ครู โต๊ะครู และ ผู้นำศาสนาหลายคน ที่สำคัญพอยกตัวอย่างได้มีดังนี้ นายเจ๊ะหลง อาลีมะ (อดีตกำนัน ต.ตะปอเยาะ อ.ยี่งอ จ.นราธิวาส), นายบาอแม อาลีมะ (อดีตโต๊ะครูบอเนาะ บ.บลูกาसान อ.ยี่งอ จ.นราธิวาส), นายหะยียะโก๊ะ ยามูแรน (อดีตโต๊ะครู บ.บาเร๊ะเหนือ อ.บาเจาะ จ.นราธิวาส) นายหะยีสะมะแอ ทำน้ำ (ผบ.กองกำลังติดอาวุธ P.U.L.O. ในปัจจุบัน), นายหะยียูโซ๊ะ ปากีสถาน (ประธาน P.U.L.O. / มอบตัวกับ พวม. เมื่อปี 2535), นายเปาะสู วาแมดิชา (อดีตครู ร.ร.บ้านจารงดาดง ต.ท่าซง อ.รามัน จ.ยะลา), นายหะยีอับดุลมาโซ (โต๊ะครู อ.เบตง จ.ยะลา) และนายนาเชร์ บ้านเนียง และบุคคลเหล่านี้หลายคนยังคงมีบทบาทในการดำเนินงานของ ขจก.P.U.L.O. มาจนถึงปัจจุบัน

กลางปี 2519 ขบวนการ P.U.L.O. ดำเนินการคัดเลือกเยาวชนมุสลิมในเขต 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่งไปอบรม/ฝึกวิชาการทหาร และการก่อวินาศกรรมที่ประเทศลิเบีย และซีเรีย โดยสมาชิกดังกล่าวฝึกอบรมร่วมกับขบวนการกู้ชาติมุสลิมทั่วโลก เช่น องค์การปลดปล่อยปาเลสไตน์ (P.L.O.), องค์การไอริชกู้ชาติ (I.R.A.)

และ องค์การโมโร (M.O.R.O.) เป็นต้น สมาชิกที่มีกอบรมรุ่นแรกในครั้งนี้ ที่สำคัญมี ขจก.หะบีดาโอ๊ะ ทำน้ำ, ขจก.ยะโก๊ะ ซือบือแร, ขจก.บาฮารี โคนิมิง, ขจก.สะรี เกาะ/ปะตอเบร์ และ ขจก.ตอเลาะ นาใต้ (สมาชิกที่กลับจากการอบรมบางส่วนจะ กลับมาประกอบอาชีพอยู่ในภูมิภาคต่างๆ มีบางส่วนเข้าร่วมกิจกรรมในป่ากับ ขจก.) และจนถึงปัจจุบัน ขจก.P.U.L.O. ได้ส่งสมาชิก/แนวร่วมเข้าฝึกอบรมในหลักสูตรดังกล่าวไปแล้ว จำนวน 15 รุ่น

ตั้งแต่ ปี 2519 - 2525 การปฏิบัติการทางการเมืองและการต่อสู้ของ ขจก.P.U.L.O. ภายใต้การนำของ นายตวนกูบือร กอดอนีรอ เลขาธิการ และฝ่ายนำซึ่งได้แก่หัวหน้ากลุ่มต่างๆ ของอิสลามและผู้นำทางศาสนา มีความเข้มแข็งมาก ในหลายพื้นที่ มีการก่อวินาศกรรมปฏิบัติการที่สำคัญ คือ

- 1.) จับครู ข้าราชการ เฝ้าโรงเรียนหลายแห่ง
- 2.) โจมตีสถานีตำรวจ
- 3.) ระเบิดหลายจุดที่ อ.หาดใหญ่ และ กทม.
- 4.) วางระเบิด หน้าหลักพลพรรคที่นังสนามช้างเผือก

อ.เมือง จ.ยะลา

ประมาณกลางปี 2525 เจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการกดดันและปราบปราม ขจก.ทั้งด้านการเมืองและการทหารอย่างรุนแรงและต่อเนื่องอย่างจริงจังทำให้ ขจก.สูญเสียจำนวนมากต้องกระจัดกระจายหลบหนีออกจากป่าเข้าไปอาศัยอยู่ใน มาเลเซียและออกมอมตัวต่อทางราชการเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะ สมาชิกขจก.ระดับนำใน มาเลเซีย มีความขัดแย้งกันเกี่ยวกับการบริหารภายในและผลประโยชน์ภายในขบวนการโดยสมาชิกฝ่ายนำซึ่งมีความรู้ความสามารถ คือ ดร.อารง อเมริกา/ฮารง มูเล็ง หรือ นายมุฮัมหมัด บิน มุฮัมหมัด และนายหะบีฮาดี/ฮาดี มูโน๊ะ ร่วมกันวางแผนโค่น ตวนกูบือร กอดอนีรอ เพื่อเปลี่ยนผู้บริหารและระบบการปกครอง จนเมื่อ 10 ธ.ค.2518 ตวนกูบือร กอดอนีรอ ถูกบีบบังคับให้ลาออกจากตำแหน่งเลขาธิการพรรค ผู้นำ P.U.L.O. กลุ่มใหม่จึงได้เปลี่ยนแปลงยกเลิกการบริหารพรรคจากระบบเดิมเป็นระบบสภาขึ้นนำการปฏิบัติ โดย ดร.ฮารง อเมริกา ได้รับการเลือกตั้งเป็นประธานสภาขึ้นนำการปฏิบัติ P.U.L.O. และมีคนที่จะแก้กรรมณู P. U.L.O. ฉบับปี 2511 ด้วย

จากสาเหตุการเปลี่ยนแปลงผู้นำ และระบบการปกครอง P.U.L.O. ทำให้ นายหะยีสะมะแอ ท่าน้ำ ผบ.กองกำลังติดอาวุธ ซึ่งควบคุมกำลังติดอาวุธในไทยทั้งหมดไม่พอใจ เนื่องจากระบบผู้นำแบบสภาผู้นำปฏิวัติ P.U.L.O. ลดอำนาจและก้าวก้าว ผบ.ฝ่ายทหาร/กองกำลังติดอาวุธ นายหะยีสะมะแอ ท่าน้ำ จึงได้นำกำลังกองกำลังติดอาวุธแยกตัวมาตั้งเป็น สภามุขากการ P.U.L.O. ไม่ขึ้นตรงต่อ สภาผู้นำการปฏิวัติ(ฝ่ายการเมือง) แต่มีเงื่อนไขว่า จะสามารถรวมกันได้อีกหากฝ่ายการเมืองเปลี่ยนแปลงและยึดถือธรรมนูญ P.U.L.O. ปี 2511 เหมือนเดิม ฝ่ายนาระดับสูงได้พยายามเจรจายรองดองทั้งสองฝ่ายโดยการจัดตั้งเป็นสภาขึ้นาร่วม แต่ก็ไม่สามารถแก้ปัญหาได้และในวันที่ 1 มิ.ย.2531 ดร.ฮารง อเมริกา จึงได้ลาออกจากตำแหน่งประธานสภาผู้นำการปฏิวัติ P.U.L.O. โดยได้แต่งตั้งให้ นายยูโซ๊ะ บินสุหลง/ยูโซ๊ะ ปากีสถาน (มอด้วัย 35) รักษาการแทนชั่วคราวจนถึงปลายปี 32 และในวันที่ 5 ธ.ค.32 นายหะยีสะมะแอ ท่าน้ำ ได้นำสมาชิกกองกำลังติดอาวุธออกจากสภาผู้นำ P.U.L.O. อย่างเป็นทางการ

จากปลายปี 2532 เป็นต้นมาจนถึงปลายปี 2535 ขบวนการ P.U.L.O. จึงได้แตกแยกออกเป็น 2 ฝ่ายอย่างชัดเจน คือ

- 1) กลุ่มของ ดร.ฮารง อเมริกา และ หะยีฮาดี บินรอซาลี จัดตั้งเป็นสภาองค์การนำ P.U.L.O. พร้อมร่างธรรมนูญฉบับปี 2532 ขึ้นใหม่ ใช้สัญลักษณ์รูปกริชไขว้ดาบ พร้อมการเปลี่ยนแปลงชื่อภาษา มาเลเซีย จาก PERTUBUHAN PERSATUAN PEMBESAN PATANI (P.P.P.P.) เป็น PERTUBUHAN PEMBEBASAN PATANI BERSATU(P.P.P.B.) สมาชิกที่เข้าร่วมเป็นฝ่ายนำทางการเมืองใน มาเลเซีย ทั้งหมด (กองกำลังติดอาวุธในไทยใช้เครื่องหมาย KASDAN)
- 2) กลุ่มของ หะยีสะมะแอ ท่าน้ำ จัดตั้งเป็นสภามุขากการ P.U.L.O. ใช้ธรรมนูญฉบับปี 2511 ใช้สัญลักษณ์เดิม คือ รูปนกอินทรีย สมาชิกที่เข้าร่วมเป็นกองกำลังติดอาวุธในไทยทั้งหมด (กองกำลังติดอาวุธใช้เครื่องหมาย ABUJABAL)

ต้นปี 2536 ความขัดแย้งในขบวนการ P.U.L.O. ได้เกิดขึ้นอีก ภายในกลุ่มของกองกำลังติดอาวุธระหว่างหะยีสะมะแอ ท่าน้ำ ผบ.กองกำลังติดอาวุธกับ หะยีตาโอ๊ะ ท่าน้ำ ผบ.กองกำลังในป่า เกี่ยวกับผลประโยชน์ทางการเงิน นาย

หะยีดาโอ๊ะ ท่าน้ำ จึงได้นำกำลังส่วนหนึ่งกลับไปขึ้นตรงต่อกลุ่มของ ดร.ฮารง อเมริกา และนายหะยีฮาดี บินรอซาลี (พูโลใหม่)

เมื่อ 21-22 มกราคม 1995 (2538) ซึ่งตรงกับ 19-20

ชัษัน ฮ.ศ. 1415 บรรดาสมาชิกตัวแทนพูโลจากภายในประเทศและต่างประเทศได้จัดการประชุมใหญ่ประจำปี(ตามธรรมนูญโลกซึ่งกำหนดให้มีการประชุมใหญ่สามัญประจำปี 4 ปี/ครั้ง) เพื่อดำเนินการจัดและแก้ไขปัญหาดังกล่าว ซึ่งพูโลกำลังเผชิญปัญหาอยู่ในปัจจุบัน ประกอบด้วยหลาย ๆ ปัญหาดังนี้.-

- 1) การคัดเลือกผู้นำระดับสูงใหม่ของขบวนการ
- 2) การเปลี่ยนแปลงระบบการดำเนินการ/บริหาร
- 3) จัดตั้งสำนักงานการดำเนินการ/บริหาร
- 4) การจัดรูปแบบการต่อสู้ในประเทศอย่างเป็นระบบ
- 5) สร้างความแข็งแกร่งแก่แนวร่วมภายในประเทศ
- 6) ปรับปรุงระบบเศรษฐกิจให้มีประสิทธิภาพ และมีความก้าวหน้า

หน้ายิ่งขึ้น

ระดับนำของขบวนการ

- 7) จัดตั้งผู้นำร่วมระหว่างผู้นำเก่า และผู้นำยุคใหม่เข้าด้วยกันใน
- 8) สนับสนุนและส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือระหว่าง
- 9) ยุบขงเล็ก และแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายรัฐธรรมนูญโดยมุ่งสู่เป้าหมายที่ถาวร และเหมาะสมกับสิทธิและความต้องการของประชาชาติอิสลาม (มุสลิม) บัดตานี และสอดคล้องกับกฎหมายอิสลาม

มีสมาชิกจำนวน 60 คน เข้าร่วมประชุม ในจำนวนสมาชิกดังกล่าว ประกอบไปด้วยตัวแทนจากภายในประเทศและจากต่างประเทศ ตลอดจนไปถึงสมาชิกสภาผู้นำ "ซั๋วคราว" ได้เข้าร่วมประชุมใหญ่ประจำปีในครั้งนี้ด้วย

การประชุมครั้งนี้เลขาธิการสภาผู้นำ "ซั๋วคราว" นายอูสตาดาอับดุลมุฮะกาวิ เป็นผู้กล่าวรายงานเปิดการประชุม และตัวแทนสมาชิกขบวนการได้มีมติเป็นเอกฉันท์แต่งตั้ง นายอับดุลอัครัม อัจยีฮาซัน เป็นประธานในที่ประชุมในครั้งนี้ ซึ่งการประชุมในครั้งนี้

นี้ใช้เวลาดำเนินการ 2 วัน ณ ห้องประชุม "นัดวัด" อาคาร Pendidikan Murni เมืองกัวลาลัมพัวร์ ประเทศมาเลเซีย

จากการประชุมครั้งนี้เป็นการประชุมในส่วนของฟูลูกุ่มใหม่ ซึ่งได้คัดเลือกคณะกรรมการชุดใหม่ รวมทั้งยังมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการจัดใหม่ ซึ่งต่างไปจากโครงสร้างเดิม ผลการประชุมมีมติให้หะยีฮาเซ็ม อับดุลเราะห์มาน/หะยีบือโค เป็นประธานคนใหม่ ในส่วนของฟูลูกุ่มเก่าไม่ปรากฏข่าวสารว่ามีการเคลื่อนไหวแต่อย่างใด จึงเป็นไปได้ว่า บรรดาสมาชิกระดับนำของกลุ่มฟูลูกุ่มเก่ายังคงเป็นชุดเดิม และไม่ขึ้นกับฟูลูกุ่มใหม่

จากผลการประชุมของฟูลูกุ่มใหม่ซึ่งจัดขึ้นเมื่อ 21-22 มกราคม 2538 ที่รัฐซาลังการ์ ประเทศมาเลเซีย นั้น ที่ประชุมมีมติเลือกนายหะยีฮาเซ็ม อับดุลเราะห์มาน หรือนายหะยีบือโค เบตง เป็นประธานฟูลูกุ่มใหม่แทนนายอารง มูเล็ง และในรายการกรรมการชุดใหม่ไม่มีชื่อของนายอารงฯ อยู่ด้วย ซึ่งความขัดแย้งนี้ได้เกิดขึ้นระหว่างสมาชิกระดับนำของฟูลูกุ่มใหม่ตั้งแต่ปลายปี 2537 เป็นต้นมา ทำให้นายอารงฯ ไม่พอใจ และได้รวบรวมพรรคพวกที่ไม่ได้รับการเลือกตั้งเป็นคณะกรรมการฟูลูกุ่มใหม่ แยกตัวไปจัดตั้งฟูลูกุ่มใหม่ใช้ชื่อว่า "อาบูญีฮาด" มีตราสัญลักษณ์เป็นรูปปืนเล็กไขว้ ด้านบนมีดาวหนึ่งดวงและเดือนเสี้ยวด้านข้างซ้ายขวามีดาวข้างละดวง ด้านล่างเป็นอักษรภาษายาวีว่า "อาบูญีฮาด" อยู่ภายในวงกลม มีนายอารง มูเล็ง เป็นหัวหน้า สมาชิกที่สำคัญได้แก่ กุสูลง ห้วยบอน, ร.อ.อุเซ็ง สุหลง (น้องชายของนายโธ๊ะ ปากีสถาน/อดีตประธานฟูลูกุ่มใหม่เมื่อปี 2535) เปาะฮัมมัน/เปาะแมกซึ, สะดี/ซือดี โลกสยา, รอดิง ตะโล๊ะมีญู และอาเยาะมุ กูโน เป็นต้น

จากสภาพความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในฟูลูกุ่มใหม่ระหว่างสมาชิกระดับนำนั้น ทำให้ฟูลูกุ่มใหม่ได้แยกออกเป็นสองกลุ่ม คือกลุ่มของนายหะยีอับดุลมาโซ ใช้ตราสัญลักษณ์คัสตาน และกลุ่มของนายอารง มูเล็ง ใช้ตราสัญลักษณ์อาบูญีฮาด ส่วนฟูลูกุ่มเก่ายังคงสภาพเดิม โดยมีตนกูบือรอ กอตอนือรอ เป็นประธาน

ในสภาพขององค์การก่อการร้ายสากล ปัจจุบันกรรมการฟูลูกุ่มใหม่ได้รับการรับรองจากองค์การมุสลิมโลกอยู่ในอันดับที่ 5 ขององค์การก่อการร้ายสากล

4. องค์การแนวร่วมอื่น ๆ

องค์การต่างๆ ที่เป็นองค์การต่อสู้ทางการเมืองและศาสนา ทั้งหมดอยู่ในประเทศมาเลเซีย (ไม่มีบาทบาททางการทหาร) มีดังนี้

- 4.1 องค์การปาร์นาส (PARNAS)
- 4.2 องค์การซามิลลิลละห์ (SABILILLAH)
- 4.3 ขบวนการ G.J.I.P. (GERAKAN JIHAD ISLAM PATANI)
- 4.4 ขบวนการ A.P.I.M. (ANGKATAN PEMBEBASAN ISLAM MELAYU)
- 4.5 ขบวนการมุจาฮิดีนปัตตานี (BARISAN BERSATU MUJAHIDIN PATANI = B.B.M.P.)

4.6 ขบวนการลังกาสุกะ (LANGKASUKA)

5. องค์การหรือกลุ่มแอบอ้าง

องค์การหรือกลุ่มแอบอ้างเป็นกลุ่มคนร้ายซึ่งมีเงื่อนไขในพื้นที่หาผลประโยชน์ ส่วนตนโดยแอบอ้างเป็น ขจก. และมักจะเกี่ยวข้องและเข้าร่วมกิจกรรมในป่าภายหลังกับ ขจก. P.U.L.O. และ B.R.N. มีดังนี้

- 5.1 กลุ่ม B.R.O. ในพื้นที่ จังหวัดยะลา
- 5.2 กลุ่ม P.M.D. ในพื้นที่ จังหวัดยะลา
- 5.3 กลุ่ม P.T.P. ในพื้นที่ จังหวัดนราธิวาส
- 5.4 กลุ่ม KILAT ในพื้นที่ จังหวัดนราธิวาส
- 5.5 กลุ่ม T.J.I. ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
- 5.6 กลุ่ม G.M.I.P. ในพื้นที่ จังหวัดปัตตานี

สถานการณ์ขบวนการโจรก่อการร้าย (ขจก.)

ขบวนการโจรก่อการร้ายที่ยังคงมีการเคลื่อนไหวทั้งในประเทศและนอกประเทศ โดยมีการเคลื่อนไหวทางด้านการเมืองและการทหาร สภามัจญ์มี 5 ขบวนการ คือ.-

1. ขบวนการ B.N.P.P. หรือแนวร่วมกู้ชาติปัตตานี ขณะนี้ยุติการเคลื่อนไหว ทั้งทางด้านการเมืองและการทหารในประเทศไทย แต่ปรากฏการเคลื่อนไหวทางด้านการเมืองในประเทศมาเลเซีย ปัจจุบันได้เปลี่ยนชื่อขบวนการเป็น ขบวนการ B.I.P.P. มีนายอาซูดิง บินอับดุลสาละ เป็นประธาน มีที่ตั้งสำนักงานอยู่ในประเทศมาเลเซีย

2. ขบวนการ B.R.N. หรือขบวนการปฏิวัติแห่งชาติมาลายูปัตตานี มีการเคลื่อนไหวทั้งทางด้านการเมืองการทหารในประเทศไทย ปัจจุบันมี นายเปาะนูชา ยาลิล /รอซะ บูราสอ/เจ๊ะกูเบ็ง เป็นประธานขบวนการ B.R.N. CONGRESS มีที่ตั้งสำนักงานอยู่ในประเทศมาเลเซีย

3. ขบวนการ P.U.L.O. (ที.ยู.แอล.โอ.)หรือองค์การปลดปล่อยรัฐปัตตานี/องค์การสหปัตตานีเสรี มีการเคลื่อนไหวทั้งทางด้านการเมืองและการทหารในประเทศไทย ปัจจุบันเกิดสภาพการแตกแยกภายในแบ่งแยกเป็น 2 กลุ่ม คือ ขบวนการ P.U.L.O. กลุ่มเก่า ปัจจุบันมี นายชวนภูภิโร กอดอนโร เป็นประธาน, นายชำชูดิง คาน เป็นรองฯ และ ขบวนการ P.U.L.O. กลุ่มใหม่ ซึ่งปัจจุบันแยกตัวกันเป็นสองกลุ่ม กลุ่มแรกมี นายหะยีฮาเซ็ม อับดุลเราะห์มาน (หะยีบือโค เบตง) เป็นหัวหน้า, นายอาบูอัมรุม มะกาวิ (อูstadรอนี หะยีฮาซัน) เป็น รองฯ และกลุ่มที่สองมีนายอารงค์ มูเล็ง เป็นประธาน และนายกุสุหลง ห้วยบอน เป็นรองฯ ทั้งสองกลุ่มมีที่ตั้งสำนักงานอยู่ในประเทศมาเลเซีย

4. ขบวนการ B.M.P.P. หรือขบวนการมุญาฮิดีนปัตตานี มีลักษณะการเคลื่อนไหวพยายามรวบรวมขบวนการต่างๆ เข้าด้วยกัน เน้นงานด้านการฝึกอบรมสมาชิกและงานด้านการเมือง ปัจจุบันมีนายหะยีอาหมิน โต๊ะมีนา เป็นหัวหน้า มีที่ตั้งสำนักงานอยู่ในประเทศมาเลเซีย อย่างไรก็ตาม การเคลื่อนไหวทางทหารในปัจจุบันก็ยังคงมีให้เห็นอยู่เสมอเช่น

เมื่อ 3 ก.ย. 2538 มีการลอบวางระเบิดที่บริษัทยูเกียรดิยนต์จำกัด

ด.รัฐสมิแล อ.เมือง จ.ปัตตานี มีจดหมายเรียกค่าคุ้มครอง ทรัพย์สินเสียหาย

เมื่อ 20 ม.ค. 2539 มีการลอบวางระเบิดที่บริษัทยูเกียรดิยนต์จำกัด ด.รัฐสมิแล อ.เมือง จ.ปัตตานี พบจดหมายเรียกค่าคุ้มครองมีผู้บาดเจ็บ 5 คน ทรัพย์สินเสียหาย

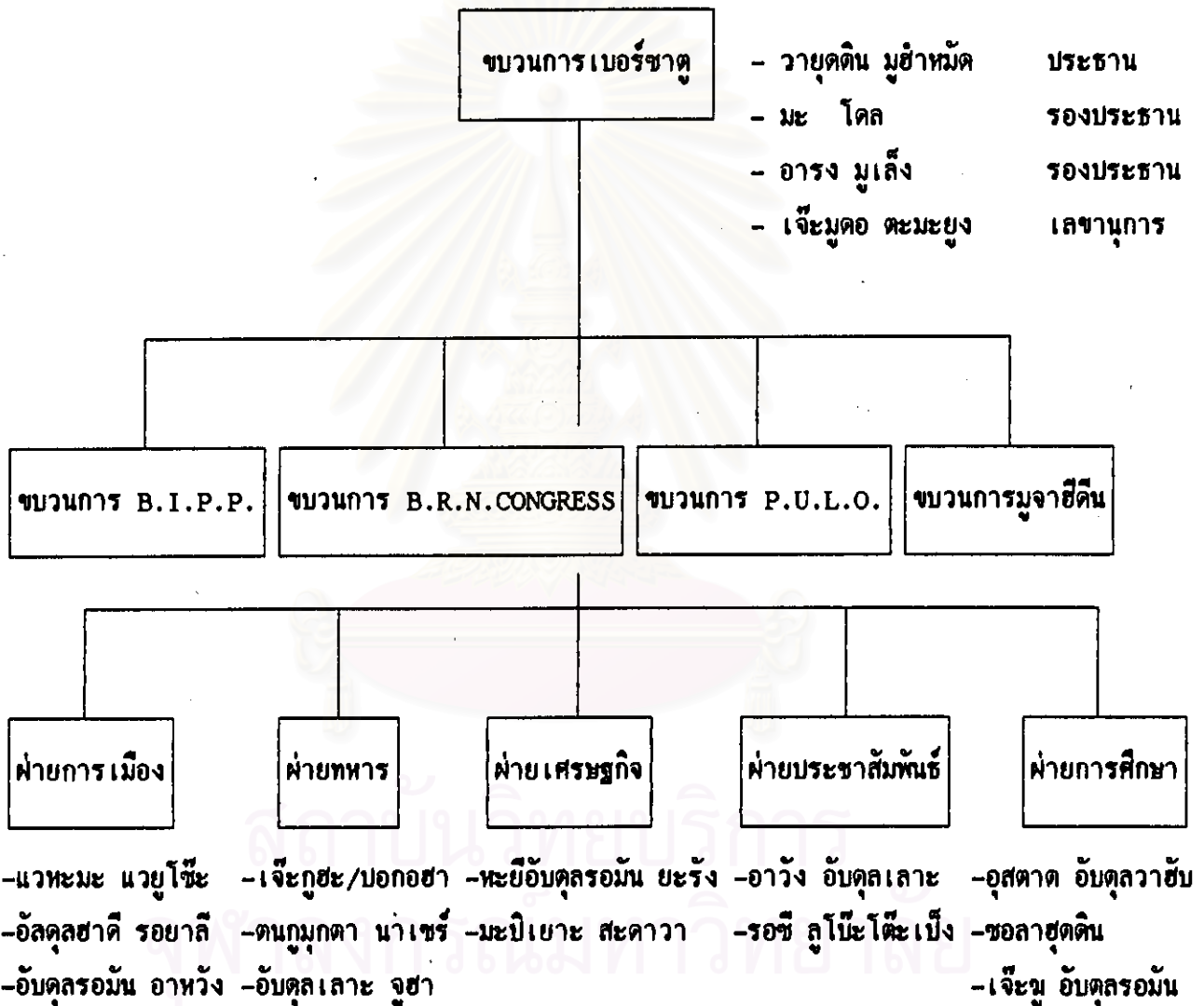
ทั้งสองกรณีเป็นการกระทำของโจรก่อการร้ายแบ่งแยกดินแดน"ขบวนการมุญาฮิดีน"ต่อมาเจ้าหน้าที่ตำรวจได้จับกุมได้ 2 คน พร้อมอาวุธสงครามและได้ให้การรับสารภาพว่าเป็นสมาชิกขบวนการมุญาฮิดีนและได้ทำการระเบิดเรียกค่าคุ้มครองดังกล่าวจริง²⁴

5. ขบวนการเบอร์ฮาด หรือขบวนการร่วมเพื่อเอกราชปัตตานี ก่อตั้งเมื่อปลายปี 2532 วัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมขบวนการโจรก่อการร้ายกลุ่มต่าง ๆ ให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และเพื่อขจัดความสับสนในการที่จะรับการสนับสนุนทางด้านการเงินจากต่างประเทศ มีการเคลื่อนไหวทางด้านการเมืองในประเทศมาเลเซีย โดยแอบแฝงอยู่ภายใน "สมาคมชาวปัตตานี" ในกรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย ปัจจุบันมี นายวายุคติน มุฮัมมัดเป็นประธาน, นายอารงค์ มูเล็ง เป็นรองประธาน โดยมีกลุ่มพันธมิตร 4 กลุ่ม ได้แก่ B.R.N. CONGRESS, B.I.P.P., มุญาฮิดีนปัตตานี และ พุโลกลุ่มใหม่

²⁴หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับ 6 มี.ค. 2539 หน้า 11.

แผนภูมิที่ 7

ขบวนการเบอร์ซาตู

อย่างไรก็ตาม ขบวนการเบอร์ซาตูเป็นการรวมตัวตามแนวคิด แต่ในทางปฏิบัติ ยังไม่สามารถที่จะดำเนินการได้ เนื่องจากผลประโยชน์ทางการเงินที่ได้รับจากการสนับสนุน แต่ละกลุ่มยังดำเนินการด้วยตัวเอง และขบวนการนี้ก็ไม่มีบทบาททางการเมืองที่เด่นชัด เป็นของตนเองแต่อย่างใด

สภาพปัจจุบันขบวนการโจรก่อการร้าย โดยเฉพาะขบวนการ B.R.N. และ ขบวนการ P.U.L.O. ยังคงพยายามที่จะคงสภาพกองกำลังติดอาวุธไว้ และมีการเคลื่อนไหวของกองกำลังติดอาวุธอยู่ในประเทศไทย ทั้งนี้เพื่อเป็นเครื่องมือในการแสวงผล ประโยชน์ และดำรงอิทธิพลอยู่ในพื้นที่ ทั้งยังมีการเคลื่อนไหวในลักษณะที่เป็นรูปแบบของ การประสานผลประโยชน์กับกลุ่มอิทธิพลในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง โดยพยายามสร้างมวลชน/แนว ร่วม ด้วยการอาศัยเครือข่ายชักนำ ทั้งนี้เพื่อหวังที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินการ

สำหรับรูปแบบหรือยุทธวิธีในการเคลื่อนไหวของ ขจก. ในส่วนกองกำลังติด อาวุธ มักนิยมแบ่งกำลังออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ ทำการเคลื่อนไหวในลักษณะการจรยุทธ ไม่มี การสร้างค่ายพักแรมอยู่ในประเทศไทย แต่จะอาศัยหลบซ่อนอยู่ในพื้นที่ซึ่งไม่ห่างไกลจาก มวลชน/แนวร่วมผู้ให้การสนับสนุน โดยการสับเปลี่ยนโยกย้ายแหล่งพักพิงอยู่ตลอดเวลา และจะพยายามหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากับกำลังฝ่ายเจ้าหน้าที่ซึ่งหากมีการปะทะกัน จะไม่ยึด เยื่อต่อสู้กับฝ่าย เจ้าหน้าที่ และจะถอนตัวออกจากพื้นที่ปะทะอย่างรวดเร็ว และหากโอกาส เอื้ออำนวยก็จะใช้วิธีลอบโจมตีแบบโฉบฉวย แล้วหาโอกาสตอบโต้ด้วยการพยายามใช้การ ก่อวินาศกรรมตามพื้นที่ราบและในเมือง

ขบวนการโจรก่อการร้ายที่ยังคงดำรงบทบาท และมีการเคลื่อนไหวอยู่ใน ประเทศไทย โดยเฉพาะการเคลื่อนไหวในส่วนกองกำลังติดอาวุธ 2 ขบวนการ คือ

1. ขบวนการ P.U.L.O. (พี.ยู.แอล.โอ) หรือองค์การปลดปล่อยuritคดี
/ องค์การสหพันธ์เสรี มีการเคลื่อนไหวปฏิบัติการ 3 กลุ่ม คือ

1.1 ขบวนการ P.U.L.O. (กลุ่มใหม่) มีสองกลุ่มคือ

1) กลุ่ม พะยิดาโอะ-ท่าหน้า เป็น หน.กองกำลังติดอาวุธ/กองกำลัง คัดค้าน(จับกับพะยิดาเซิม อับดุลเราะห์มาน/พะยิดาโค) กำลังติดอาวุธประมาณ 25 คน โดยใช้กำลังที่หลบหนีไปอยู่มาเลเซียมณฑลเวียงเข้ามาปฏิบัติการเป็นครั้งคราว ครั้งละ ประมาณ 10-15 คน

2) กลุ่มอาบูฮิซาด มี สะดี/ซอดี โดกสยา เป็น หน.กลุ่ม มีกำลัง ประมาณ 7-10 คน (กำลังส่วนนี้แยกตัวมาจากกลุ่มพะยิดาโอะ ท่าหน้า) เริ่มปรากฏการ เคลื่อนไหวประมาณต้นปี 2538 (ภายหลังการประชุมใหญ่ของฟูโลใหม่)

1.2 ขบวนการ P.U.L.O. (กลุ่มเก่า) มี ขก.หะยีสะมะแอ ทำน้ำ เป็น ผบ.สูงสุด สภานิติชาการกองทัพเรือ ปัจจุบันไม่ทราบสถานภาพกำลังที่แน่นอน(รอการพิสูจน์ทราบ) ปฏิบัติการเคลื่อนไหวในลักษณะการก่อวินาศกรรมในพื้นที่ราบและในเมือง

2. ขบวนการ B.R.N. หรือขบวนการปฏิวัติแห่งชาติมาลาโยปัตตานี แบ่งกำลังติดอาวุธเป็น 2 เขต คือ

2.1 เขตกองโจรที่ 1 และเขตกองโจรที่ 3 ปัจจุบันมี ขก.มะ สุโง ฆาดู และ ขก.เปาะยะลา เป็น หน. มีกำลังติดอาวุธประมาณ 45-50 คน

2.2 เขตกองโจรที่ 2 ปัจจุบันมี ขก.อาลียะ โต๊ะบะลา เป็น หน. ขก.โต๊ะแซ ปายอ เป็นรองฯ มีกำลังติดอาวุธ 5 กลุ่มย่อย ได้แก่ กลุ่มอาลียะ โต๊ะบะลา, กลุ่มโต๊ะแซ ปายอ, กลุ่มสระรี ดาฮง, กลุ่มอันนูวา นาโต้/สุเต็ง ตอคอ และกลุ่มยาลี/มีเนาะ/อาแซ ทะลุแบ รวมกำลังติดอาวุธเขต 2 ประมาณ 30-35 คน

รวมกำลังติดอาวุธ ขก.B.R.N.มีกำลังประมาณ 75-80 คน

สรุปรวมกำลังติดอาวุธในไทยของขบวนการฟูโล และ B.R.N.มีกำลังประมาณ 95-110 คน (สถานภาพเมื่อ 2538 จาก พคท.43)

การวิเคราะห์จุดกำเนิดและความเป็นมาของขบวนการโจรก่อการร้าย

จากที่กล่าวข้างต้นทำให้ทราบแล้วว่าขณะนี้ ขบวนการโจรก่อการร้าย(ขก.) ซึ่งปัจจุบันเรียกว่า โจรก่อการร้าย(จกร.) ที่ยังคงปฏิบัติการอยู่ในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย (จว.สตูล, สงขลา, ปัตตานี, ยะลา, นราธิวาส) และที่นับว่าสำคัญและส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ มีอยู่ด้วยกัน 3 ขบวนการ คือ

- แนวร่วมปลดแอกแห่งชาติปัตตานีหรือแนวก่อการร้ายชาติปัตตานี (เอ็นแอล เอช พี/บี เอ็น พี พี) ก่อตั้งเมื่อประมาณ พ.ศ.2490 เป็นขบวนการเก่าแก่สายเจ้าเมืองรุ่นเก่า เดิมมีแนวความคิดเมื่อแยกดินแดนได้แล้วจะปกครองแบบกษัตริย์สุลต่าน ต่อมาได้เปลี่ยนแนวความคิดใหม่ปกครองแบบสาธารณรัฐ มีประธานาธิบดีเป็นประมุข กำลังของขบวนการนี้บางส่วนได้เข้าร่วมกับขบวนการฟูโล กำลังที่เหลือก็อ่อนแอลงมาก สำนักงานที่ตั้งอยู่ที่ประเทศมาเลเซีย ปัจจุบันมีนายอาซูดิง เป็นหัวหน้า

- ขบวนการภู่วัดแห่งชาติหรือขบวนการชาตินิยมภู่วัด (บี อาร์ เอ็น) ก่อตั้งเมื่อประมาณ 13 มี.ค.2503 แยกตัวมาจากขบวนการ (บี เอ็น พี พี) มีแนวความคิดแยกดินแดนได้แล้วจะปกครองแบบสังคมนิยมแบบเดียวกับคอมมิวนิสต์ แต่การดำเนินงานของกลุ่มนี้ไม่ค่อยจะก้าวหน้าแต่ก็ไม่ถึงกับล้มเหลว

- องค์การร่วมปลดแอกสหพันธรัฐปัตตานี หรือองค์การปลดปล่อยปัตตานี (พี ยู แอล ไอ) ก่อตั้งเมื่อประมาณ 22 ม.ค.2511 มีศูนย์กลางการสูงสุดที่นครเมกกะ ประเทศซาอุดีอาระเบีย เป็นขบวนการที่เข้มแข็งและเติบโตอย่างรวดเร็ว มีแนวความคิดเมื่อแยกดินแดนได้แล้วจะปกครองแบบสาธารณรัฐเสรีนิยมตะวันตกหรือระบอบประชาธิปไตย (โดยยึดหลักศาสนาอิสลามเป็นธรรมนูญ) มีระบบข่ายงานเป็นแบบแผนพยายามจะจัดตั้งกองทัพประชาชนปัตตานีให้ได้ 44 กองพัน²⁵

ส่วนองค์การอื่นๆ อันได้แก่ องค์การที่พยายามจะรวมกลุ่ม จก.ทั้ง 3 เข้าด้วยกันซึ่งมี ขบวนการเบอร์ซาต และขบวนการมุญาฮิดีนปัตตานี และองค์การต่างๆ ที่เป็นองค์การแนวร่วมต่อสู้ทางการเมืองและศาสนาซึ่งทั้งหมดอยู่ในประเทศมาเลเซีย (ไม่มีบทบาททางการทหาร) ได้แก่ องค์การปาร์นาส (PARNAS), องค์การซาบิลิลละห์ (SABILILLAH) ขบวนการ G.J.I.P. (GERAKAN JIHAD ISLAM PATANI), ขบวนการ A.P.I.M. (ANGKATAN PEMBEBASAN ISLAM MELAYU), ขบวนการลังกาสุกะ (LANGKASUKA) หรือแม้กระทั่งองค์การหรือกลุ่มแอบอ้างที่เป็นกลุ่มคนร้ายซึ่งมีเงื่อนงำในพื้นที่ท่าพลประโยชน์ส่วนตนโดยแอบอ้างเป็น จก.และมักจะเกี่ยวข้องและเข้าร่วมกิจกรรมในป่าภายหลังกับ จก.P.U.L.O. และ B.R.N. มี กลุ่ม B.R.O. ในพื้นที่ จ.ยะลา, กลุ่ม P.M.D. ในพื้นที่ จ.ยะลา, กลุ่ม P.T.P. ในพื้นที่ จ.นราธิวาส, กลุ่ม KILAT ในพื้นที่ จ.นราธิวาส กลุ่ม T.J.I. ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และกลุ่ม G.M.I.P. ในพื้นที่ จ.ปัตตานี ก็ตาม ยังถือว่ากลุ่มเหล่านี้ไม่มีความสำคัญเร่งด่วนและมีผลต่อการคุกคามเช่นเดียวกับขบวนการพูโล ซึ่งมีความเด่นชัดในการดำเนินการทั้งทางการเมืองและทางทหารเป็นระบบและเข้มแข็งมากที่สุดขณะนี้

²⁵ ธรรมนูญขององค์การปลดปล่อยแห่งปัตตานี พ.ศ.2511 บทที่ 3 มาตรา 4.

จกร. ทั้ง 3 ขบวนการแรกซึ่งยกเว้นพวกแนวร่วมและกลุ่มแอบอ้างยังคงมีวัตถุประสงค์เดิมด้วยการพยายามทุกวิถีทางในอันที่จะแบ่งแยกดินแดนบางส่วนของ จังหวัดชายแดนไทย/มาเลเซีย ทั้ง 5 จังหวัดของประเทศไทย เพื่อจัดตั้งเป็นรัฐเอกราชขึ้นเรียกว่า "สาธารณรัฐปัตตานี" โดยที่ขบวนการ B.N.P.P. ปัจจุบันนี้ไม่มีการต่อสู้ด้วยอาวุธหรือการทหารแล้ว จะมีแต่ขบวนการ B.R.N. และขบวนการฟูโลเท่านั้นที่ยังคงต่อสู้ด้วยการเมืองและการทหารอยู่จนถึงปัจจุบันนี้ โดยขบวนการฟูโลยังเป็นขบวนการที่มีบทบาทสูงสุดและแนวโน้มนักกลุ่มต่างๆ จะเข้ามาร่วมกับขบวนการฟูโลก็มีสูงขึ้นตามลำดับ

1. แนวความคิดและอุดมการณ์ของขบวนการฟูโล

แนวความคิดในการแบ่งแยกดินแดนของชาวมุสลิมดังกล่าวมีมานานแล้ว เริ่มแต่ปี พ.ศ. 2460 โดยพระยาวิชิตภักดี หรือ ดวนกุ่มอับดุล กาเดร์ อดีตเจ้าเมืองปัตตานี ซึ่งสูญเสียอำนาจผลประโยชน์และทรัพย์สิน จากการเปลี่ยนแปลงระบบการบริหารราชการแผ่นดินในสมัยรัชกาลที่ 5 โดยได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องถิ่น ร.ศ. 116 เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2444 เกิดความไม่พอใจอย่างรุนแรงได้ปลุกระดมให้ชาวมุสลิมก่อความไม่สงบขึ้นหลายครั้ง จนถึงขั้นก่อการเป็นกบฏ ในการปลุกระดมเพื่อแบ่งแยกดินแดน ได้ใช้ความแตกต่างกันในเรื่องเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี มาเป็นเงื่อนไขปลุกระดม ให้ชาวมุสลิมเห็นว่าดินแดนในส่วน 5 จังหวัดภาคใต้ของประเทศไทยนั้นเป็นดินแดนของชาวมลายู แต่ต้องตกเป็นเมืองขึ้นของประเทศไทย มาตั้งแต่อดีตจำเป็นจะต้องต่อสู้ เพื่อแยกตัวเป็นเอกราช จากแนวความคิดนี้ ก็ได้เกิดมีการก่อตั้งขบวนการแบ่งแยกดินแดนขึ้นอย่างเป็นทางการครั้งแรก เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลงเรียกชื่อขบวนการว่า "ขบวนการรวมเผ่ามลายูปัตตานีที่ยิ่งใหญ่" หรือเรียกชื่อย่อว่า "กัมปาร์" โดยนายดวนกุ่มมูตมะไฮยัดดิน บุตรชายของพระยาวิชิตภักดี ซึ่งสืบทอดแนวความคิดของบิดา ก่อตั้งขบวนการดังกล่าวขึ้น และดำเนินการตามวัตถุประสงค์เพื่อแบ่งแยกดินแดนตลอดมา

ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2490 ขบวนการกัมปาร์ ก็ได้รวมกับกลุ่มของนายดวนกุ่มยะลา นาเชร์ (นาย อุดลย์ ณ สายบุรี) บุตรชายอดีตเจ้าเมืองสายบุรี ตั้งชื่อขบวนการใหม่ว่า "ขบวนการปลดแอกแห่งชาติปัตตานี" เรียกชื่อย่อว่า "บี.เอ็น.พี.พี." ต่อมาเมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2503 นาย หนะยียามีน โต๊ะมีนา กับ นาย ดวนกุ่มยะลา นาเชร์ ได้แยกตัวจาก

จกร. ทั้ง 3 ขบวนการแรกซึ่งยกเว้นพวกแนวร่วมและกลุ่มแอบอ้างยังคงมีวัตถุประสงค์เดิมด้วยการพยายามทวงวิถีทางในอันที่จะแบ่งแยกดินแดนบางส่วนของ จังหวัดชายแดนไทย/มาเลเซีย ทั้ง 5 จังหวัดของประเทศไทย เพื่อจัดตั้งเป็นรัฐเอกราชขึ้นเรียกว่า "สาธารณรัฐปัตตานี" โดยที่ขบวนการ B.N.P.P. ปัจจุบันนี้ไม่มีการต่อสู้ด้วยอาวุธหรือการทหารแล้ว จะมีแต่ขบวนการ B.R.N. และขบวนการพูโลเท่านั้นที่ยังคงต่อสู้ด้วยการเมืองและการทหารอยู่จนถึงปัจจุบันนี้ โดยขบวนการพูโลยังเป็นขบวนการที่มีบทบาทสูงสุดและแนวโน้มนักกลุ่มต่างๆ จะเข้ามาร่วมกับขบวนการพูโลก็มีสูงขึ้นตามลำดับ

1. แนวความคิดและอุดมการณ์ของขบวนการพูโล

แนวความคิดในการแบ่งแยกดินแดนของชาวมุสลิมดังกล่าวมีมานานแล้ว เริ่มแต่ปี พ.ศ. 2460 โดยพระยาวิชิตภักดี หรือ ดวนกุ่มอับดุล กาเดร์ อดีตเจ้าเมืองปัตตานี ซึ่งสูญเสียอำนาจผลประโยชน์และทรัพย์สิน จากการเปลี่ยนแปลงระบบการบริหารราชการแผ่นดินในสมัยรัชกาลที่ 5 โดยได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องถื่น ร.ศ. 116 เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2444 เกิดความไม่พอใจอย่างรุนแรงได้ปลุกกระดมให้ชาวมุสลิมก่อความไม่สงบขึ้นหลายครั้ง จนถึงขั้นก่อการเป็นกบฏ ในการปลุกกระดมเพื่อแบ่งแยกดินแดนได้ใช้ความแตกต่างกันในเรื่องเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี มาเป็นเงื่อนไขปลุกกระดม ให้ชาวมุสลิมเห็นว่าดินแดนในส่วน 5 จังหวัดภาคใต้ของประเทศไทยนั้นเป็นดินแดนของชาวมลายู แต่ต้องตกเป็นเมืองขึ้นของประเทศไทย มาตั้งแต่อดีตจำเป็นจะต้องต่อสู้ เพื่อแยกตัวเป็นเอกราช จากแนวความคิดนี้ ก็ได้เกิดมีการก่อตั้งขบวนการแบ่งแยกดินแดนขึ้นอย่างเป็นทางการครั้งแรก เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลงเรียกชื่อขบวนการว่า "ขบวนการรวมเผ่ามลายูปัตตานีที่ยิ่งใหญ่" หรือเรียกชื่อย่อว่า "กัมบาร์" โดยนายดวนกุ่มมุดมะไฮยัดดิน บุตรชายของพระยาวิชิตภักดี ซึ่งสืบทอดแนวความคิดของบิดา ก่อตั้งขบวนการดังกล่าวขึ้น และดำเนินการตามวัตถุประสงค์เพื่อแบ่งแยกดินแดนตลอดมา

ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2490 ขบวนการกัมบาร์ ก็ได้รวมกับกลุ่มของนายดวนกุ่มยะลา นาเชอร์ (นาย อุดุลย์ ๗ สายบุรี) บุตรชายอดีตเจ้าเมืองสายบุรี ตั้งชื่อขบวนการใหม่ว่า "ขบวนการปลดแอกแห่งชาติปัตตานี" เรียกชื่อย่อว่า "บี.เอ็น.พี.พี." ต่อมาเมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2503 นาย หนะบิยามิน โต๊ะมีนา กับ นาย ดวนกุ่มยะลา นาเชอร์ ได้แยกตัวจาก

การปกครองที่กำหนดไว้ใน รัฐธรรมนูญขององค์การทูโล โดยกรบลุกระดมมวลชนตั้งข้อความใน รัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2518 ว่า

องค์การปลดปล่อยรัฐปัตตานี (ทูโล) เป็นองค์การการเมืองตามแนวทาง อิสลามประชาชนปัตตานี โดยมีวัตถุประสงค์

1. ปลุกระดมมวลชนประชาชนปัตตานีตามแนวทางอิสลาม
2. ให้ประสานงานระหว่างพรรคการเมืองที่มีอยู่ หรือประสานงานกับบุคคลอื่น ๆ ที่ฝึกไม่ต่อต้านจักรวรรดินิยมสยาม (ไทย)
3. ให้ประสานงานกับบุคคลที่ฝึกไม่ต่อต้านจักรวรรดินิยมทั่วโลก และต่อต้านการยึด ครองของอิสราเอลในดินแดนอาหรับ²⁷

ฉะนั้น จึงกล่าวได้ว่าแรกเริ่มของการก่อตั้งขบวนการทูโลในปี พ.ศ. 2511 นั้นได้มีขบวนการที่มีแนวคิดในการแบ่งแยกดินแดนใน 5 จังหวัดชายแดนภายใต้ที่มีชื่อเสียง อยู่ก่อนแล้ว 2 ขบวนการ คือ ขบวนการ B.N.P.P และขบวนการ B.R.N. สำหรับขบวนการทูโลเกิดขึ้นอีก ทั้งๆที่มีแนวคิดแบ่งแยกดินแดนเหมือนกัน ก็เพราะว่ามีความแตกต่างกับ กลุ่มขบวนการทั้งสองในแนวคิดและอุดมการณ์ในการปกครองหลังจากที่ได้แบ่งแยกดินแดนแล้ว

อุดมการณ์ทางการเมืองที่แตกต่างกับทั้งสองกลุ่มนี้กล่าวคือ ขบวนการทูโล เกิดขึ้นจากคนหนุ่มที่ไปเรียนในต่างประเทศทั้งตะวันออกกลาง และตะวันตก ได้รับแนวคิด การต่อสู้ทางการเมืองจากต่างประเทศ ซึ่งมีอิทธิพลกับกลุ่มนี้จึงเกิดการรวมตัวกันขึ้น โดย ต้องการดำเนินการอย่างจริงจังและกว้างขวางเป็นที่ยอมรับในระดับต่างประเทศด้วย สาเหตุ ที่จัดตั้งขบวนการทูโลนี้ขึ้นมา ก็เนื่องจากว่า ความต้องการที่จะให้มีการเปลี่ยนแปลงการ ปกครองหรือแบ่งแยกดินแดนได้อย่างรวดเร็ว และใช้กลุ่มหัวก้าวหน้า ไม่อิงตระกูลเชื้อสาย เจ้าต่างๆ เช่นเดียวกับกลุ่ม B.N.P.P. ประกอบกันมีอุดมการณ์ทางการเมืองที่แตกต่าง จากขบวนการ B.N.P.P. และ B.R.N. กล่าวคือ หลังจากแยกดินแดนได้แล้ว B.N.P.P.

²⁷ รัฐธรรมนูญขององค์การปลดปล่อยแห่งปัตตานี ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2518 บทที่ 1 มาตรา 1.

การปกครองที่กำหนดไว้ใน รัฐธรรมนูญขององค์การฟูโล โดยกรปลุกระดมมวลชนตั้งข้อความใน รัฐธรรมนูญที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2518 ว่า

องค์การปลดปล่อยรัฐปัตตานี (ฟูโล) เป็นองค์การการเมืองตามแนวทาง อิสลามประชาชนปัตตานี โดยมีวัตถุประสงค์

1. ปลุกระดมมวลชนประชาชนปัตตานีตามแนวทางอิสลาม
2. ให้ประสานงานระหว่างพรรคการเมืองที่มีอยู่ หรือประสานงานกับบุคคลอื่น ๆ ที่ฝึกไม่ต่อต้านจักรวรรดินิยมสยาม (ไทย)
3. ให้ประสานงานกับบุคคลที่ฝึกไม่ต่อต้านจักรวรรดินิยมทั่วโลก และต่อต้านการยึด ครองของอิสราเอลในดินแดนอาหรับ²⁷

ฉะนั้น จึงกล่าวได้ว่าแรกเริ่มของการก่อตั้งขบวนการฟูโลในปี พ.ศ. 2511 นั้นได้มีขบวนการที่มีแนวคิดในการแบ่งแยกดินแดนใน 5 จังหวัดชายแดนภายใต้ที่มีชื่อเสียง อยู่ก่อนแล้ว 2 ขบวนการ คือ ขบวนการ B.N.P.P และขบวนการ B.R.N. สำหรับขบวนการฟูโลเกิดขึ้นอีก ทั้งๆที่มีแนวคิดแบ่งแยกดินแดนเหมือนกัน ก็เพราะว่ามีความแตกต่างกับ กลุ่มขบวนการทั้งสองในแนวคิดและอุดมการณ์ในการปกครองหลังจากที่ได้แบ่งแยกดินแดนแล้ว

อุดมการณ์ทางการเมืองที่แตกต่างกับทั้งสองกลุ่มนี้กล่าวคือ ขบวนการฟูโล เกิดขึ้นจากคนหนุ่มที่ไปเรียนในต่างประเทศทั้งตะวันออกกลาง และตะวันตก ได้รับแนวคิด การต่อสู้ทางการเมืองจากต่างประเทศ ซึ่งมีอิทธิพลกับกลุ่มนี้จึงเกิดการรวมตัวกันขึ้น โดย ต้องการดำเนินการอย่างจริงจังและกว้างขวางเป็นที่ยอมรับในระดับต่างประเทศด้วย สาเหตุ ที่จัดตั้งขบวนการฟูโลนี้ขึ้นมา ก็เนื่องจากว่า ความต้องการที่จะให้มีการเปลี่ยนแปลงการ ปกครองหรือแบ่งแยกดินแดนได้อย่างรวดเร็ว และใช้กลุ่มหัวก้าวหน้า ไม่อิงตระกูลเชื้อสาย เจ้าต่างๆ เช่นเดียวกับกลุ่ม B.N.P.P. ประกอบกับมีอุดมการณ์ทางการเมืองที่แตกต่าง จากขบวนการ B.N.P.P. และ B.R.N. กล่าวคือ หลังจากแยกดินแดนได้แล้ว B.N.P.P.

²⁷ รัฐธรรมนูญขององค์การปลดปล่อยแห่งปัตตานี ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2518 บทที่ 1 มาตรา 1.

อิสลาม จึงเกิดความรู้สึกว่าถูกกีดกันมิให้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มที่ตามครรลองของสังคมมุสลิม

4. สภาพของปัญหาที่เห็นเด่นชัดยิ่งขึ้นอีกประการหนึ่ง ก็คือ การแบ่งแยกอาณาเขตระหว่างประเทศไทยและมาเลเซียออกจากกันและเป็นเอกราช แต่ประวัติศาสตร์ยังคงชี้ให้เห็นว่า ชาวไทยมุสลิมซึ่งอาศัยอยู่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นชนมุสลิมกลุ่มน้อยที่ถูกตัดขาดจากโลกมุสลิมส่วนใหญ่แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อันได้แก่ มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ซึ่งปกครองโดยคนมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ ส่วนชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ปกครองโดยคนไทยซึ่งส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ และจุดนี้เองเช่นกันที่ขบวนการฯ นำมาใช้เป็นประโยชน์ในการทำสงครามจิตวิทยาโดยการโฆษณาชวนเชื่อ²⁸

อย่างไรก็ตาม ขบวนการก่อการร้ายแต่ละกลุ่มจะมีรูปแบบและแนวความคิดในการดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์มีความแตกต่างกัน จึงทำให้เกิดมีรูปแบบของการดำเนินการที่แตกต่างกันดังต่อไปนี้

1. แบบชาตินิยม โดยมีสุลต่านเป็นประมุข ซึ่งได้แก่แนวความคิดเดิมของขบวนการ บี.เอ็น.พี.พี. แต่เนื่องจากสภาพสังคมในปัจจุบันได้แปรเปลี่ยนไปทำให้แนวความคิดนี้ต้องพัฒนาไปในแนวทางของสาธารณรัฐมากขึ้น
2. แบบสาธารณรัฐประชาธิปไตย ปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยมีประธานาธิบดีเป็นประมุข ซึ่งเป็นแนวทางของขบวนการพูโล
3. แบบสังคมนิยม ซึ่งเป็นแนวความคิดของขบวนการปลดปล่อยแห่งชาติ สาธารณรัฐปัตตานี หรือ บี.อาร์.เอ็น.
4. แบบรัฐอิสลาม ซึ่งเป็นแนวความคิดที่ใช้องค์การทางศาสนาเป็นผู้ชี้นำในการดำเนินการปกครองเช่นเดียวกับประเทศอิหร่านในปัจจุบัน ซึ่งได้แก่ ขบวนการมูจาฮิดีนปัตตานี

²⁸ ชูพันธุ์ ทรายู, "การยุติสถานการณ์การก่อการร้ายของ ขจก. ในจังหวัดชายแดนภาคใต้," (วิทยานิพนธ์วิทยาลัยการทัพบก สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง, กันยายน 2531), หน้า 55-56.

อิสลาม จึงเกิดความรู้สึกว่าถูกกีดกันมิให้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มที่ตามครรลองของสังคมมุสลิม

4. สภาพของปัญหาที่เห็นเด่นชัดยิ่งขึ้นอีกประการหนึ่ง ก็คือ การแบ่งแยกอาณาเขตระหว่างประเทศไทยและมาเลเซียออกจากกันและเป็นเอกราช แต่ประวัติศาสตร์ยังคงชี้ให้เห็นว่า ชาวไทยมุสลิมซึ่งอาศัยอยู่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นชนมุสลิมกลุ่มน้อยที่ถูกตัดขาดจากโลกมุสลิมส่วนใหญ่แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อันได้แก่ มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ซึ่งปกครองโดยคนมุสลิมเชื้อสายมาเลย์ ส่วนชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ปกครองโดยคนไทยซึ่งส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ และจุดนี้เองเช่นกันที่ขบวนการฯ นำมาใช้เป็นประโยชน์ในการทำสงครามจิตวิทยาโดยการโฆษณาชวนเชื่อ²⁸

อย่างไรก็ตาม ขบวนการก่อการร้ายแต่ละกลุ่มจะมีรูปแบบและแนวความคิดในการดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์มีความแตกต่างกัน จึงทำให้เกิดมีรูปแบบของการดำเนินการที่แตกต่างกันดังต่อไปนี้

1. แบบชาตินิยม โดยมีสุลต่านเป็นประมุข ซึ่งได้แก่แนวความคิดเดิมของขบวนการ บี.เอ็น.พี.พี. แต่เนื่องจากสภาพสังคมในปัจจุบันได้แปรเปลี่ยนไปทำให้แนวความคิดนี้ต้องพัฒนาไปในแนวทางของสาธารณรัฐมากขึ้น
2. แบบสาธารณรัฐประชาธิปไตย ปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยมีประธานาธิบดีเป็นประมุข ซึ่งเป็นแนวทางของขบวนการพูโล
3. แบบสังคมนิยม ซึ่งเป็นแนวความคิดของขบวนการปลดปล่อยแห่งสาธารณรัฐปัตตานี หรือ บี.อาร์.เอ็น.
4. แบบรัฐอิสลาม ซึ่งเป็นแนวความคิดที่ใช้อัชชะการทางศาสนาเป็นผู้ชี้้นำในการดำเนินการปกครองเช่นเดียวกับประเทศอิหร่านในปัจจุบัน ซึ่งได้แก่ ขบวนการมูจาฮิดีนปัตตานี

²⁸ ชูพันธุ์ ตราชู, "การยุติสถานการณ์การก่อการร้ายของ ขจก. ในจังหวัดชายแดนภาคใต้," (วิทยานิพนธ์วิทยาลัยการทัพบก สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง, กันยายน 2531), หน้า 55-56.

แต่มีจุดร่วมในการแบ่งแยกดินแดน จึงเชื่อว่า ขบวนการต่างๆ สามารถรวมกันเพื่อปฏิบัติ การที่รุนแรงหรือใช้กำลังร่วมกันได้เมื่อมีโอกาส

อุดมการณ์ทางการเมืองของขบวนการพูโลหรือของขบวนการแบ่งแยกดินแดน อื่นๆ ก็ตาม ถือว่า เป็นส่วนสำคัญยิ่ง เพราะอุดมการณ์เป็นสิ่งยึดเหนี่ยว เป็นศูนย์รวมที่ทำให้ขบวนการพูโล แตกต่างไปจากกลุ่มโจรทั่วไป หากปราศจากอุดมการณ์นั้นแล้ว การต่อสู้ของขบวนการพูโลก็ไม่แตกต่างไปจากโจรผู้ร้ายธรรมดาทั่วไปนั่นเอง ความสำคัญจึงอยู่ที่ อุดมการณ์ การต่อสู้ที่จะให้ได้ชัยชนะเด็ดขาดระหว่างฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายต่อต้านซึ่งหมายถึง ขบวนการพูโลนี้ มีเพียงสิ่งเดียวที่จะทำให้เกิดได้ก็คือ การเอาชนะทางอุดมการณ์ ทั้งนี้เพื่อ ตัดสิ่งยึดเหนี่ยวของคัมภีระกองต่างๆ ของขบวนการพูโลให้ขาดจากกันหรือเรียกอีกอย่างหนึ่ง คือสิ่งประสานองค์ประกอบขบวนการพูโล

อุดมการณ์ทางการเมืองของขบวนการพูโลนี้ถือได้ว่า เป็นส่วนหลักในการ ประสานองค์ประกอบต่างๆ ของขบวนการพูโล ได้ต่อสู้อย่างเป็นระบบ การต่อสู้ที่แท้จริง ของขบวนการพูโลก็คือการต่อสู้ทางด้านความคิด หรือการต่อสู้ทางด้านอุดมการณ์ ส่วนการต่อสู้ จากการใช้กำลังเป็นส่วนประกอบเท่านั้น ดังนั้น ต่อมาในช่วงการก่อการร้ายได้ขยายตัวถึง ขั้นทำสงครามกองโจรกับฝ่ายรัฐบาลได้นั้น ฝ่ายรัฐบาลจึงได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการต่อสู้ ขึ้นใหม่โดยการติดต่อเจรจาให้เข้ารายงานตัวเป็นผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย ทั้งเป็นบุคคลและเป็น กลุ่ม ไปถึงกองกำลังติดอาวุธภายในประเทศอีกทางหนึ่ง ซึ่งสมาชิกขบวนการพูโลที่เป็นแนว ร่วมได้ออกมามอบตัวเป็นจำนวนมากตั้งแต่ปี 2523 จนถึงปัจจุบัน²⁹ สำหรับระดับผู้นำหรือ แกนนำแม้ยังไม่พร้อมเข้ารายงานตัวในหัวที่ผ่านมา รัฐบาลก็ได้แพร่ขยายแนวคิดให้ยุติ การต่อสู้ด้วยอาวุธ หันกลับมาต่อสู้ทางการเมืองตามนโยบาย 66/2523 ซึ่งผลที่ได้รับ ปรากฏว่า สมาชิกระดับนำส่วนใหญ่มีความเห็นด้วย แต่อยู่ระหว่างขั้นตอนในรายละเอียด นั้นก็คือ ฝ่ายรัฐบาลสามารถทำให้ระดับนำที่ได้กำหนดนโยบายมีอุดมการณ์ ต้องประสบกับการถอดออกอุดมการณ์เดิม เปลี่ยนแปลงแนวคิดรุนแรงมาเป็นแนวคิดประนีประนอมนั่นเอง³⁰

²⁹ ชูพันธุ์ ทรายู, เรื่องเดียวกัน, หน้า 27-29.

³⁰ สิทธิพิบูลย์, ผลกระทบของปัญหาขบวนการโจรก่อการร้ายใน
จังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อความมั่นคงของชาติ, หน้า 62.

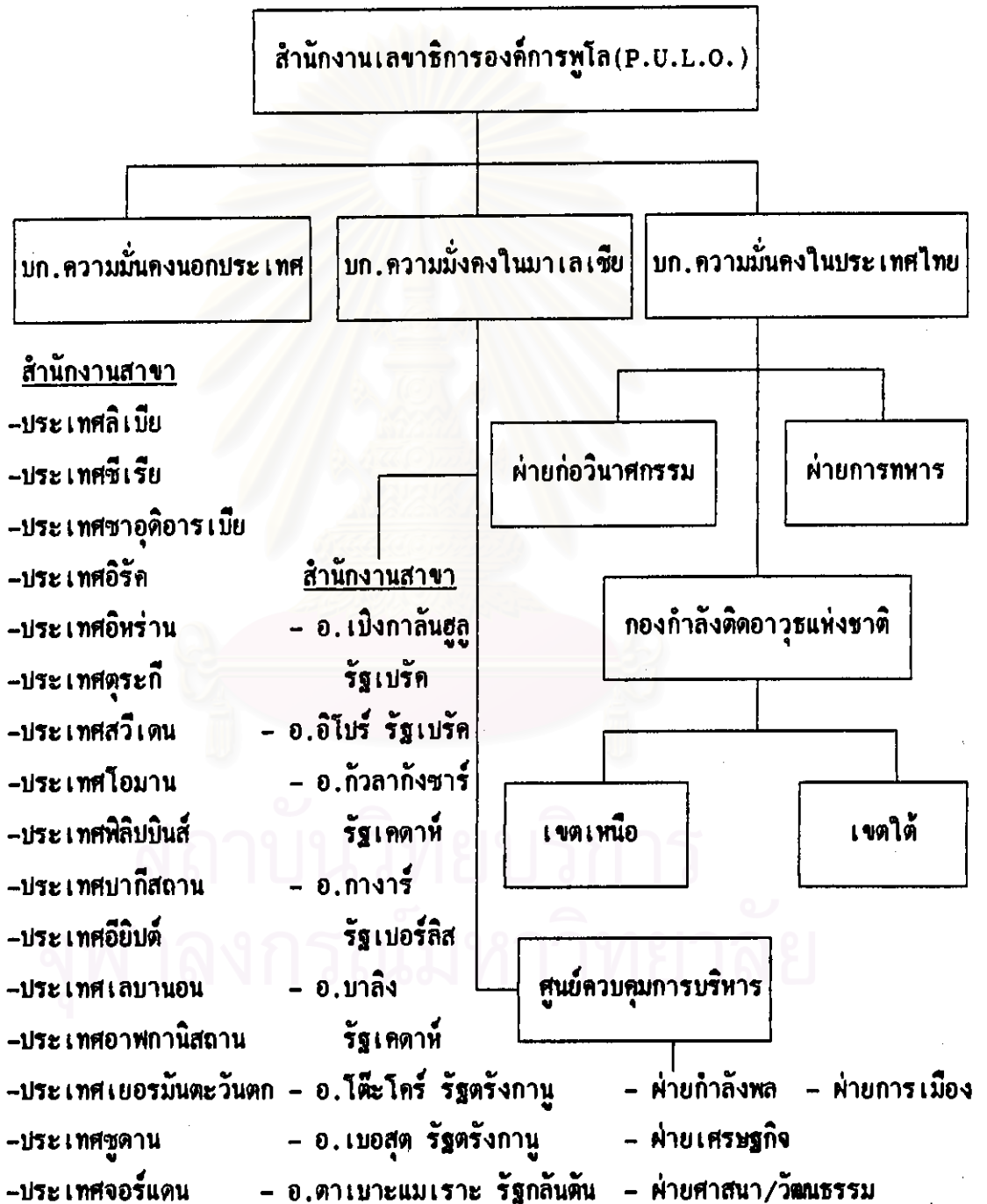
อย่างไรก็ดี จากการที่ขบวนการพหุโลประสมกับภาวะถดถอยทางอุดมการณ์ และภาวะการต่อสู้แข่งขันกันทางเศรษฐกิจของโลก (เศรษฐกิจงำ) ในปัจจุบันมีสูงมาก ส่งผลให้สมาชิกทั้งในระดับผู้นำหรือแนวร่วมของขบวนการพหุโลมีความสำคัญหรือยึดมั่นในอุดมการณ์ การปกครองดังกล่าวลดน้อยลง แต่กลับมองเห็นถึงผลประโยชน์ส่วนตัวเป็นหลัก จะเห็นได้จาก การที่มีความขัดแย้งขึ้นในขบวนการพหุโล จนกระทั่งมีการแยกตัวกันเป็นกลุ่มพหุโลใหม่ขึ้นมี ผู้นำขึ้นมามากกลุ่มหนึ่ง จึงมีกลุ่มพหุโลใหม่และกลุ่มพหุโลเก่าเกิดขึ้น นอกจากนี้ล่าสุดเมื่อ กลางปี 2538 กลุ่มพหุโลใหม่ก็เกิดความขัดแย้งกันขึ้นอีก เนื่องจากการแย่งอำนาจการเป็น ผู้นำในกลุ่ม จึงเกิดการจัดตั้งกลุ่มใหม่ขึ้นอีกโดยแยกตัวจากกลุ่มพหุโลใหม่ (กลุ่มอาณานิคม)

2. โครงสร้างและการจัดตั้งขบวนการพหุโล

ขบวนการพหุโลได้มีการจัดโครงสร้างการบังคับบัญชาไว้เช่นเดียวกันกับ ขบวนการต่อต้านหรือขบวนการก่อการร้ายอื่นๆ แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า โครงสร้างของขบวนการพหุโลได้ระบุนรายละเอียดไว้ครอบคลุมหลังอำนาจทุกๆ ด้าน ไม่เฉพาะแต่ด้านการเมือง หรือการทหารเท่านั้น (ปรากฏอยู่ในธรรมนูญขบวนการพหุโล) แต่จากการสืบสวนหรือพิสูจน์ ทราบพบว่าบางหน่วยของโครงสร้าง ยังไม่มีผู้ดำเนินการเป็นเพียงอัตราโครงสร้างไว้เท่านั้น ส่วนการจัดโครงสร้างของขบวนการพหุโล มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาโดยเฉพาะการ บังคับบัญชาซึ่งขึ้นอยู่กับว่าฝ่ายทหารหรือฝ่ายการเมืองมีอำนาจเหนือกว่ากันดังต่อไปนี้

หลังจากขบวนการพหุโลได้จัดตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ.2511 ได้วางแผนการจัด องค์การอย่างเป็นระบบ มีการวางโครงสร้างในลักษณะทางการบริหารที่เป็นระบบการ บริหารแบบสำนักเลขาธิการ (Secretariat) ประกอบด้วยฝ่ายปฏิบัติการ (Line) และฝ่าย บริหารอำนวยการ (Staff) ดังบัญญัติไว้ในธรรมนูญพหุโล พ.ศ.2511 บทที่ 2 มาตรา 1 ว่า "องค์การปลดปล่อยแห่งประเทศไทย เป็นระบบสำนักงานแบบเลขาธิการ มีเลขาธิการใหญ่ เป็นหัวหน้าคณะกรรมการบริหารฯ" และนอกจากนี้ ตามธรรมนูญ บทที่ 2 มาตรา 2 ยัง กำหนดให้มี สภาสูงสภาแห่งชาติ ได้กำหนดหน้าที่ของสภาสูง และสภาแห่งชาติเอาไว้ นอกจากนี้สำหรับข้อเท็จจริงในทางปฏิบัติ ขบวนการพหุโลก็ยังได้จัดตั้งสาขาสำนักงานทั้งใน ประเทศ ประเทศเพื่อนบ้าน (มาเลเซีย) และต่างประเทศ เป็นไปตามแผนภูมิหน้าถัดไป

แผนภูมิที่ 8
โครงสร้างการประกอบกำลังขบวนการพหุโล

- อ.กั้วลาโกร รัฐกลันตัน	- ฝ่ายเยาวชน
- อ.ปาเสมัส รัฐกลันตัน	- ฝ่ายการฝึก/ศึกษา
- อ.เยอลี รัฐกลันตัน	- ฝ่ายการแพทย์
- อ.คุมบัต รัฐกลันตัน	- ฝ่ายประชาสัมพันธ์
- อ.โกตาบารู รัฐกลันตัน	- ฝ่ายการทหาร
- อ.กั้วมูซัง รัฐกลันตัน	- ฝ่ายตำรวจมาเลเซีย
- อ.บาเจาะ รัฐกลันตัน	- ฝ่ายออกบัตร เอ็ม.พี.เอ็ม.
- อ.มาจิง รัฐกลันตัน	- ศูนย์ข่าวกรองปัตตานี

ที่มา: ข่าวกรอง พตท.43

สำนักงานเลขาธิการองค์การปลดแอกแห่งรัฐปัตตานี มีการจัดโครงสร้างออกเป็น 3 ส่วนดังแผนภูมิ

ในส่วนของ บก.ความมั่นคงภายนอกประเทศมาเลเซีย ซึ่งขบวนการพูโลมีสาขาในต่างประเทศเท่าที่รวบรวมข้อมูลได้มี 17 ประเทศ โดยได้จัดส่งตัวแทนไปประจำสาขาแต่ละประเทศซึ่ง ขจก. เรียกว่าทูต ประเทศที่ส่งทูตไปประจำคือ ประเทศที่ให้การสนับสนุนด้านการเงินแก่ขบวนการ และทูตจะเป็นผู้ประสานงานเพื่อขอรับการสนับสนุน เมื่อได้รับเงินช่วยเหลือแล้วทูตจะส่งเงินให้กับสำนักงานใหญ่ในมาเลเซีย จากนั้นจะจัดเข้าเป็นงบกองกลางเพื่อใช้ในกิจการต่างๆ ต่อไป

บก.ความมั่นคงในประเทศมาเลเซีย จะมีหัวหน้า บก.อยู่ 1 คน แบ่งสายงานออกเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนสำนักงานสาขา ซึ่งมีกระจายไปตามรัฐต่างๆ ที่ติดกับแนวชายแดนของประเทศไทย อันได้แก่ รัฐกลันตัน รัฐเบร็ค รัฐเคดาห์ รัฐเปอร์ลิส รัฐตรังกานู และศูนย์ควบคุมการบริหารงาน ซึ่งแบ่งการบริหารงานออกเป็น 12 ฝ่าย มีหัวหน้าฝ่ายควบคุมการปฏิบัติ(รวมศูนย์ข่าวกรองปัตตานี)

สำหรับฝ่ายที่น่าสนใจก็คือฝ่ายออกบัตร(เอ็ม.พี.เอ็ม.) มีหัวหน้าฝ่าย 1 คน และมีหน่วยชั้นตรง 13 เขต เช่น เขต 1 อ.โกตาบารู เขต 2 อ.คุมบัต เขต 3 อ.กั้วมูซัง เป็นต้น โดยแต่ละเขต(พี.พี.ดี.) ประกอบด้วย หัวหน้าเขต 1 คน รองหัวหน้า 2 คน(ทำหน้าที่การเงิน 1 คน) มีคณะกรรมการเขต 23 คน มีกำลังทหาร 82 คน(ไม่ติดอาวุธ) มีกรรมการทหาร 7 คน มีสมาชิกที่เป็นมวลชน(แต่ละเขตไม่แน่นอน) เท่าที่ทราบ

บางเขตมีประมาณไม่ต่ำกว่า 1,000 คน หัวหน้าเขต(ดี.พี.ดี.)มีหน้าที่คือ รับบุคคลเข้าเป็นสมาชิก และตรวจสอบความไว้วางใจ หรือเงื่อนไขต่างๆ ที่อาจเป็นได้, ทำการผลิตเพื่อสนับสนุนขบวนการและเป็นสวัสดิการสมาชิก, ดูแลทุกข์สุขเกี่ยวกับความเป็นอยู่ของมวลชน และความขัดแย้งและอื่นๆ นอกจากนี้แต่ละเขตยังแบ่งออกเป็นแผนก คือ แผนกเกษตร, พยาบาล, การเงิน, การบริหาร, การศาสนา/การศึกษา, ประสานงาน และแต่ละแผนกมีผู้รับผิดชอบ แผนกละ 4 คน

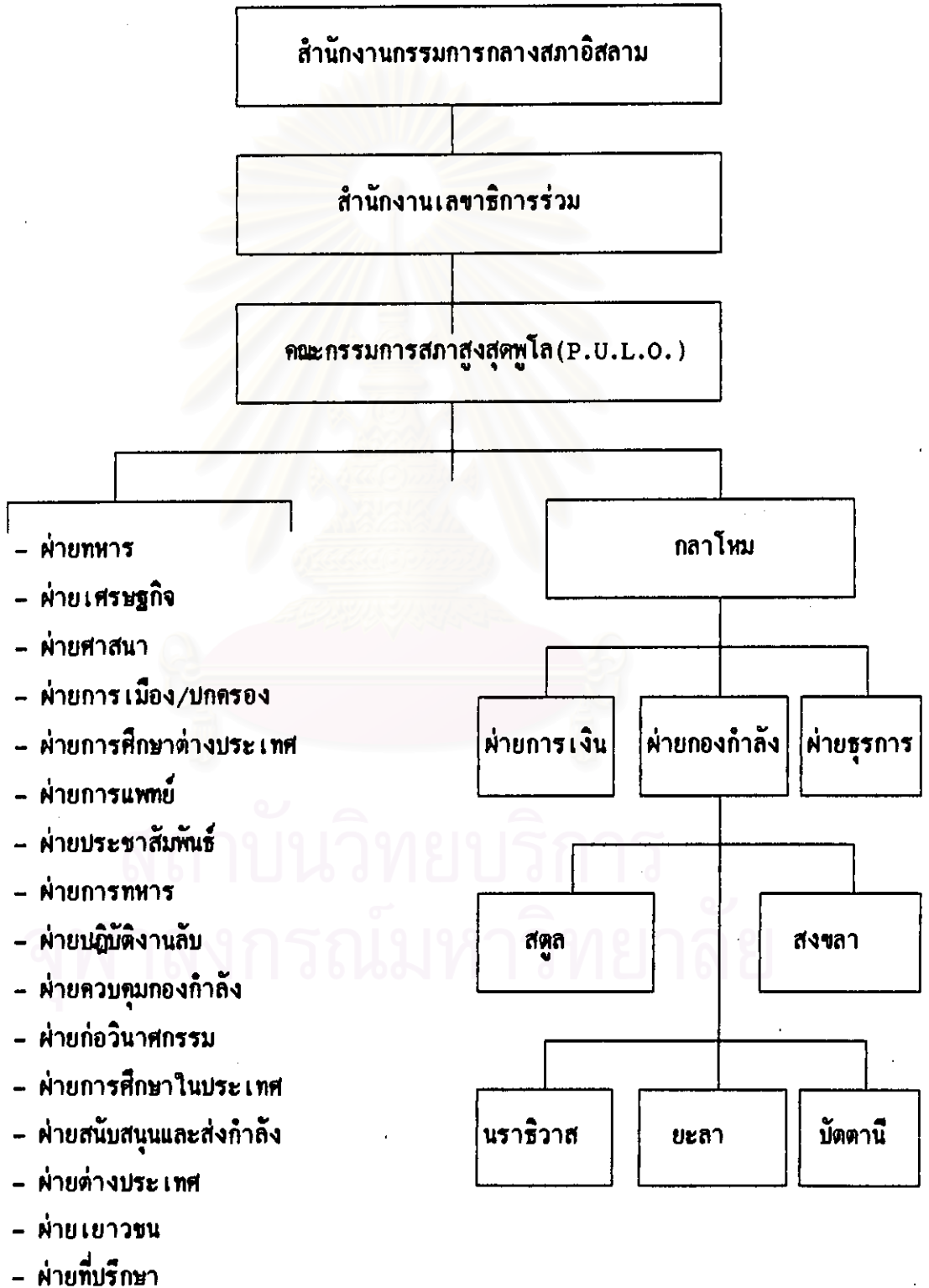
ฝ่ายตำรวจมาเลเซีย มีหัวหน้า 1 คน แบ่งออกเป็น 13 เขต เช่นเดียวกับฝ่ายออกบัตร(เอ็ม.พี.เอ็ม.) แต่ละเขตมีผู้รับผิดชอบ 1 คน มีหน้าที่ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจมาเลเซีย เมื่อสมาชิก ขก.ถูกจับกุม หรือไม่มีบัตรของขบวนการ

ส่วน บก.ความมั่นคงในประเทศไทย มีกำลังติดอาวุธที่เคลื่อนไหวอยู่ในประมาณ 55 - 60 คน ซึ่งมีกองบัญชาการกองกำลังติดอาวุธแห่งชาติ(NIMPRA) เป็นหน่วยควบคุมกองกำลังติดอาวุธในไทย โดยแบ่งออกเป็น 2 เขตงาน คือ เขตเหนือ รับผิดชอบปฏิบัติการในพื้นที่บางส่วนของ จังหวัดยะลา, สตูล, สงขลา และเขตใต้ รับผิดชอบการปฏิบัติงานในพื้นที่ของ จังหวัดนราธิวาส,ปัตตานี และบางส่วนของยะลา ซึ่งทั้งสองเขตงานมีการจัดกำลังออกเป็นกลุ่มย่อยๆ ประมาณ 14 - 17 คน เคลื่อนไหวปฏิบัติการแบบจรยุทธ์ทั่วพื้นที่ดังกล่าว

ต่อมาเมื่อประมาณกลางปี 2525 เจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการกดดันและปราบปราม ขก.ทั้งด้านการเมืองและการทหารอย่างรุนแรงและต่อเนื่องอย่างจริงจัง ทำให้ขบวนการผู้ลี้ภัยจำนวนมากต้องกระจัดกระจายหลบหนีออกจากป่าเข้าไปอาศัยอยู่ในมาเลเซีย และออกมอบตัวต่อทางราชการเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะ ขก.ระดับนำในมาเลเซีย มีความขัดแย้งกันเกี่ยวกับการบริหารภายในและผลประโยชน์ภายในขบวนการโดยสมาชิกฝ่ายนำซึ่งมีความรู้ความสามารถ คือ ดร.อารง อเมริกา/ซารง มูเล็งหรือ นายมุฮัมหมัด บินมุฮัมหมัด และนายหะยีฮาดี/ฮาดี มูโน๊ะ ร่วมกันวางแผนโค่น ตวนกูบิรือ กอดอนิรือ เพื่อเปลี่ยนผู้บริหารและระบบการปกครอง จนเมื่อ 10 ธ.ค.2528 ตวนกูบิรือ กอดอนิรือ ถูกบีบบังคับให้ลาออกจากตำแหน่งเลขาธิการพรรค ผู้นำ P.U.L.O. กลุ่มใหม่จึงได้เปลี่ยนแปลงยกเลิกการบริหารพรรคจากระบบเดิมเป็นระบบสภาขึ้นการปฏิวัติ โดย ดร.ซารง อเมริกา ได้รับการเลือกตั้งเป็นประธานสภาขึ้นการปฏิวัติ P.U.L.O. และมีแผนที่จะแก้รัฐธรรมนูญ P.U.L.O. ฉบับปี 2511 ดังแผนภูมิหน้าถัดไป

แผนภูมิที่ 9

โครงสร้างการประกอบกำลังขบวนการพูล
(ข้อเสนอของ ดร.อารง มูเล็ง)

สำนักงานคณะกรรมการกลางสภาอิสลาม มีคณะกรรมการกลาง 12 คน รวมทั้งประธาน และประธานคณะกรรมการฯ คนแรกคือ นายตงกูบือรอ กอดอนีล

สำนักงานเลขาธิการองค์การร่วม มี 3 คน คือ นายหะยีอับดุลฮาดี มูโน๊ะ เป็นประธานขบวนการฟูโล, ดร.อารง มูเล็ง/อเมริกา เป็นเลขาธิการ และนายมุกตา

คณะกรรมการสภาสูงสุด มีคณะกรรมการ 16 คน คือ หัวหน้าฝ่ายต่างๆ อันได้แก่ ฝ่ายทหารซึ่งได้แก่นายหะยีสะมะแอ ท่าน้ำ ฝ่ายเศรษฐกิจ ฝ่ายการเมือง/ปกครอง เป็นต้น โดยมีฝ่ายที่ปรึกษา 2 คน

ในแต่ละจังหวัดชายแดนภาคใต้ จะมีหัวหน้ารับผิดชอบในการปฏิบัติงาน 1 คน และมีสมาชิกอีก 16 คน นอกจากนี้ยังกำหนดให้แต่ละจังหวัดหาสมาชิกเพิ่มเติมให้ได้ 4 กลุ่ม กลุ่มละ 11 คนรวมทั้งสิ้นมีกำลัง 44 คน โดยให้กลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มกำลัง ขจก., กลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มสตรี , กลุ่มที่ 3 เป็นกลุ่มผู้สอนศาสนา และกลุ่มที่ 4 เป็นกลุ่มสมาชิกราษฎรในหมู่บ้าน ในแต่ละกลุ่มจะต้องขยายผลหาสมาชิกให้ได้อีก 2 กลุ่ม ดังนี้

- 1) กลุ่มชมชู้กรรโชกทรัพย์ หรือเรียกเงินค่าคุ้มครอง
- 2) กลุ่มประสานงานติดต่อ

โดยรายได้จากการเรียกเก็บค่าคุ้มครองให้หักไว้ 30 เปอร์เซ็นต์ อีก 70 เปอร์เซ็นต์ ส่งกองกลาง ขจก.หะยีสะมะแอ ท่าน้ำ ไม่มีสิทธิ์รับเงินดังกล่าว คณะกรรมการสภาสูงสุดทั้ง 16 คนเป็นผู้รับผิดชอบเงิน เมื่อคณะกรรมการทั้ง 16 คน รับเงินแล้วจะต้องนำเงินไปแบ่งให้กับหัวหน้าผู้รับผิดชอบทั้ง 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

สำหรับฝ่ายกองกำลัง(กลาโหม) แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ ฝ่ายการเงิน ฝ่ายธุรการและฝ่ายกองกำลัง ฝ่ายกองกำลังผู้รับผิดชอบมี จกร.หะยียะโก๊ะ สอและ/ ยามูแรน เป็นประธาน(รัฐมนตรีกลาโหม), จกร.หะยีสะมะแอ ท่าน้ำ หัวหน้ากองกำลังติดอาวุธ และ จกร.หะยีดาโอ๊ะ ท่าน้ำ รอง หัวหน้ากองกำลังติดอาวุธ

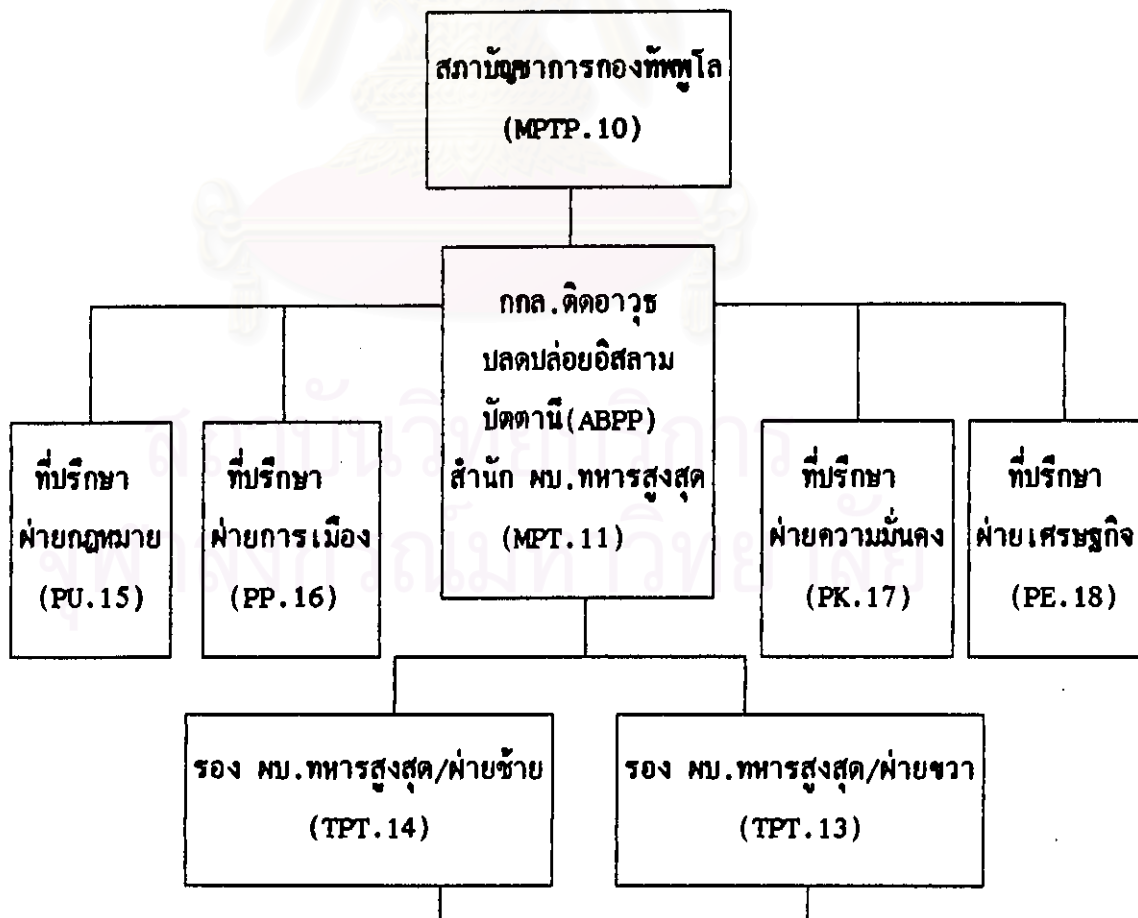
และเนื่องจากสาเหตุการเปลี่ยนแปลงผู้นำ และระบบการปกครอง P.U.L.O. ทำให้ นายหะยีสะมะแอ ท่าน้ำ ผบ.กองกำลังติดอาวุธ ซึ่งควบคุมกำลังติดอาวุธในไทยทั้งหมดไม่พอใจ เนื่องจากระบบผู้นำแบบสภาขึ้นาปฏิวัติ P.U.L.O. สดอำนาจและก้าวก้าว ผบ.ฝ่ายทหาร/กองกำลังติดอาวุธ นายหะยีสะมะแอ ท่าน้ำ จึงได้นำกำลังกองกำลังติดอาวุธแยกตัวมาตั้งเป็น สถาบันวิชาการ P.U.L.O. ไม่ขึ้นตรงต่อ สภา

ชั้นนำการปฏิบัติ(ฝ่ายการเมือง) แต่มีเงื่อนไขว่า จะสามารถรวมกันได้อีกหากฝ่ายการเมืองเปลี่ยนแปลงและยึดถือธรรมนูญ P.U.L.O. ปี 2511 เหมือนเดิม ฝ่ายนำระดับสูงได้พยายามเจรจารองดองทั้งสองฝ่ายโดยการจัดตั้งเป็นสภาขึ้นาร่วม แต่ก็ไม่สามารถแก้ปัญหาได้และในวันที่ 1 มิ.ย.2531 ดร.ฮารง อเมริกา จึงได้ลาออกจากตำแหน่งประธานสภาชั้นนำการปฏิบัติ P.U.L.O. โดยได้แต่งตั้งให้ นายยูโซ๊ะ บินสุหลง/ยูโซ๊ะ ปากีสถาน (มอตัวปี 35) รักษาการแทนชั่วคราวจนถึงปลายปี 32 และในวันที่ 5 ธ.ค.32 นายหะยี สะมะแอ ทำน้ำ ได้นำสมาชิกกองกำลังติดอาวุธออกจากสภาชั้นนำ P.U.L.O. อย่างเป็นทางการ ซึ่งมีลักษณะผู้บังคับบัญชากำลังทหารเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดตามโครงสร้างดังนี้

แผนภูมิที่ 10

โครงสร้างการจัดขบวนการพูโล

(ตามธรรมนูญพูโลปี 2511 ก่อนแยกขบวนการเป็นพูโลเก่า /พูโลใหม่)

โครงสร้างการจัดขบวนการพูโล (ต่อ)
(โครงสร้างการจัดตามธรรมเนียมพูโลปี 2511 ก่อนแยกขบวนการเป็นพูโลเก่า /พูโลใหม่)

คำอธิบายอักษรย่อ

1. MPTP.10 = MAJLIS PEMERINTAHAN TENTERA PULO
 สถาบันวิชาการกองทัพพูโล

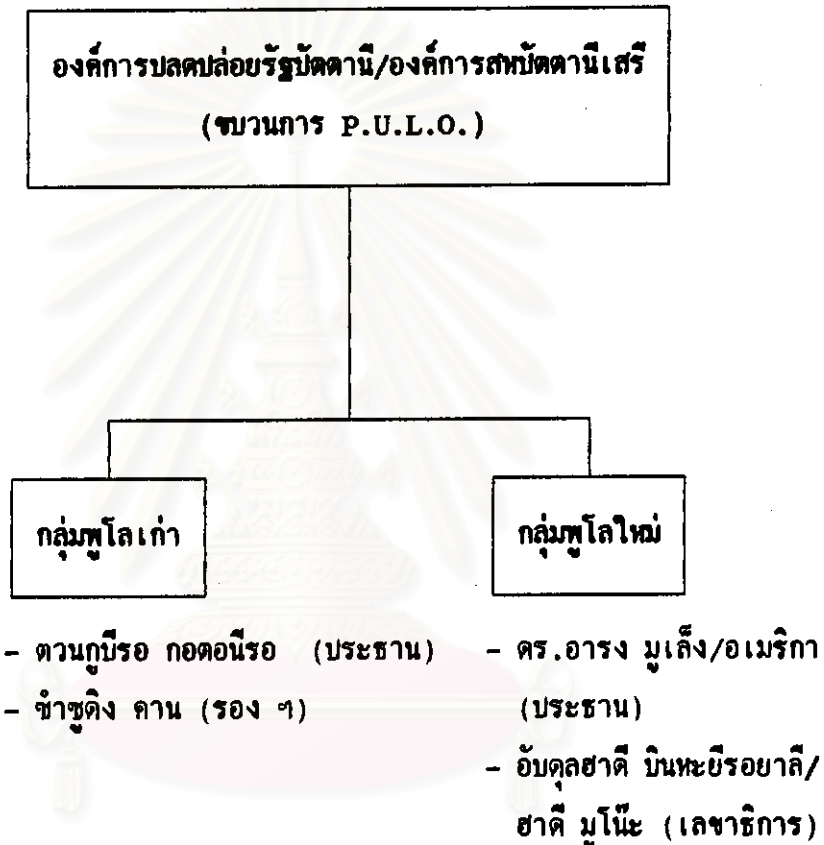
2. ABPP. = ANGKATAN BERSENJATA PEMBEBASAN ISLAM PATANI
กองกำลังติดอาวุธปลดปล่อยอิสลามแห่งปัตตานี
3. MPT.11 = MAKTAB PENGLIMA TURUS
สำนักผู้บัญชาการทหารสูงสุด
4. PT.12 = PENGLIMA TURUS
ผู้บัญชาการทหารสูงสุด
5. TPT.13 = TIMBALAN KANAN PENGLIMA TURUS
รองผู้บัญชาการทหารสูงสุด/ฝ่ายขวา (ฝ่ายปฏิบัติการ)
6. TPT.14 = TIMBALAN KIRI PENGLIMA TURUS
รองผู้บัญชาการทหารสูงสุด/ฝ่ายซ้าย (ฝ่ายบริหาร)
7. PU.15 = PENASIHAT UNDANG - UNDANG
ที่ปรึกษาฝ่ายกฎหมาย
8. PP.16 = PENASIHAT POLITIK
ที่ปรึกษาฝ่ายการเมือง
9. PK.17 = PENASIHAT KEAMANAN
ที่ปรึกษาฝ่ายความมั่นคง
10. PE.18 = PENASIHAT EKONOMI
ที่ปรึกษาฝ่ายเศรษฐกิจ
11. PH.19 = PENGLIMA HUTAN
ผู้บัญชาการกองกำลังติดอาวุธในป่า
12. PKH.20 = PENGLIMA KHAS
ผู้บัญชาการหน่วยเฉพาะกิจ
13. PB.21 = PENGLIMA BANDAR
ผู้บัญชาการหน่วยปฏิบัติการในเมือง
14. BA.22 = BANDAHARI AGONG
เหรัญญิก

15. SB.23 = SETIAUSAHA BAHAGIAN POLITIK
เลขานุการฝ่ายการเมือง
16. SB.24 = SETIAUSAHA BAHAGIAN KEAMANAN
เลขานุการฝ่ายความมั่นคง
17. SB.25 = SETIAUSAHA BAHAGIAN KEWANGAN
เลขานุการฝ่ายการเงิน
18. SB.26 = SETIAUSAHA BAHAGIAN PENDAFTARAN
เลขานุการฝ่ายงานทะเบียน
19. SB.27 = SETIAUSAHA BAHAGIAN PERBEKALAN
เลขานุการฝ่ายเสบียง/จัดหา
20. SB.28 = SETIAUSAHA BAHAGIAN PELAJARAN
เลขานุการฝ่ายการศึกษา
21. SB.29 = SETIAUSAHA BAHAGIAN PERHUBUNGAN LUAR
เลขานุการฝ่ายติดต่อต่างประเทศ
22. SB.30 = SETIAUSAHA BAHAGIAN PERKHIDMATAN UMUM
เลขานุการฝ่ายบริการทั่วไป
23. SB.31 = SETIAUSAHA BAHAGIAN PENERANGAN
เลขานุการฝ่ายประชาสัมพันธ์
24. SB.32 = SETIAUSAHA BAHAGIAN PENGKADIRAN
เลขานุการฝ่ายผู้ชำนาญการ
25. SB.33 = SETIAUSAHA MAKTAB PENGLIMA
เลขานุการประจำสำนักมัธยมศึกษา

จากนั้นปลายปี 2532 เป็นต้นมาจนถึงปลายปี 2535 เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ขึ้น ขบวนการ P.U.L.O. จึงได้แตกแยกออกเป็น 2 ฝ่ายอย่างชัดเจน แบ่งเป็นกลุ่มพูโลเก่า และกลุ่มพูโลใหม่ เป็นการแตกแยกเนื่องจากผู้นำต่างกันและแนวคิดในจัดองค์การต่อสู้แตกต่างกันโดยอาจกล่าวได้ว่าเป็นเป็นการจัดองค์การที่มุ่งจับบัญชาฝ่ายทหารและฝ่ายการเมืองมีอิสระแยกจากกันดังแผนภูมิหน้าถัดไป

แผนภูมิที่ 11

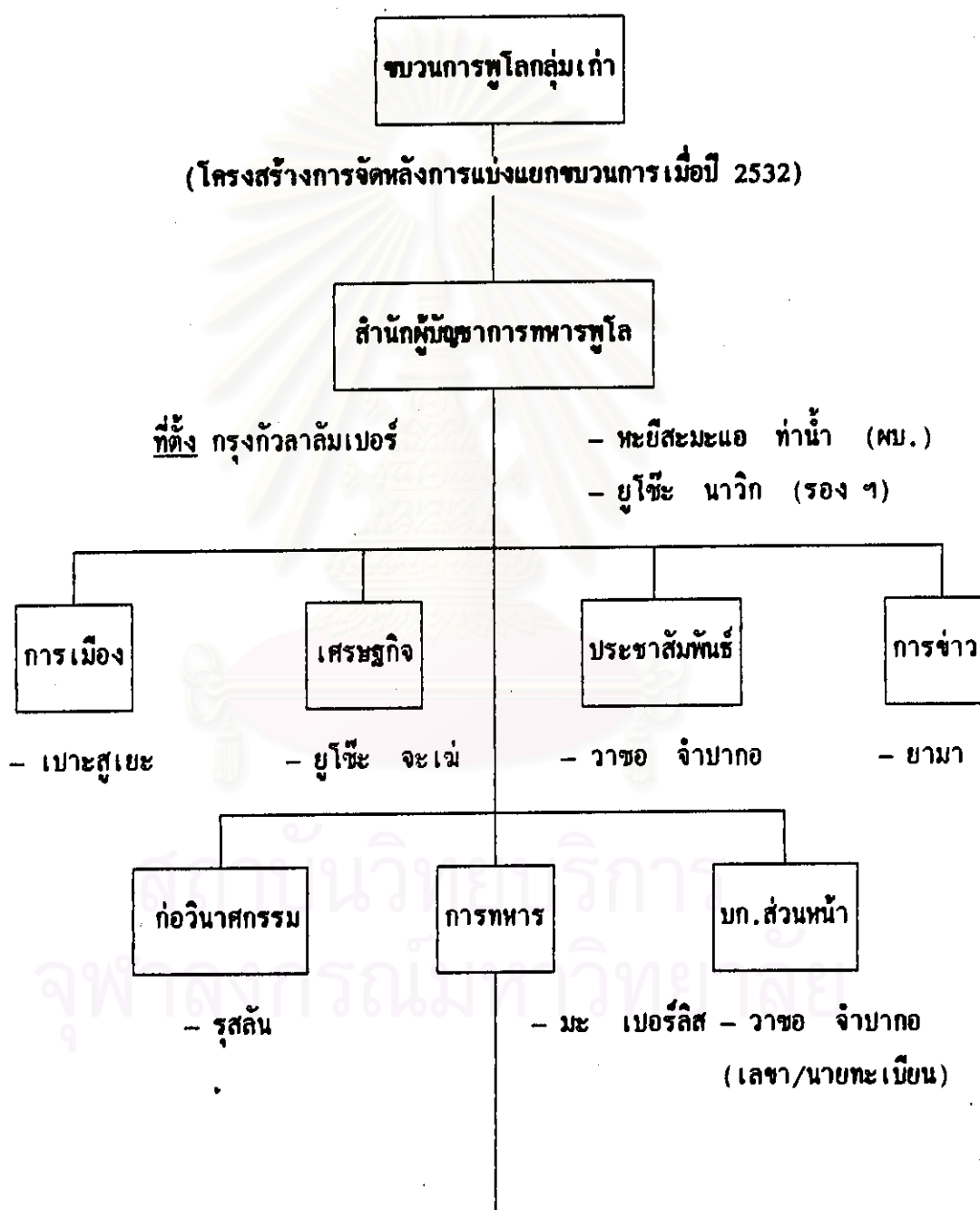
โครงสร้างขบวนการพูโลหลังแบ่งเป็นกลุ่มพูโลเก่า/พูโลใหม่
PATANI UNITED LIBERATION ORGANISATION

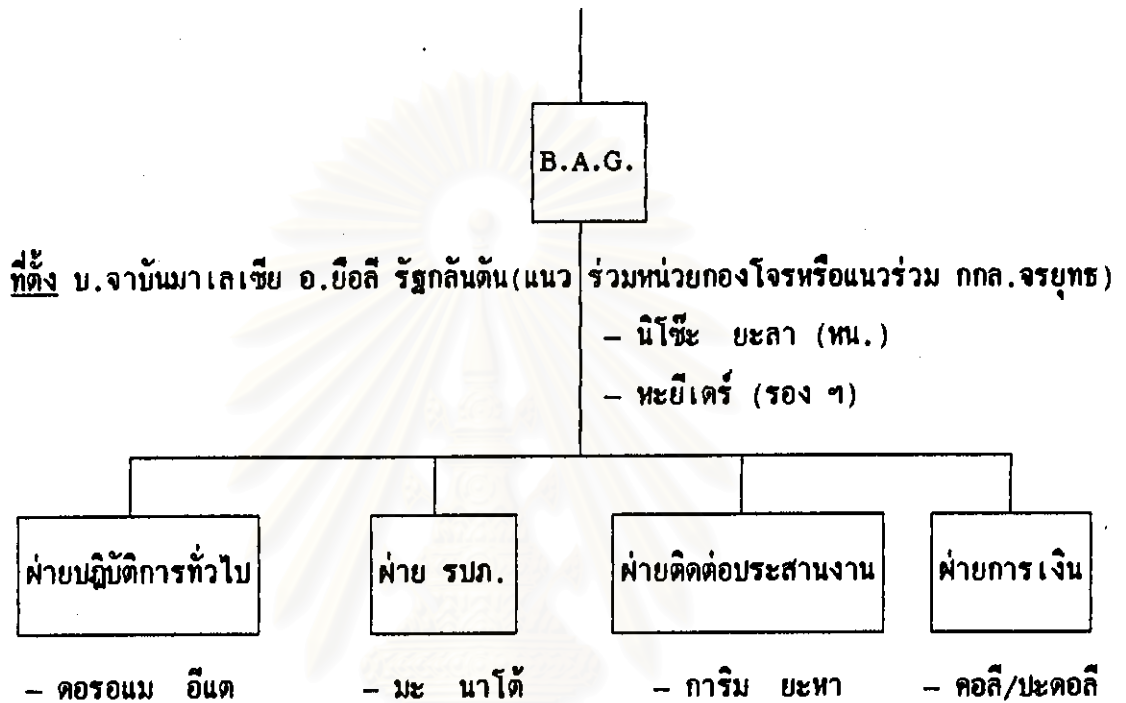
1) กลุ่มพูโลเก่า กลุ่มของหะบือสะมะแอ ทำน้ำ จัดตั้งเป็นสภานักวิชาการ P.U.L.O. ใช้ธรรมนูญฉบับปี 2511 ใช้สัญลักษณ์เดิม คือ รูปนกอินทรียี่ สมาชิกที่เข้าร่วมเป็นกองกำลังติดอาวุธในไทยทั้งหมด (กองกำลังติดอาวุธใช้เครื่องหมาย ABUJABAL) และยกให้ตวนกูบือรอ กอดอนีรอ เป็นประธานองค์การพูโล มีโครงสร้างการจัดองค์การในลักษณะฝ่ายกองกำลังทหารเป็นหลักและเป็นศูนย์กลางบัญชาสูงสุดดังนี้

แผนภูมิที่ 12

โครงสร้างการจัดองค์การหลังการแบ่งแยกขบวนการเมื่อปี 2532
ของขบวนการทุโลกุ่มเก่า

โครงสร้างการจัดองค์การหลังการแบ่งแยกขบวนการเมื่อปี 2532
ของขบวนการทุโลกุ่มเก่า(ต่อ)

เขตรับผิดชอบ จ.ปัตตานี ทั้งหมด และเขตรอยต่อ จ.ยะลา ,ปัตตานี และนราธิวาส

2) กลุ่มทุโลกใหม่ กลุ่มของ ดร.ฮารง อเมริกา และ หะยีฮาดิ บินรอฮาลิ จัดตั้งเป็นสภาองค์การนำ P.U.L.O. พร้อมร่างธรรมนูญฉบับปี 2532 ขึ้นใหม่ ใช้สัญลักษณ์รูปกริชไขว้ดาบ พร้อมการเปลี่ยนแปลงชื่อภาษามาเลเซีย จาก PERTUBUHAN PERSATUAN PEMBESAN PATANI (P.P.P.P.) เป็น PERTUBUHAN PEMBEBASAN PATANI BERSATU (P.P.P.B.) สมาชิกที่เข้าร่วมเป็นฝ่ายนำทางการเมืองใน มข.ทั้งหมด (กองกำลังติดอาวุธในไทยใช้เครื่องหมาย KASDAN) จัดองค์การดังนี้

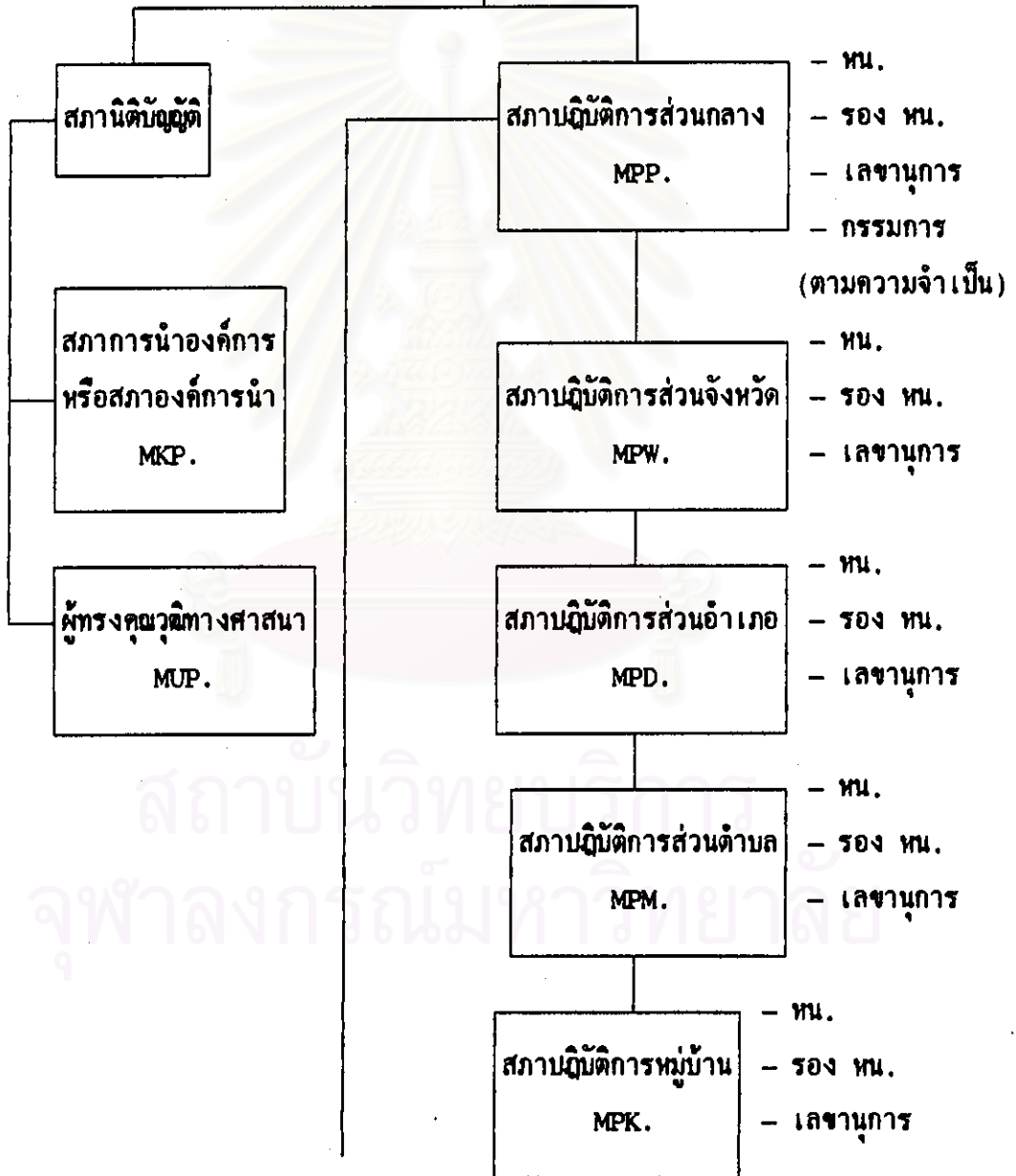
แผนภูมิที่ 13

โครงสร้างขบวนการทุโลกกลุ่มใหม่

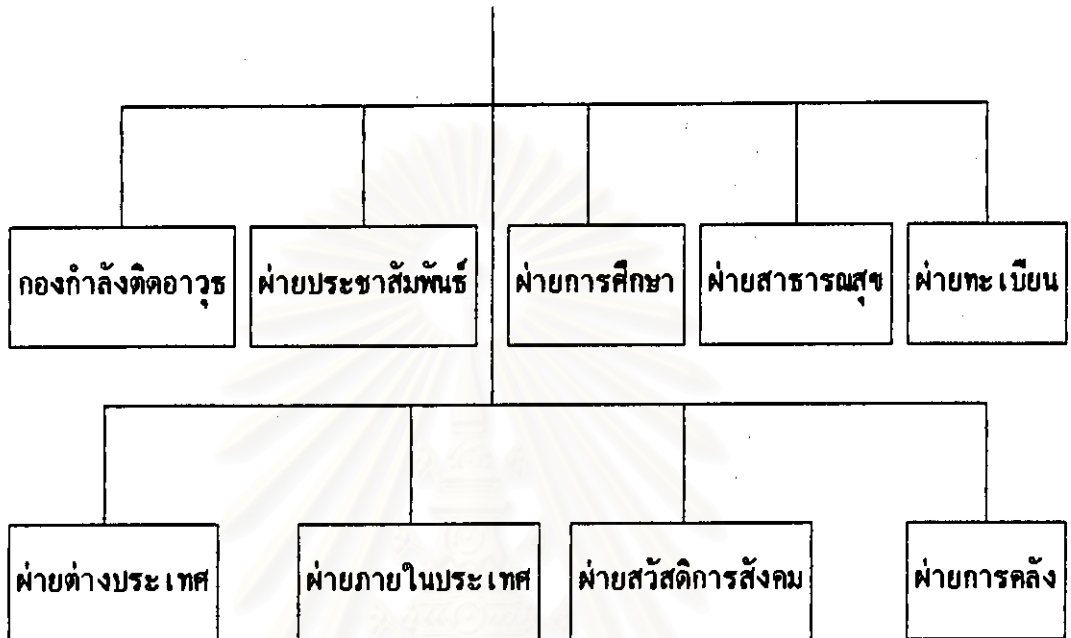
โครงสร้างสภาทุโล(กลุ่มใหม่)

- ชาติ มูโน๊ะ (ประธาน)
- ดร.อารง มูเล็ง (เลขาธิการ)

(โครงสร้างการจัดตามธรรมนูญ 2533)

โครงสร้างขบวนการทุโลกุ่มใหม่ (ต่อ)

หมายเหตุ

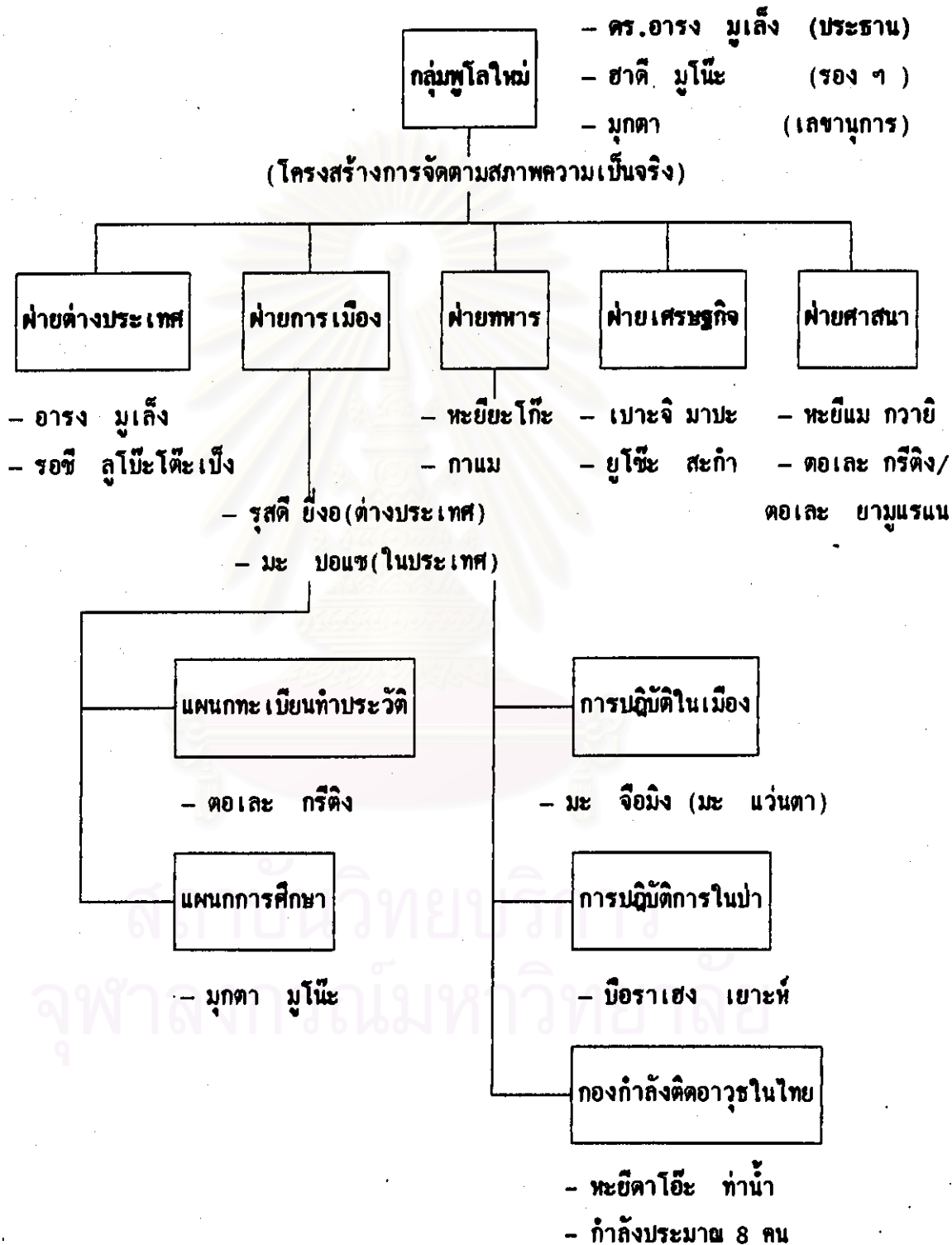
1. พังการจัฒรรมนุญทุโล ประกาศใช้เมื่อ 22 ม.ค.2533
2. MKP. = Majlis Kepimpinan Partubuhan
3. MPP. = Majlis Pimpinan Pusat
4. MPW. = Majlis Pelaksanaan Wilayah
5. MPD. = Majlis palaksanaan Daerah
6. MPM. = Majlis palaksanaan Mukim
7. MPK. = Majlis palaksanaan Kampong
8. MUP. = Majlis Uqama Partubuhan

อย่างไรก็ตาม ความขัดแย้งในขบวนการพูโลก็หาได้หมดไปไม่ ต้นปี 2536 ความขัดแย้งในขบวนการ P.U.L.O. ได้เกิดขึ้นอีก ภายในกลุ่มของกองกำลังติดอาวุธ ระหว่าง หนะยีสะมะแอ ทำน้ำ ผบ.กกล.ติดอาวุธ กับ หนะยีดาโอ๊ะ ทำน้ำ ผบ.กองกำลัง ในป่าเกี่ยวกับผลประโยชน์ทางการเงิน นายหนะยีดาโอ๊ะ ทำน้ำ จึงได้นำกำลังส่วนหนึ่ง กลับไปขึ้นตรงต่อกลุ่มของ ดร.ฮารง อเมริกา และนายหนะยีฮาดิ บินรอซาลี (พูโลใหม่) ซึ่งทำให้โครงสร้างของกลุ่มพูโลใหม่ในสภาพความเป็นจริงจากการชักจูงหลอกลวงจาก สมาชิกขบวนการพูโลที่มอบตัวเป็นดั่งแผนภูมิหน้าถัดไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 14
 โครงสร้างขบวนการทุโลกุ่มใหม่
 (จากการพิสูจน์ทราบ)

ที่มา : จากการซักถามอดีตสมาชิก ขก.ขบวนการทุโล ซึ่งเข้ามาบดตัวต่อเจ้าหน้าที่เมื่อต้นปี 2538

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและการจัดองค์การของขบวนการฟูโล ยังคงมี
อยู่ล่าสุด เมื่อ 21-22 มกราคม 1995 (2538) กลุ่มฟูโลใหม่โดยบรรดาสมาชิกตัวแทนฟูโล
จากภายในประเทศและต่างประเทศ ได้จัดประชุมใหญ่สามัญประจำปี (ตามธรรมนูญฟูโลซึ่ง
กำหนดให้มีการประชุมใหญ่สามัญประจำปี 4 ปี/ครั้ง) เพื่อดำเนินการจัดและแก้ไข้ปัญหา
ต่างๆ ซึ่งฟูโลกำลังเผชิญปัญหาอยู่ในปัจจุบัน ประกอบด้วยหลายๆ ปัญหา ดังนี้.-

- 1) การคัดเลือกผู้นำระดับสูงใหม่ของขบวนการ
- 2) การเปลี่ยนแปลงระบบการดำเนินการ/บริหาร
- 3) จัดตั้งสำนักงานการดำเนินการ/บริหาร
- 4) การจัดรูปแบบการต่อสู้ในประเทศอย่างเป็นระบบ
- 5) สร้างความแข็งแกร่งแก่นวร่วมภายในประเทศ
- 6) ปรับปรุงระบบเศรษฐกิจให้มีประสิทธิภาพ และมีความก้าว

หน้ายิ่งขึ้น

- 7) จัดตั้งผู้นำร่วมระหว่างผู้นำเก่า และผู้นำยุคใหม่เข้าด้วยกันใน
ระดับนำของขบวนการ
- 8) สนับสนุนและส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือระหว่าง
กลุ่มต่างๆ ในพันธมิตรเบอร์ชาต
- 9) ยุบยกเลิก และแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายรัฐธรรมนูญโดยมุ่งสู่เป้า
หมายที่ถาวร และเหมาะสมกับสิทธิและความต้องการของประชาชาติอิสลาม (มุสลิม) บัดดानी
และสอดคล้องกับกฎหมายอิสลาม

ผลการประชุม ที่ประชุมมีมติเลือกนายหะยีฮาเซ็ม อับดุลเราะห์มาน หรือ
นายหะยีบือโต เบตง เป็นประธานฟูโลใหม่แทนนายองรง มูเล็ง และในรายชื่อกรรมการ
ชุดใหม่ไม่มีชื่อนายอารงฯ อยู่ด้วย ซึ่งความขัดแย้งระหว่างสมาชิกระดับนำของฟูโลใหม่เกิด
ขึ้นตั้งแต่ปลายปี 2537 เป็นต้นมา ทำให้นายอารงฯ ไม่พอใจ และได้รวบรวมพรรคพวกที่
ไม่ได้รับการเลือกตั้งเป็นคณะกรรมการฟูโลชุดใหม่ แยกตัวไปจัดตั้งกลุ่มใหม่ใช้ชื่อว่า "อาบู
อูซาด" มีตราสัญลักษณ์เป็นรูปปืนเล็กไขว้ ด้านบนมีดาวหนึ่งดวงและเดือนเสี้ยวด้านข้าง
ซ้ายขวามีดาวข้างสะดวง ด้านล่างเป็นอักษรภาษาอาหรับว่า "อาบูอูซาด" อยู่ในวงกลม
มีนายอารง มูเล็ง เป็นหัวหน้า สมาชิกที่สำคัญได้แก่ กุสูลง ห้วยบอน, ร.อ.อุเซ็ง สุหลง

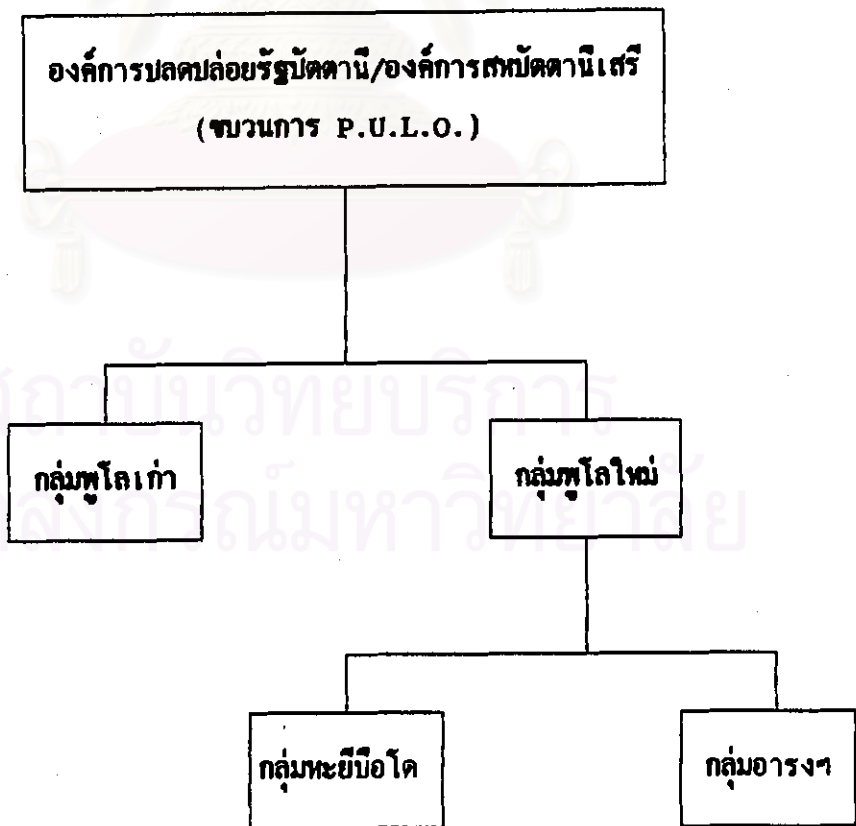
(น้องชายของนายโห้ ปากีสถาน/อดีตประธานพูโล ซึ่งมอบตัวปี 2535) เปาะสูมัน/เปาะแมกซี, สะดี/ซอดี โลกสยา, รอดิง ตะไละมิญจ และอาเยาะมุ กูโน เป็นต้น

- จากสภาพความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในกลุ่มพูโลใหม่ระหว่างสมาชิกระดับนำนั้น ทำให้พูโลใหม่ได้แยกออกเป็นสองกลุ่ม คือกลุ่มของนายหะยีอับดุลมาโซ ใช้ตราสัญลักษณ์คัสตาน และกลุ่มของนายอารง มูเล็ง ใช้ตราสัญลักษณ์อาบูญีฮาด ส่วนพูโลกลุ่มเก่ายังคงสภาพเดิมโดยมีตนกูบือรอ กอดอนีรอเป็นประธาน ดังนั้น โครงสร้างขององค์การพูโลในสถานภาพปัจจุบัน (ตุลาคม 2538) จึงมีดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 15

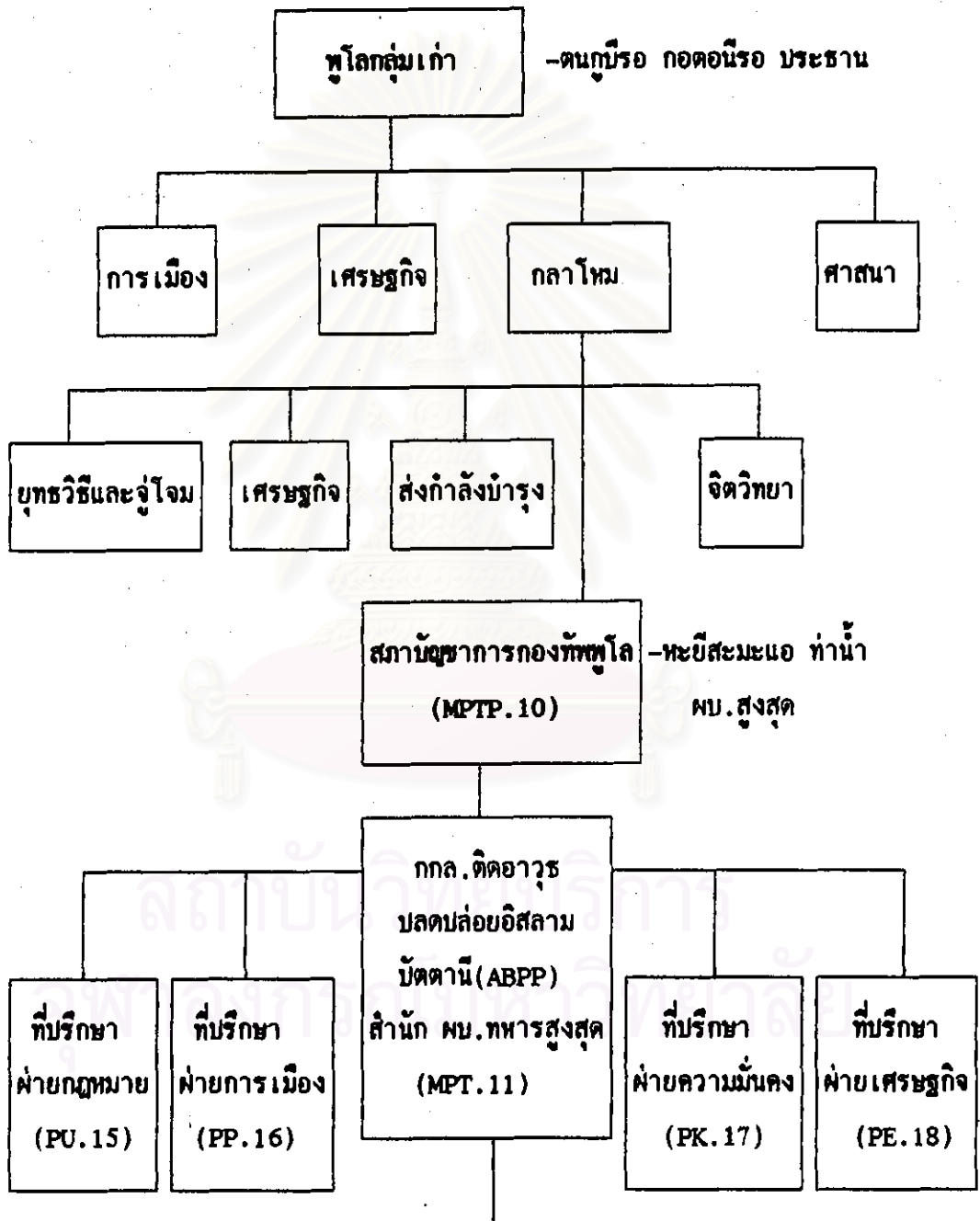
โครงสร้างขององค์การพูโลในสถานภาพปัจจุบัน (ตุลาคม 2538)

PATANI UNITED LIBERATION ORGANISATION

แผนภูมิที่ 16

โครงสร้างองค์การพลูโลกุ่มเก่าในสถานภาพปัจจุบัน (ตุลาคม 2538)

โครงสร้างองค์การพหุโลกกลุ่มเก่าในสถานภาพปัจจุบัน(ต่อ)

คำอธิบายอักษรย่อ

1. MPTP.10 = MAJLIS PEMERINTAHAN TENTERA PULO
สภาบัญชาการกองทัพเรือ
2. ABPP. = ANGKATAN BERSENJATA PEMEBBASAN ISLAM PATANI
กองกำลังติดอาวุธปลดปล่อยอิสลามแห่งปัตตานี
3. MPT.11 = MAKTAB PENGLIMA TURUS
สำนักบัญชาการทหารสูงสุด
4. PT.12 = PENGLIMA TURUS
บัญชาการทหารสูงสุด
5. TPT.13 = TIMBALAN KANAN PENGLIMA TURUS
รองบัญชาการทหารสูงสุด/ฝ่ายขวา (ฝ่ายปฏิบัติการ)
6. TPT.14 = TIMBALAN KIRI PENGLIMA TURUS
รองบัญชาการทหารสูงสุด/ฝ่ายซ้าย (ฝ่ายบริหาร)
7. PU.15 = PENASIHAT UNDANG - UNDANG
ที่ปรึกษาฝ่ายกฎหมาย
8. PP.16 = PENASIHAT POLITIK
ที่ปรึกษาฝ่ายการเมือง
9. PK.17 = PENASIHAT KEAMANAN
ที่ปรึกษาฝ่ายความมั่นคง
10. PE.18 = PENASIHAT EKONOMI
ที่ปรึกษาฝ่ายเศรษฐกิจ
11. PH.19 = PENGLIMA HUTAN
สภาบัญชาการกองกำลังติดอาวุธในป่า
12. PKH.20 = PENGLIMA KHAS
บัญชาการหน่วยเฉพาะกิจ
13. PB.21 = PENGLIMA BANDAR
บัญชาการหน่วยปฏิบัติการในเมือง

14. BA.22 = BANDAHARI AGONG
 = เหน้ร้ญุฎีก
15. SB.23 = SETIAUSAHA BAHAGIAN POLITIK
 = เลขานุการฝ่ายการเมือง
16. SB.24 = SETIAUSAHA BAHAGIAN KEAMANAN
 = เลขานุการฝ่ายความมั่นคง
17. SB.25 = SETIAUSAHA BAHAGIAN KEWANGAN
 = เลขานุการฝ่ายการเงิน
18. SB.26 = SETIAUSAHA BAHAGIAN PENDAFTARAN
 = เลขานุการฝ่ายงานทะเบียน
19. SB.27 = SETIAUSAHA BAHAGIAN PERBEKALAN
 = เลขานุการฝ่ายเสบียง/จัดหา
20. SB.28 = SETIAUSAHA BAHAGIAN PELAJARAN
 = เลขานุการฝ่ายการศึกษา
21. SB.29 = SETIAUSAHA BAHAGIAN PERHUBUNGAN LUAR
 = เลขานุการฝ่ายติดต่อต่างประเทศ
22. SB.30 = SETIAUSAHA BAHAGIAN PERKHIDMATAN UMUM
 = เลขานุการฝ่ายบริการทั่วไป
23. SB.31 = SETIAUSAHA BAHAGIAN PENERANGAN
 = เลขานุการฝ่ายประชาสัมพันธ์
24. SB.32 = SETIAUSAHA BAHAGIAN PENGKADIRAN
 = เลขานุการฝ่ายผู้ชำนาญการ
25. SB.33 = SETIAUSAHA MAKTAB PENGLIMA
 = เลขานุการประจำสำนักมัณฑุษาการ

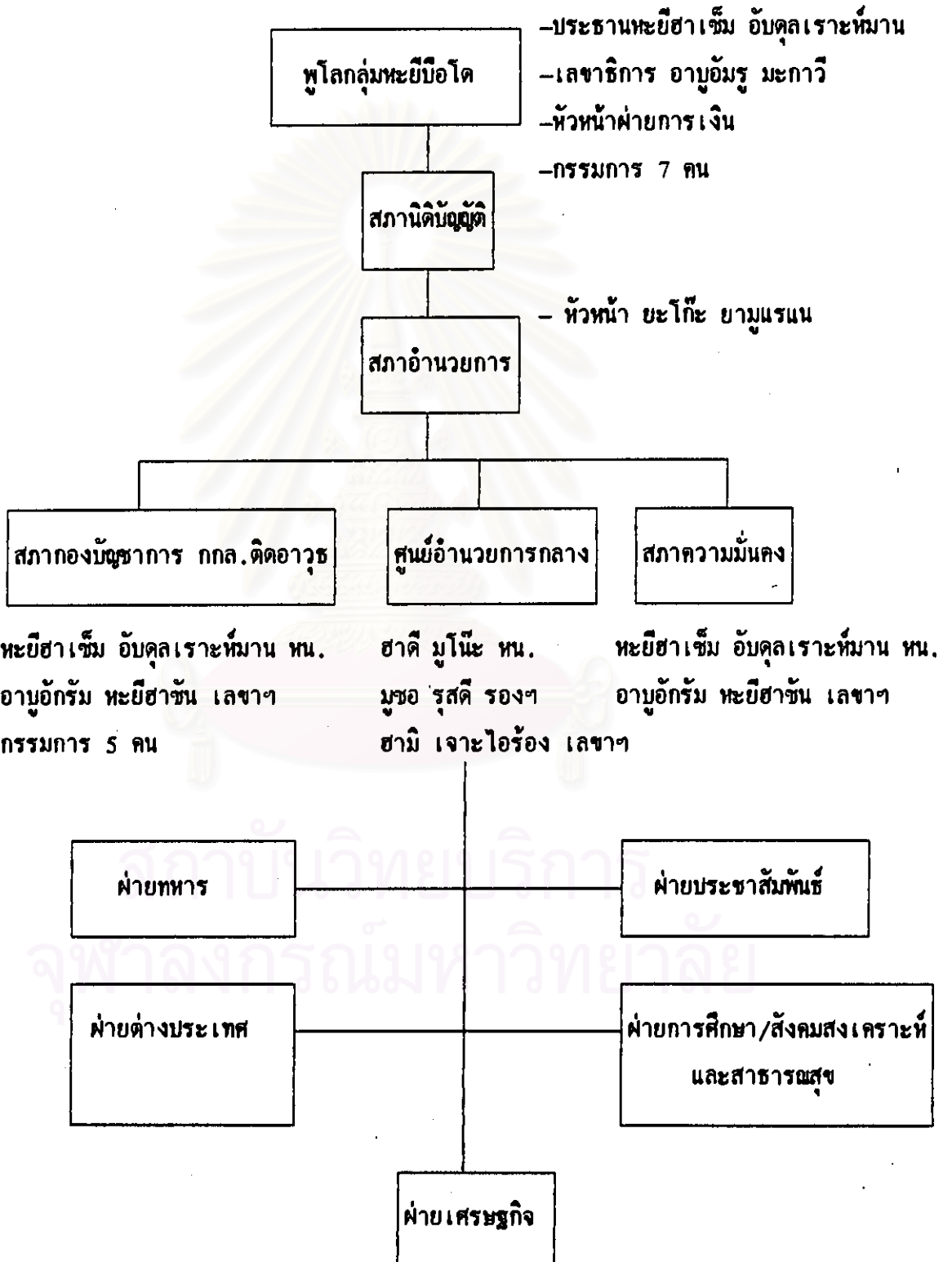
26. BAG. (บั๊ก) ย่อมาจากคำภาษามลายูว่า Barisan Angkatan Gurila แปลว่า แนวร่วมกองโจร เป็นหน่วยงานหรือองค์กรที่ขึ้นตรงต่อ สภาบัญชาการ กองทัพฟูโล (ฟูโลเก่า) ซึ่งมีหะยีสะมะแอ ทำหน้าที่เป็น ผบ.สูงสุด คาดว่าจัดตั้งขึ้นเมื่อประมาณปี 2534 มีภารกิจดำเนินงานเพื่อรวบรวม/ควบคุมดูแลสมาชิกแนวร่วมของฟูโลต่อไป สมาชิกหรือแนวร่วมของ BAG. พร้อมทั้งจะแปรสภาพเป็นกองกำลังติดอาวุธเข้ามาเคลื่อนไหวในป่าเขา หรือเป็นสมาชิกหน่วยก่อวินาศกรรม รวมทั้งเป็นแนวร่วมผู้สนับสนุนด้านการเงินในมาเลเซีย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

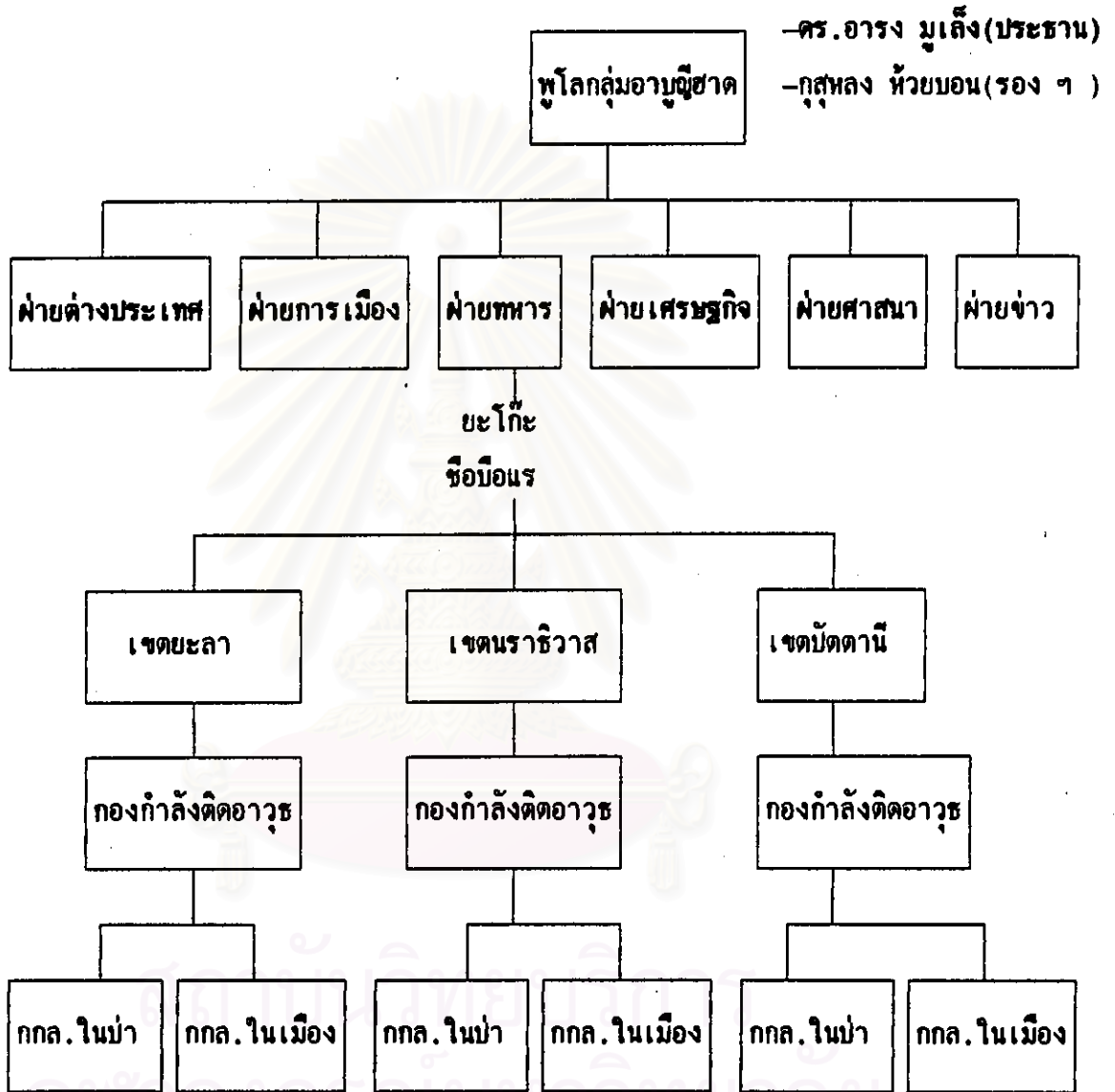
แผนภูมิที่ 17

โครงสร้างองค์การทูโลกุ่มหะยิบีโอด (ตุลาคม 2538)

แผนภูมิที่ 18

โครงสร้างองค์การ पुलिसใหม่กลุ่มอาชญาชาติ(ตุลาคม 2538)

-ดร.อารง มูเล็ง(ประธาน)
-กุสหลง ห้วยบอน(รอง ฯ)

สำนักงานใหญ่ पुलिसใหม่กลุ่มอาชญาชาติ บ.พาหนัน กรุงกัวลาลัมเปอร์ รัฐซาลังงาร์ มาเลเซีย
สำนักงานย่อย पुलिसใหม่กลุ่มอาชญาชาติ มีอยู่ 2 แห่งคือ 1) บ.แบนระ 12 อ.โกตาบารู รัฐกลันตัน
 2) บ.วอกัสตานแป รัฐตรังกานู มาเลเซีย
 พื้นที่เคลื่อนไหวของกองกำลังติดอาวุธไม่มีที่พิกัดาวร ใช้การเคลื่อนไหวในลักษณะจรยุทธ์

โครงสร้างของขบวนการพูโล แบ่งแยกเป็น 2 ส่วน คือ องค์กรนำ และ องค์กรกองกำลังติดอาวุธ องค์กรนำเป็นฝ่ายชี้นำทางการเมือง การเศรษฐกิจ การต่างประเทศ การศาสนา และอื่น ๆ ซึ่งตามธรรมนูญของพูโล เรียกส่วนนี้ว่า สำนักงานเลขาธิการ มีเลขาธิการใหญ่เป็นหัวหน้า มีคณะกรรมการกลางบริหารประกอบด้วย ผู้อำนวยการ 4 ฝ่าย คือ ฝ่ายการเมือง ฝ่ายการเศรษฐกิจ ฝ่ายการทหาร และฝ่ายกิจการภายใน แต่ในทางปฏิบัติในปัจจุบัณมีเพียง 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายการเมือง และการทหาร

ตามโครงสร้างสภามัชฌิมการกองทัพพูโล สำนักงานใหญ่เรียกว่า สภามัชฌิมการกองทัพพูโล และมีบัญชาการทหารสูงสุด มีรองมัชฌิมการทหารสูงสุดฝ่ายซ้าย และรองมัชฌิมการทหารสูงสุดฝ่ายขวา หน่วยที่ ขึ้นกับรองมัชฌิมการทหารสูงสุดฝ่ายซ้ายมีตำแหน่งเป็นเลขาธิการฝ่ายต่าง ๆ ได้แก่ฝ่ายต่างประเทศ ฝ่ายการเมือง ฝ่ายบริหารทั่วไป ฝ่ายความมั่นคง ฝ่ายประชาสัมพันธ์ ฝ่ายการเงิน ฝ่ายผู้ชำนาญการ ฝ่ายงานทะเบียน ฝ่ายเสบียงจัดหา ส่วนหน่วยที่ขึ้นกับรองมัชฌิมการทหารสูงสุดฝ่ายขวา ได้แก่ มุขำบังคับหน่วยปฏิบัติการในเมือง มุขำบังคับหน่วยเฉพาะกิจ มุขำบังคับหน่วยกองกำลังติดอาวุธในป่า และในกองกำลังติดอาวุธนี้ที่มีที่ปรึกษาฝ่ายต่าง ๆ 4 ฝ่าย คือ ฝ่ายกฎหมาย ฝ่ายการเมือง ฝ่ายความมั่นคง และฝ่ายเศรษฐกิจ

สำหรับโครงสร้างสภามัชฌิมการปฏิบัติ (ขบวนการพูโลกลุ่มใหม่) จะประกอบด้วย สภามัชฌิมการ ซึ่งแบ่งเป็นสภามัชฌิมการปฏิบัติ และสภามัชฌิมการกลาง สภามัชฌิมการปฏิบัติประกอบด้วย สภามัชฌิมการนำองค์การ และสภามัชฌิมการทฤษฎีทางศาสนา ส่วนสภามัชฌิมการกลางประกอบด้วย 2 สาย คือ สภามัชฌิมการจังหวัด, สภามัชฌิมการอำเภอ, สภามัชฌิมการตำบล, สภามัชฌิมการหมู่บ้าน อีกสาย คือ ฝ่ายประชาสัมพันธ์ ฝ่ายศาสนา ฝ่ายสาธารณสุข ฝ่ายทะเบียนบ้าน ฝ่ายการคลัง ฝ่ายต่างประเทศ ฝ่ายภายในประเทศ ฝ่ายสวัสดิการสังคม และกองกำลังติดอาวุธ

โดยสรุปแล้วการจัดโครงสร้างและจัดองค์การของขบวนการพูโล มีการเปลี่ยนแปลงเท่าที่ผ่านมา 4 ครั้งใหญ่ๆ ดังนี้

ครั้งที่ 1 เปลี่ยนแปลงจากโครงสร้างการบริหารจากระบบเลขาธิการ เป็นระบบสภามัชฌิมการ ทั้งนี้โดยนายอารัง มูเล็ง เป็นผู้นำและเป็นผู้เปลี่ยนแปลง เมื่อปี 2528

สาเหตุเนื่องจากมีความขัดแย้งทางด้านการเงินที่ได้รับการสนับสนุนจากต่างประเทศ และไม่พอใจผลงานการปฏิบัติที่ผ่านมาไม่ประสบผลสำเร็จตามที่ต้องการ ลักษณะดังกล่าว เป็นการให้ความสำคัญของพรรคหรือแกนนำ เป็นสำคัญซึ่งหมายถึงการให้ความสำคัญทางการเมืองมากขึ้น

ครั้งที่ 2 การจัดตั้งสภาองคมนตรีการปฏิวัติโดยนายสะมะแอ ท่าน้ำ เมื่อปี พ.ศ. 2532 โดยไม่ขึ้นกับสภาผู้นำพลอีกต่อไป สาเหตุเนื่องจากขัดแย้งเรื่องผลประโยชน์ซึ่งสภาผู้นำไม่ให้ความสำคัญกับกองกำลังติดอาวุธในไทยที่มีนายสะมะแอ ท่าน้ำ เป็นหัวหน้า การเปลี่ยนแปลงนี้อาจเรียกว่า ขบวนการปฏิวัติได้แยกฝ่ายการเมือง และฝ่ายทหารออกจากกันเป็นอิสระต่อกันและไม่มีการบังคับบัญชากันและกันของแต่ละฝ่าย

ครั้งที่ 3 การแยกตัวของกลุ่มปฏิวัติใหม่และปฏิวัติเก่าอย่างชัดเจน เมื่อปี พ.ศ. 2533 โดยนายอารง มูเล็ง เป็นประธานกลุ่มปฏิวัติใหม่ ใช้ธรรมนูญที่เขียนขึ้นใหม่ในปี พ.ศ. 2533 ตั้งเป็นสภาองค์การนำปฏิวัติ สำหรับตราที่ใช้เป็นรูปกริชไว้คาบสมาชิกที่เข้าร่วมเป็นฝ่ายนำทางการเมือง ส่วนหะยี สะมะแอ ท่าน้ำ เป็นหัวหน้าหรือ ผบ.สูงสุดของกองกำลังปฏิวัติเก่า โดยให้นายตงกูบิรอ เป็นประธานใช้ธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2511 เป็นแนวทางในการปกครอง สำหรับตราใช้สัญลักษณ์เดิมคือ รูปนกอินทรี สมาชิกที่เข้าร่วมเป็นกองกำลังติดอาวุธในไทยทั้งหมด (ใช้สัญลักษณ์เครื่องหมายอาญาบาลประทับในจดหมาย ชมชุกรร โขกทรัพย์)

ครั้งที่ 4 การแยกตัวจัดโครงสร้างใหม่ของกลุ่มปฏิวัติใหม่ ที่แตกแยกออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มหะยีบือโด และกลุ่มนายอารง มูเล็ง เมื่อปี พ.ศ. 2538 ทั้งนี้เนื่องจากเกิดการขัดแย้งต้องการเป็นผู้นำกลุ่มของนายอารงฯ แต่ไม่ได้รับเลือกจากกลุ่มปฏิวัติใหม่ กลุ่มนายอารง ใช้ชื่อว่า "อาบุญชาติ" มีตราสัญลักษณ์เป็นรูปปืนเล็กใจ ด้านบนมีดาวหนึ่งดวงและเดือนเสี้ยว ด้านข้างซ้ายขวามีดาวข้างละดวง ด้านล่างเป็นอักษรภาษายาวีว่า "อาบุญชาติ อยู่ในวงกลม"

ผู้นำองค์การปฏิวัติตั้งแต่เริ่มก่อตั้งมาจนถึงปัจจุบันมีดังนี้

1. นายตงกูบิรอ กอดอนิรอ (ผู้ก่อตั้ง) ตั้งแต่ พ.ศ. 2511-2528 เป็นประธานองค์การคนแรกและได้บริหารองค์การจนเป็นที่ยอมรับของชาวไทยมุสลิมจังหวัด

ชายแดนภาคใต้ทั่วไป อีกทั้งเป็นที่ยอมรับของประเทศมุสลิมในตะวันออกกลางอีกด้วย จนทำให้ได้รับเลือกเป็นประธานองค์การฟูโลติดต่อกันถึง 4 สมัย(สมัยละ 4 ปีตามธรรมนูญฟูโลปี พ.ศ.2511) โดยเฉพาะระหว่างปี พ.ศ.2520-2524 นับว่าเป็นระยะเวลาที่องค์การฟูโลประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานเป็นอย่างมาก มีแนวร่วมมากมาย และจัดตั้งเป็นกองโจรติดอาวุธได้จำนวนหลายกองพัน(ฟูโลได้ตั้งเป้าหมายจัดตั้งให้ได้ถึง 44 กองพัน จากนั้นจะดำเนินการยึดอำนาจรัฐโดยกำลังทหารดังกล่าว) อย่างไรก็ตาม หลังจากปี 2524 เป็นต้นมา การบริหารองค์การฟูโลมีการผิดพลาดอยู่หลายประการ ประกอบกับรัฐบาลไทยได้รุดทางการเมืองและการทหารกดดันอย่างมาก ทำให้สมาชิกกลุ่มแตกกระจายไปอยู่ในประเทศมาเลเซียเป็นส่วนมาก และได้เข้ามาอพยพเป็นผู้ร่วมพัฒนาชาติไทยเป็นจำนวนมาก

2. ดร.อารง มูเร็ง/อารง อเมริกา ประธานองค์การตั้งแต่ พ.ศ. 2528-2530 เกิดความขัดแย้งอย่างรุนแรงกับหะยีสะมะแอ ทำน้ำ และต่อมา ดร.อารง ได้ลาออกจากการเป็นประธานฯ

3. นายยูโซ๊ะ บินสุหลง/ยูโซ๊ะ ปากีสถาน รักษาการประธานองค์การฟูโลตั้งแต่ มิ.ย.2531-2532 ขณะนี้ได้มอบตัวเป็นผู้ร่วมพัฒนาชาติไทยแล้ว(มอบตัวปี 2535)

4. ดร.อารง มูเร็ง/อารง อเมริกา ประธานองค์การตั้งแต่ต้นปี 2533-2536 ซึ่งถือว่าเป็นขบวนการฟูโลใหม่ใช้ธรรมนูญฉบับ พ.ศ.2533 และขณะนั้น นายสะมะแอ ทำน้ำ ได้เอาใจออกห่างจากขบวนการ โดยไม่ยอมให้กองกำลังติดอาวุธขึ้นตรงต่อขบวนการ และไม่ส่งเงินที่เก็บได้จากการกรรโชกทรัพย์ในประเทศไทยให้กับขบวนการ และได้กลับไปใช้ธรรมนูญฉบับปี 2511 และให้นายตงกูบิรือ กอดอรอนี เป็นประธานองค์การซึ่งเรียกว่าฟูโลเก่า

5. นายหะยีฮาเซ็ม อับดุลเราะห์มาน/หะยีบือโต เป็นประธานกลุ่มฟูโลใหม่ตามมติที่ประชุมเมื่อ 21-22 มกราคม 2538 ถึงปัจจุบัน เนื่องจาก ดร.อารง มูเร็ง ไม่ได้รับการคัดเลือกเป็นกรรมการแต่อย่างใด จึงได้แยกตัวออกไปตั้งกลุ่มใหม่เรียกว่า "อาบูมุฮิซาด" โดยนายอารง มูเร็ง เป็นประธานกลุ่ม ส่วนฟูโลกกลุ่มเก่ายังคงมีนายหะยีสะมะแอ ทำน้ำเป็นผู้นำ และให้นายตงกูบิรือ เป็นประธานฯ เช่นเดิม

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเกิดจากการที่มีการเปลี่ยนแปลงตัวผู้นำ ซึ่งมีแนวคิดการปฏิบัติที่แตกต่างกัน และมักจะขัดแย้งกันในเรื่องอำนาจในตำแหน่งผู้นำ และผล

ประโยชน์ซึ่งไม่มีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน จึงทำให้การบริหารงานขององค์การทูโลใน
 ระยะหลังไม่มีเอกภาพ ความขัดแย้งเกิดขึ้นในกลุ่มผู้นำ โดยเฉพาะส่วนของกองกำลัง(ทหาร)
 มักจะไม่ยอมรับหรืออยู่ใต้อำนาจของส่วนการปกครอง(การเมือง) ตามโครงสร้างที่ผ่านๆ
 มา ซึ่งไม่เป็นไปตามหลักการทฤษฎีของสงครามปฏิวัติที่ให้ความสำคัญของฝ่ายการเมืองมาก
 กว่าดังที่ เมาเซตง อธิบายว่า "อำนาจรัฐย่อมมาจากปากกระบอกปืน กฎของเราคือ
 พรรคคอมมิวนิสต์ แต่จะไม่ยอมให้ไปมางการพรรค"^{๖1} ดังนั้น จึงทำให้การต่อสู้
 ของขบวนการทูโลประสบกับปัญหาการขัดแย้งและการไม่มีเอกภาพในการบังคับบัญชา
 โดยตลอด ส่งผลทำให้การปฏิบัติการต่อสู้ไม่บรรลุถึงเป้าหมายจนถึงทุกวันนี้

จากการวิเคราะห์พบว่าขบวนการทูโลมีลักษณะ เป็นการก่อความไม่สงบ
 แบบดั้งเดิม(เชื้อชาติ) แต่แนวการต่อสู้ได้ใช้ยุทธศาสตร์มวลชนในลักษณะสงครามยืดเยื้อตาม
 แบบของ เมาเซตง ซึ่งปรากฏอยู่ในธรรมนูญ และเอกสารหนังสือต่างๆ ของขบวนการทู
 โลที่ตรวจยึดได้ รายละเอียดอยู่ในหัวข้อต่อไป

สำหรับการบริหารขององค์การทูโล สรุปได้เป็น 3 ช่วง กล่าวคือ
 ช่วงแรก พ.ศ.2511 - 2528 ขบวนการทูโลได้ใช้ระบบการบริหารแบบ
 ระบบเลขาธิการ เลขาธิการใหญ่เสมือนหัวหน้าองค์การบริหารส่วนกลาง มีบทบาทในการจัด
 การปกครองบริหารและแต่งตั้งบุคลากรรวม 4 ฝ่าย การบริหารทั้งสี่นี้ คือ (เปรียบเสมือน
 คณะรัฐมนตรี)

1. การบริหารงานทางการเมือง
2. การบริหารงานทางการเศรษฐกิจ
3. การบริหารงานทางการทหาร
4. การบริหารงานทางการข่าว^{๖2}

^{๖1} เอกสารประกอบการบรรยายวิชาการป้องกันและปราบปรามความไม่สงบ
 โรงเรียนการทหารบก ประจำปี 2539 หน้า 10.

^{๖2} ธรรมนูญทูโล พ.ศ.2511 บทที่ 2 มาตรา(ตอน) 1.

นอกจากนี้ยังมีสภาสูงสุด (สภากลาง) และสภาท้องถิ่นซึ่งมีหน้าที่กำหนดกฎหมายและนโยบาย ตลอดจนระเบียบการบริหารต่างๆ และสภาสูงสุดมีอำนาจคัดค้านและนำเสนอแนวความคิดซึ่งขัดแย้งกับการดำเนินการทางการเมืองหรือนโยบายของเลขาธิการใหญ่ได้ โดยต้องได้รับเสียง 2/3 จากสมาชิกสภาสูงสุด ซึ่งประกอบไปด้วยบรรดาหัวหน้าฝ่ายต่างๆ แต่ไม่รวมถึงหัวหน้าสภาท้องถิ่นหรือสาขา

ในสภาวะฉุกเฉินประธานาธิบดีหรือหัวหน้ารัฐบาล มีอำนาจเต็มที่ที่จะบริหารเมื่อได้รับความยินยอมจากสภาสูงสุดหรือคณะกรรมการเลขานุการ

เลขาธิการใหญ่มีอำนาจที่จะแต่งตั้งและปลดคณะกรรมการ เลขานุการ เจ้าหน้าที่ต่างๆ และสมาชิกพรรคทุกคน ยกเว้นประธานสภาสูงสุด และหัวหน้าบริหารงานทั้ง 4 ฝ่าย รวมไปถึงคณะกรรมการสภาสูงสุด นอกเหนือจากได้รับเสียงยินยอมและเห็นชอบจากสภา โดยได้รับเสียงข้างมากจากสภาสูงสุด³³ นอกจากนี้ เลขาธิการใหญ่ยังมีอำนาจในการยุบสภาสูงสุด แต่ต้องจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ภายใน 4 เดือน

โดยสรุปแล้วการบริหารของขบวนการพูโลมีส่วนสำคัญอยู่ 3 ส่วน คือ ประธานาธิบดีในฐานะหัวหน้าขบวนการ สำนักเลขาธิการใหญ่ซึ่งเทียบได้กับคณะรัฐมนตรี และสภาสูงสุด ซึ่งเทียบได้กับสภานิติบัญญัติ ซึ่งทั้งสามส่วนก็มีหน้าที่ต่างๆ กัน แต่บางกรณีจะมีการถ่วงดุลอำนาจกันดังกล่าว

ช่วงที่สอง พ.ศ. 2528-2532 ได้เปลี่ยนแปลงยกเลิกการบริหารขบวนการจากระบบเลขาธิการ ไปเป็นระบบสภาขึ้นาการปฏิวัติ โดยนายฮารง มูเล็ง เป็นประธานสภาขึ้นาการปฏิวัติ (สภาองค์การนำ) โดยยังไม่มีธรรมนูญใหม่ใช้ แต่อยู่ระหว่างการแก้ไขธรรมนูญพูโล พ.ศ. 2511 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2518) เกิดความขัดแย้งขึ้นเพราะการบริหารเช่นนี้ ลดอำนาจและก้าวก่ายผู้บังคับบัญชาฝ่ายทหาร/กองกำลังติดอาวุธ ที่มีนายพะยีสมะแอ ทำน้ำ เป็นหัวหน้า จนเดือน ธันวาคม 2528 นายพะยีสมะแอ ทำน้ำ ได้นำสมาชิกกองกำลังติดอาวุธออกจากสภาขึ้นาการปฏิวัติอย่างเป็นทางการ

³³ธรรมนูญพูโล พ.ศ. 2511 บทที่ 2 มาตรา (ตอน) 3.

ช่วงที่สาม ขบวนการพูโล ได้แยกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มพูโลเก่ามีนายหะยีสะมะแอ ท่าน้ำ เป็นหัวหน้ากองกำลังติดอาวุธ(สภาบัญชาการ) และได้ยกให้นายตวนกูบือรอ เป็นประธานขบวนการพูโล และกลับมาใช้ธรรมนูญพูโล พ.ศ.2511 เป็นหลักในการบริหารขบวนการพูโล(เก่า) ต่อไป

ส่วนกลุ่มพูโลใหม่ซึ่งมีนายฮารง มูเล็ง เป็นประธานสภาผู้นำ ได้ออกธรรมนูญพูโลฉบับ พ.ศ.2533 ขึ้นมาใหม่แทนฉบับ พ.ศ.2511 โดยมีการบริหารงานแบบสภาผู้นำการปฏิบัติ(สภาองค์การนำ) ซึ่ง การบริหารองค์การ แบ่งออกเป็น 2 สภา

1. สภานิติบัญญัติ คือ สภาการนำขององค์การ MKP.
2. สภาปฏิบัติกลาง

สภานิติบัญญัติ แบ่งออกเป็น 2 สภา

1. สภาการนำขององค์การ หรือสภาองค์การนำ MKP.
(MAJLIS KEPINPIAN PERTUBUHAN)
2. สภามุ์ทรงคุณวุฒิทางศาสนาขององค์การ MUP. (MAJLIS ULAMA PERTUBUHAN)³⁴

สภาการนำขององค์การ

1. รับผิดชอบในการวางแผนและกำหนดยุทธศาสตร์ และการปฏิบัติขององค์การ โดยยึดตามมติที่ประชุมสมัชชาใหญ่
2. ปรับปรุงและพัฒนาองค์การเป็นระยะ ๆ
3. กำหนดแนวทางปฏิบัติขององค์การ

สภามุ์ทรงคุณวุฒิทางศาสนาอิสลามขององค์การ MUP. รับผิดชอบ ดังนี้

1. ให้ความเห็นชอบแผนต่างๆ ของสภาการนำขององค์การ MKP.

³⁴ธรรมนูญองค์การปลดปล่อยรัฐปัตตานี พ.ศ.2533 หมวดที่ 6 ข้อ 6/24.

2. ควบคุมดูแล กฎ ระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ขององค์การให้สอดคล้องกับชาริอะห์อิสลาม
3. เชิญชวนประชาชนปัตตานีให้การสนับสนุนการต่อสู้ขององค์การการจัดตั้งสภาการนำขององค์การ MKP.³⁵

สภาการนำขององค์การ ประกอบด้วยสมาชิก 15 คน

1. ประธาน
2. รองประธาน
3. เลขานุการ
4. เภรัญญิก
5. สมาชิกที่ได้รับเลือกจากการประชุมสมัชชาใหญ่ อีกจำนวน 11 คน

อำนาจหน้าที่ของ MKP.³⁶

1. อำนาจของ MKP.
 - ก. มีอำนาจแต่งตั้ง และถอดถอนประธานสภาปฏิบัติการกลาง MPP.
 - ข. ให้ความเห็นชอบการแต่งตั้ง MPP.
 - ค. ให้ความเห็นชอบการจัดตั้ง และยกเลิกการจัดตั้งองค์กรใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับองค์การ
 - ง. ให้ความเห็นชอบการถอดถอนสมาชิกภาพ และกำหนดทำทั้ขององค์การต่อสมาชิกที่เอาใจออกห่าง
2. หน้าที่ของ MKP.
 - ก. พิจารณามติของที่ประชุมสมัชชาใหญ่
 - ข. ควบคุม กำกับ ดูแล การทำงานของสภาปฏิบัติการกลาง

³⁵ ธรรมนูญองค์การปลดปล่อยรัฐปัตตานี พ.ศ.2533 หมวดที่ 6 ข้อ 6/25.

³⁶ ธรรมนูญองค์การปลดปล่อยรัฐปัตตานี พ.ศ.2533 หมวดที่ 6 ข้อ 6/26.

- ค. กำหนดนโยบายขององค์การต่างประเทศ องค์การ และ
ขบวนการต่าง ๆ ทั้งภายในและต่างประเทศ
- ง. กำหนดแผนและยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ขององค์การ ทั้ง
ทางด้านการศึกษา การเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม
ทั้งภายในและต่างประเทศ

สมาชิกสภาผู้ทรงคุณวุฒิทางศาสนาของศาสนาอิสลาม^{๖7}

1. ผู้ทรงคุณวุฒิทางศาสนาขององค์การ คือ ผู้ที่มีความรู้อย่างลึก
ซึ้งในกฎเกณฑ์ของศาสนาอิสลาม มีจิตวิญญาณแห่งการต่อสู้
และกล้ายืนหยัดในสัจธรรม
2. จะต้องสมัครตามกระบวนการที่กำหนดไว้โดยองค์การ
3. ผู้ทรงคุณวุฒิทางศาสนาขององค์การ จะต้องจัดตั้งสภา
ของตนเองตามระเบียบที่กำหนดไว้ วัตถุประสงค์เพื่อ
 - ก. เชิญชวนผู้ทรงคุณวุฒิทางศาสนาของปัตตานีให้เข้าร่วมใน
การต่อสู้ขององค์การ
 - ข. รวบรวมผู้ทรงคุณวุฒิทางศาสนา ให้เป็นแนวร่วมผู้ทรง
คุณวุฒิทางศาสนา
 - ค. ปฏิบัติหน้าที่แทนคณะกรรมการวินิจฉัย ปัญหาทางศาสนา
(หัตวา) ขององค์การ
 - ง. ให้แนวร่วมผู้ทรงคุณวุฒิทางศาสนาเป็นนักต่อสู้แนวหน้า
 - จ. ปลุกฝังจิตวิญญาณการต่อสู้เพื่ออิสลามแก่ประชาชนปัตตานี
 - ฉ. พยายามแก้ปัญหาความขัดแย้งของประชาชนปัตตานี ใน
ปัญหาข้อปลีกย่อยทางศาสนา

^{๖7} ธรรมนูญองค์การปลดปล่อยรัฐปัตตานี พ.ศ. 2533 หมวดที่ 6 ข้อ 6/27.

หัวหน้าของสภา MUP.

1. ให้ความเห็นชอบในการแก้ไขธรรมนูญ แผนงาน และเสนอแต่งตั้งประธานศาลฎีกา
2. กำกับดูแลการปฏิบัติงานขององค์การ ให้สอดคล้อง กับกฎเกณฑ์ของอิสลาม

สำหรับธรรมนูญ พ.ศ.2533 กลุ่มพูโลใหม่ได้ใช้เรื่อยมาจนกระทั่งปี 2538 นายอารง มูเล็ง ไม่ได้รับเลือกเป็นประธานสภาขึ้นา จึงได้แยกตัวออกไปเป็นอีกกลุ่มหนึ่งใช้ชื่อว่า "อาบูญีฮาด" การจัดองค์การไม่มีสภาแต่แบ่งเป็นฝ่ายต่างๆ ได้แก่ ฝ่ายต่างประเทศ ฝ่ายเศรษฐกิจ ฝ่ายการเมือง ฝ่ายทหาร ฝ่ายข่าวและฝ่ายศาสนา สำหรับฝ่ายทหารมีกองกำลังประจำเป็น 3 เขต ได้แก่ เขตยะลา เขตนราธิวาส และเขตปัตตานี

ส่วนกลุ่มพูโลใหม่เดิมมีนายหะยีบือโต เป็นประธานขบวนการ ซึ่งเรียกชื่อว่าพูโลกุ่มหะยีบือโต ได้มีการจัดระเบียบการบริหารใหม่ แต่ให้คงมีสภาผู้นำพูโล (สภาขึ้นา) หรือสภาองค์การนำตามธรรมนูญพูโล พ.ศ.2533 แต่มีสภาอำนาจการขึ้นตรงกับสภาผู้นำพูโล และสภาอำนาจการแบ่งออกเป็น 3 ส่วนได้แก่

1. สภากองบัญชาการ กกล.ติดอาวุธ
2. ศูนย์อำนาจการกลาง
3. สภาความมั่นคง

ในส่วนของศูนย์อำนาจการกลาง จะแบ่งเป็นฝ่ายๆ ได้แก่

1. ฝ่ายทหาร
2. ฝ่ายประชาสัมพันธ์
3. ฝ่ายต่างประเทศ
4. ฝ่ายการศึกษา/สังคมสงเคราะห์และสาธารณสุข
5. ฝ่ายเศรษฐกิจ

อย่างไรก็ตาม แม้จะมีกลุ่มใหม่ของพูโลแตกแยกขึ้นมาและไม่ขึ้นต่อกันทางโครงสร้างและการบริหารก็ตาม แต่อุดมการณ์ร่วมกันยังคงมีเหมือนกันในแต่ละกลุ่มคือ การแบ่งแยกดินแดนให้ได้และมีรูปแบบการปกครองแบบสาธารณรัฐประชาธิปไตย และที่สำคัญที่สุดตามธรรมนูญพูโล พ.ศ.2511 บทที่ 1 มาตรา 1 ได้กำหนดนโยบายชัดเจนที่จะพยายาม

รวมเข้าด้วยกันหรือร่วมมือกันกับขบวนการต่อสู้เพื่อแบ่งแยกดินแดนอื่นๆ และยังคงคล้องกับ
 ข้อความในเอกสารยุทธศาสตร์ การสงคราม ยุทธวิธีของพลุโลกที่ยึดได้ จึงน่าเชื่อว่าการ
 ปฏิบัติการบางอย่างโดยเฉพาะการก่อการร้ายหรือการปฏิบัติการทางทหาร ขบวนการพลุโลกใน
 แต่ละกลุ่มจะยังคงร่วมมือกันอยู่ ซึ่งรวมไปถึงการร่วมมือกันของกิจการอื่นๆ ด้วย และในขณะที่
 นี้้องค์การพลุโลกยังคงเป็นที่ยอมรับจากองค์การมุสลิมโลกว่าเป็น้องค์การก่อการร้ายสากลใน
 อันดับที่ 538

38 การก่อการร้ายสากล สภาความมั่นคงแห่งชาติ ได้ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง
 การปฏิบัติการคุกคาม หรือการใช้ความรุนแรง เพื่อหวังผลทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม
 โดยปฏิบัติการล่องล้าเขตแดนชาติอื่น หรือปฏิบัติการเอกเทศ หรือรัฐอื่นสนับสนุน : สัมภาษณ์
 พ.อ.(หญิง) ดวงกมล เมฆสวัสดิ์ นายทหารควบคุมปฏิบัติการ หน่วยปฏิบัติการต่อต้าน
 การจารกรรม และการก่อการร้ายสากล ศูนย์รักษาความปลอดภัย (ศรภ.) เมื่อ 29 ม.ค.
 2539.